

ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สุภารัตน์ กงวัง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

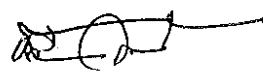
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ สุภรณ์ คงวัง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

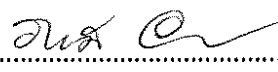

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร พงษ์พิบูล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธาน
(ดร.ชนวิน ทองแพง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร พงษ์พิบูล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สญา ชีระวิชิตระกูล)

วันที่... 20...เดือน ...สิงหาคม..... พ.ศ. 2563

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร พุทธิพิบูล อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นำวี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ ดร.ธนวิน ทองแพง กรรมการสอบงานนิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ดร.สุรัตน์ ไชยชมพู อาจารย์พิเศษ ภาควิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และ ดร.พรศักดิ์ ทิพย์วงษ์ทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร จังหวัดระยอง ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณา และอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการและคณะครูใน โรงเรียนเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวม ข้อมูล

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้จากงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่คุณบิดามารดา ผู้ให้ชีวิตและอนาคต ตลอดจนบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ชี้แนะและวางพื้นฐานการศึกษาแก่ผู้วิจัย ขอบคุณทุกท่านที่เป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาในการทำงานนิพนธ์ฉบับนี้จนประสบผลสำเร็จ ดังความมุ่งหมายทุกประการ

ศุภารัตน์ คงวัง

58920490: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ปัญหา/ แนวทางการพัฒนา/ การบริหารงานวิชาการ/ โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมนพัฒนา/
จังหวัดระยอง

สุภารัตน์ คงวัง: การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมนพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (PROBLEMS AND GUIDED DEVELOPMENT FOR ACADAMIC AFFAIRS ADMINISTRATIVE OF THE SCHOOLS IN NIKHOMPATTANA DISTRICT RAYONG PROVINCE UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: สถาพร พงษ์พิบูล, ปร.ด. 188 หน้า. ปี พ.ศ. 2563.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมนพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนเขตอำเภอนิคมนพัฒนา จังหวัดระยอง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-609) จำนวน 169 คน และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 สอบถามปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20-.54 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .86 ตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที (t -test)

ผลการศึกษามีดังนี้

1. ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมนพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมนพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอนของครู โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. แนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมนพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่น มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กร หน่วยงาน ควรให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่มีผลต่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

58920490: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: PROBLEMS/ GUIDELINES DEVELOPMENT/ ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATIVE/ SCHOOLS IN NIKHOM PHATTHANA DISTRICT
 SUPHARAT KONGWANG: PROBLEMS AND GUIDELINES DEVELOPMENT OF ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION OF SCHOOLS IN NIKHOM PHATTHANA DISTRICT, RAYONG PROVINCE UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION. ADVISORY COMMITTEE: SATAPORN PRUETTIKUL, Ph.D. 188 P. 2020.

The objectives of this research were to investigate problems and guidelines for academic affairs development of schools in Nikhom Phatthana District, Rayong Province, classified by educational levels and instructional experience. The samples were 169 teachers of schools in Nikhom Phatthana District, Rayong Province in academic year 2016. The data were collected by questionnaire which was divided to 3 parts, part I was the demographic data of the teachers, by checklist part II about academic problems of the schools with rating scale. The item discrimination between .20-.54 and the reliability was .86, and part III was open ended questions on guideline for academic development, the data were analyzed by mean (\bar{X}) standard deviation (SD) and t -test.

The results of this research were as follows:

1. The academic affairs administrative problems of the schools, in overall were at a high level.
2. The academic affairs administrative problems of the schools, when classified by educational levels and instructional experience were different with statistical significance at .05 level.
3. The guidelines for academic affairs development of schools in Nikhom Phatthana District, Rayong Province according to the teachers' opinions were; opening an opportunity for the community to participate in the preparation of the school curriculum to be consistent with the local context emphasis in; Child-center, learning processes according to learners' needs, promote improvement of the quality of education by using the communities, organizations network, academic knowledge, develop media, innovation and technology for instruction.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
คำถามของการวิจัย.....	4
สมมติฐานในการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ศึกษา.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง	
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	11
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ.....	33
ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ.....	46
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	101
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	103
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	109
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	109
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	110
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	111

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	113
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	113
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	114
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	115
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	115
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	116
ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง	116
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	130
ตอนที่ 4 แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	132
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	135
สรุปผลการวิจัย.....	135
อภิปรายผล.....	141
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	155
บรรณานุกรม.....	159
ภาคผนวก.....	169
ภาคผนวก ก.....	170
ภาคผนวก ข.....	174
ภาคผนวก ค.....	186
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	188

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรครูผู้สอนและขนาดกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง.....	110
2	จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	116
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง.....	117
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	118
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ.....	119
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบ โอนผลการเรียน.....	120
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียน ในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	121
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี.....	122
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....	123
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการนิเทศการศึกษา.....	124

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการแนะแนวการศึกษา.....	125
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	126
13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน.....	127
14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น.....	127
15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา.....	128
16 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	130
17 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การสอน.....	131
18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	187

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ความดีงามในจิตใจ มีความสามารถที่จะทำงาน และคิดวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้แสวงหาความรู้ตลอด ใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ มีสุขภาพร่างกาย และจิตใจสมบูรณ์ แข็งแรง ประกอบอาชีพได้ มีวิถีชีวิตกลมกลืนธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และสามารถปรับตัวได้ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และทำสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้าง คุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิก ที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อการทำงานที่มี คุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ และสามารถแข่งขันได้ ในระดับนานาชาติ (ธนวัฒน์ เจียวหวาน, 2559, หน้า 2) ประเทศไทยก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ดังนั้น การเตรียมความพร้อมให้กับประชากร และเยาวชนของชาติจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น เพื่อพร้อมรับมือกับ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จากข้อมูลการประชุมของ World Economic Forum (WEF) The global competitiveness report 2012-2013 ได้จัดอันดับคุณภาพการศึกษาของประเทศในสมาคมประชาชาติ แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nation) ดังนี้ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศบรูไนดารุสซาราม และประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาที่ดีใน กลุ่มประเทศประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับรั้งท้าย ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการแข่งขันในอนาคตอันใกล้ได้ ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจะต้องเตรียมเยาวชน ให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถ ในการปรับตัวมีคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิตในโลก ยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทัน มีคุณภาพชีวิตที่ดี เหมาะสม และเพียงพอ ในขณะที่เดียวกันสถานศึกษาก็ ต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ด้วย (อภิชา พุ่มพวง, 2559, หน้า 1)

โรงเรียนเป็นสถาบันหลักที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเยาวชนไทยแห่งยุคศตวรรษที่ 21 คือ หน่วยบริการทางการศึกษาในมิติที่กว้างขึ้น เพราะในปัจจุบันสังคมโลกเป็นสังคมที่ไร้พรมแดน ที่มีการติดต่อประสานสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ มากขึ้น อีกทั้งการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 มีผลต่อการเปิดเสรีทางการศึกษา ซึ่งจะทำให้เกิดการแข่งขันในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศมากขึ้น ดังนั้น การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเป็นการบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิด ทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการบริหารโรงเรียน เปรียบเหมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารงานวิชาการจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของการบริหารงาน โรงเรียนที่จะทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพของการศึกษา ในอนาคตโรงเรียนแต่ละแห่งจะต้องมีการแข่งขันด้านคุณภาพมากขึ้น โรงเรียนในประเทศไทยเองจำเป็นต้องพัฒนาให้เป็นหน่วยบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อรองรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีทางการศึกษา บทบาทสำคัญของสถานศึกษาต้องยึดหลักตอบสนองต่อผู้เรียน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนการสอนต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เหมาะสมกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน มุ่งเน้นประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติและพฤติกรรมกรเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม วัตถุประสงค์และประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับระดับและรูปแบบการจัดการศึกษา งานวิชาการจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาที่ การจะบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสัมฤทธิ์ต้องตระหนักว่าหัวใจของการจัดการศึกษา คือ ผู้เรียน หากจะดูว่างานวิชาการโรงเรียนใดเป็นอย่างไรดูได้จากนักเรียนในโรงเรียนนั้น ๆ (ธีระพงษ์ สืบโสดา, 2558, หน้า 3)

การบริหารงานวิชาการเป็นบทบาทหลักในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาคณะครูอาจารย์ และคณะกรรมการสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษาจะต้องศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อตระหนักรู้ความมุ่งหมายในการจัดการศึกษา โดยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีเป้าหมายของการจัด

การศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคณาชาวไทยทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข มีคุณลักษณะของคนไทย ที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยสรุปการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจะ ดำเนินไปสำเร็จบรรลุความมุ่งหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั้น องค์ประกอบสำคัญของการดำเนินงาน ได้สำเร็จเพียงใดในระดับ ใดหรือไม่ ขึ้นอยู่กับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อสร้าง สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องให้ ความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมรับรู้ ร่วมประคับประคอง ร่วมควบคุมตรวจสอบ และ ร่วมประเมินผลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป (วิไลพร คงอินทร์, 2559, หน้า 2-3)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O-NET) ของนักเรียนปี พ.ศ. 2558-2559 พบว่า โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัด ะยอง วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ปี พ.ศ. 2558 ระดับประถมศึกษา ปีที่ 6 เท่ากับ 44.39 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 37.91 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 34.81 ส่วนในปี พ.ศ. 2559 ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 43.19 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 38.29 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 34.49 ในภาพรวมเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ระดับคุณภาพของ จำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนมากกว่าคะแนนเฉลี่ย แต่ละชั้นและแต่ละวิชาของผลการทดสอบ ระดับชาติขั้นพื้นฐาน มีผลคะแนนอยู่ในระดับพอใช้ โดยเมื่อพิจารณาผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐานในปี พ.ศ. 2559 นั้นพบว่าลดลงจากปี พ.ศ. 2558 จึงควรมีการศึกษาวิเคราะห์ ถึงปัญหาเพื่อเพิ่มผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้น (สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดระยอง, 2559, หน้า 18-21)

ด้วยที่มาและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางาน วิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง เพื่อศึกษาสภาพงานวิชาการ ทำให้ ทราบถึงปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการรวมถึงความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อ แนวทางการพัฒนางานวิชาการ โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง เพื่อเป็นแนวทาง ให้ผู้บริหารใช้บริหารงานวิชาการ โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดตาม แนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และ ประสบการณ์การสอน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

คำถามของการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอนแตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเป็นอย่างไร

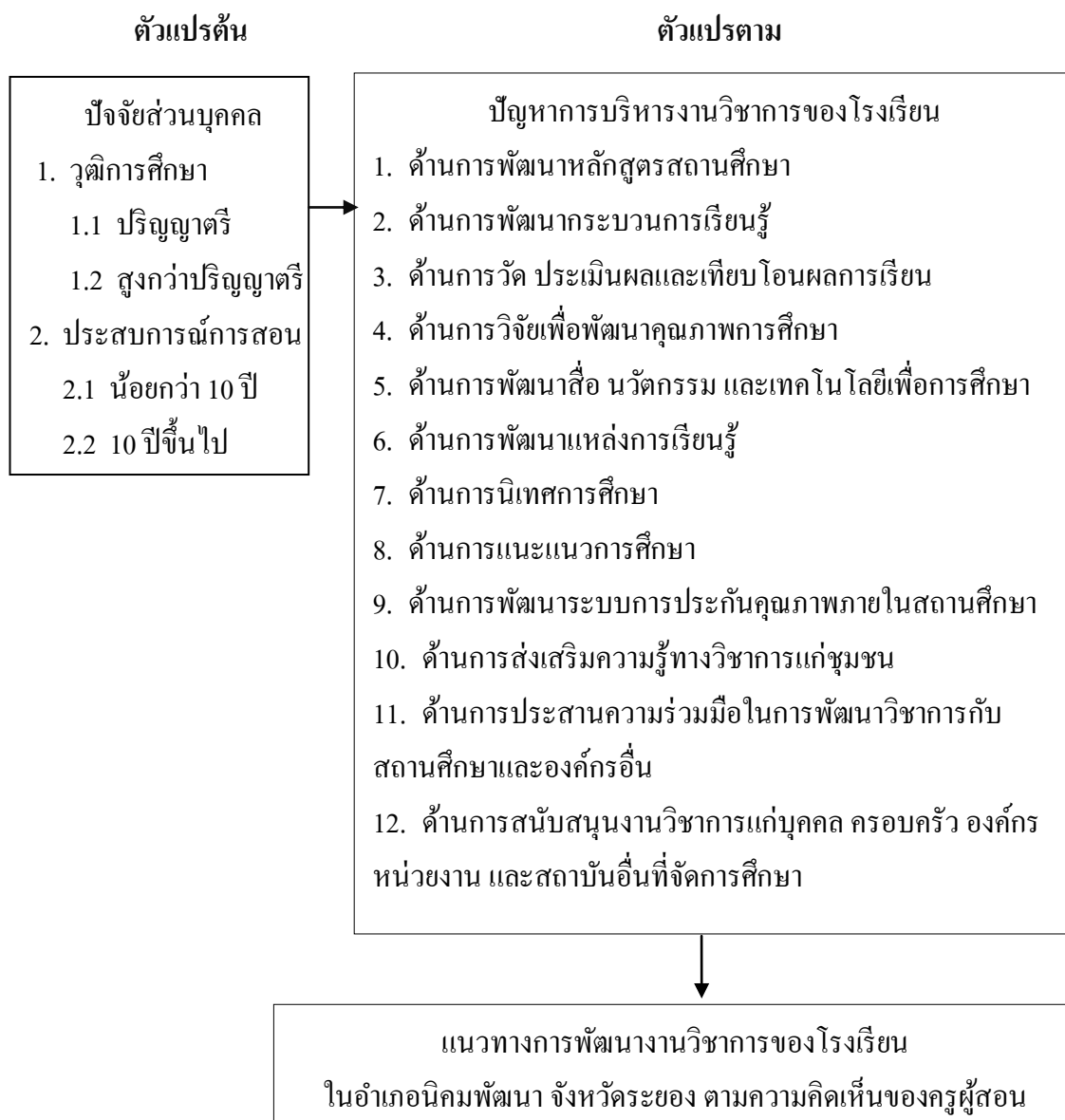
สมมติฐานของการวิจัย

ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และประสบการณ์สอนของครูผู้สอนแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักการ แนวทางของการบริหารวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ค, หน้า 33) ประกอบด้วย

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) ด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) ด้านการพัฒนา สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 6) ด้านการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้
- 7) ด้านการนิเทศ การศึกษา
- 8) ด้านการแนะแนวการศึกษา
- 9) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา
- 10) ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
- 11) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ
- 12) ด้านการสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยศึกษาและเปรียบเทียบปัญหา ตามความเห็นของครูผู้สอน จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน ตลอดจนศึกษา แนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ทำให้ทราบผลต่างของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอน

3. เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยแบ่งเป็น 12 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
7. ด้านการนิเทศการศึกษา
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา
9. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
12. ด้านการสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน

และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้น 303 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยองของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 169 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครูในแต่ละโรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของครูผู้สอนในเขตอำเภอนิคมนพัฒนา จังหวัดระยอง
ดังนี้
 - 1.1 วุฒิการศึกษา
 - 1.1.1 ปริญญาตรี
 - 1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี
 - 1.2 ประสบการณ์การสอน
 - 1.2.1 น้อยกว่า 10 ปี
 - 1.2.2 10 ปีขึ้นไป
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขต
อำเภอนิคมนพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย
12 ด้าน ดังนี้
 - 2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 2.3 ด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
 - 2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 2.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 2.6 ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
 - 2.7 ด้านการนิเทศการศึกษา
 - 2.8 ด้านการแนะแนวการศึกษา
 - 2.9 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 2.10 ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
 - 2.11 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กร
อื่น
 - 2.12 ด้านการสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ
สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหางานวิชาการ หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุให้
ดำเนินงานหรือการบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอ

นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่บรรลุดูจดมุ่งหมาย ประกอบด้วย 12 ด้าน ดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ 2551 การส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วม ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และสาระการเรียนรู้ ต่าง ๆ การนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา การนิเทศหลักสูตรสถานศึกษา การประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระ และหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

1.3 การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนด ระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษา การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้โดยเน้นการประเมินตาม สภาพจริง การเทียบโอนความรู้ทักษะประสบการณ์ผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความสามารถในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยที่เหมาะสม การแสวงหาวิธีการแนวทาง หรือนวัตกรรม การศึกษาที่หลากหลายในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การใช้ การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาและพัฒนากิจการการเรียนการสอน และการเผยแพร่ผลงาน การวิจัยทางการศึกษาการสถานศึกษาองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็น ในการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การสำรวจจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อให้นักศึกษาเกิด องค์กรความรู้ อีกทั้งมีการจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้และวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้รวมถึงสนับสนุน ให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

1.7 การนิเทศการศึกษา หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและแก้ปัญหา กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาโดยการสำรวจปัญหาและความต้องการ นิเทศการจัดทำแผนและปฏิทินการนิเทศการจัดทำเครื่องมือการนิเทศการติดตามประเมินผล และสรุปผลการนิเทศเพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

1.8 การแนะแนวการศึกษา หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการแนะแนวทาง วิชาการและวิชาชีพการดำเนินการแนะแนวการติดตามการประเมินผลการจัดระบบและ กระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษารวมถึงการประสานความร่วมมือการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษากับสถานศึกษาอื่น ๆ

1.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การจัดระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการกำหนดเป้าหมายวางแผนการประกันคุณภาพ การปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาการประสานความร่วมมือ กับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ตามเกณฑ์มาตรฐาน

1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน หมายถึง การสำรวจความต้องการ การจัดให้ความรู้แก่ชุมชนและการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของ โรงเรียน

1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น หมายถึง การวางแผนประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ งานวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือพัฒนางานวิชาการ

1.12 การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การสำรวจการจัดการศึกษาความต้องการในการรับ การสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น การประสาน ความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในการจัด การศึกษาของบุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น

2. แนวทางการพัฒนางานวิชาการ โรงเรียน หมายถึง ข้อเสนอแนะของครูซึ่งเกี่ยวกับ แนวทางการแก้ไขปัญหาจากสภาพปัญหาทางวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัด ระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ดีขึ้นกว่าเดิมหรือประสบผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในเขต
อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

3.1 ปริญญาตรี หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในเขต
อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยองที่จบการศึกษาระดับ ปริญญาตรี

3.2 สูงกว่าปริญญาตรี หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน
ในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยองที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี

4. ประสบการณ์การสอน หมายถึง ระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนแบ่งออกเป็น

4.1 น้อยกว่า 10 ปี หมายถึง ประสบการณ์การทำงาน ตั้งแต่เริ่มบรรจุจนถึงปัจจุบัน
รวมระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี

4.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หมายถึง ประสบการณ์การทำงาน ตั้งแต่ตั้งแต่เริ่มบรรจุจนถึง
ปัจจุบันรวมระยะเวลา 10 ปีขึ้นไป

5. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม หมายถึง ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในเขตอำเภอ
นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ในปีการศึกษา 2559

6. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่อยู่ในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ที่รวมทั้ง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ประถมศึกษาของ เขต 1

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 หมายถึง สำนักงานที่ทำหน้าที่ดูแล
จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขตจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 หมายถึง สำนักงานที่ทำ
หน้าที่ดูแลจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเขตอำเภอเมือง อำเภอบ้านค่าย อำเภอบ้านฉาง อำเภอ
ปลวกแดง และอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยมุ่งศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
3. ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ
4. แนวทางเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นผลจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับโครงสร้างการบริหารราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ทั้งนี้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 54 ความว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช่จ่าย” และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 28/ 2559 เรื่องให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช่จ่าย ได้มีคำสั่งไว้ในข้อ 3 ความว่า “ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี ให้มีมาตรฐานและคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช่จ่าย” ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงตระหนักถึงภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาประชากรของชาติให้เป็น “คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดี

รอบด้าน และมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีความถนัดของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริม การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

1. จัดทำข้อเสนอนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา มาตรฐานการจัดการศึกษา และ หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน
2. กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้งจัดสรรทรัพยากร และบริหารงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. พัฒนาระบบการบริหารและส่งเสริม ประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การนำ เทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ ในการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมการนิเทศ การบริหารและการจัดการศึกษา
4. ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา
5. พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ และประสาน ส่งเสริม การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม อื่นของเขตพื้นที่การศึกษา

6. ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในส่วนของนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ นโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของรัฐบาลจากยุทธศาสตร์ ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ เพื่อให้ ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2565) ได้กำหนด ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในระยะ 5 ปี ด้านการศึกษาไว้ ดังนี้ 1) ให้มี

การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียม และทั่วถึง 2) การพัฒนา ศักยภาพคนในทุกช่วงวัย ให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ และ 3) การพัฒนาผลิตภาพ แรงงาน เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนากำลังคนและ แรงงาน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษา โดยยึดหลักสำคัญ ในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for ALL) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง (Sufficiency economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development goals: SDGs, 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local issues) เช่น คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤติ ด้านสิ่งแวดล้อมโดยนายยุทธศาสตร์ชาติ (National strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญ ในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของคณะกรรมการอิสระ เพื่อปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้จะอธิบายในส่วนของนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ เป้าประสงค์ และแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

วิสัยทัศน์

สร้างคุณภาพทุนมนุษย์ สู่สังคมอนาคตที่ยั่งยืน

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. พัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนให้ความรู้ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21
3. ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นอาชีพ
4. สร้างโอกาส ความเสมอภาคลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทาง การศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
5. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)
6. พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ และส่งเสริมให้ทุกคนภาคส่วนมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา

เป้าหมาย

1. ผู้เรียน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความรู้ มีทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีสุขภาพที่เหมาะสมตามวัย มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และปรับตัวด้วย เป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี
2. ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ พร้อมก้าวสู่สากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ครู เป็นผู้เรียนรู้ มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความแม่นยำทางวิชาการ และมีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตอบสนองผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม และทักษะในการใช้เทคโนโลยี
4. ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเป็นเลิศส่วนบุคคล คิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีสำนึกความรับผิดชอบ (Accountability) และการบริหารแบบร่วมมือ
5. สถานศึกษา มีความเป็นอิสระในการบริหารงานและจัดการเรียนรู้ ร่วมมือกับชุมชน ภาคเอกชนและผู้เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาระดับพื้นที่ จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ในทุกมิติ เป็นโรงเรียนนวัตกรรม
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการบริหารงานเชิงบูรณาการ เป็นสำนักงานแห่งนวัตกรรมยุคใหม่ ใช้ข้อมูลสารสนเทศและการวิจัยและพัฒนาในการขับเคลื่อนคุณภาพ กำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลอย่างเป็นระบบ
7. สำนักงานส่วนกลาง ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน โดยกระจายอำนาจ การบริหารงานและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา บริหารเชิงบูรณาการ มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลอย่างเป็นระบบ ใช้วิจัยและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนคุณภาพ

นโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นโยบายที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง จะเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในเขตพื้นที่พิเศษเฉพาะ ที่มีความยากลำบากในการบริหารจัดการ เช่น การจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของประชากรวัยเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มที่ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร เช่น พื้นที่สูง ชายแดน ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่ง เพื่อสร้างความมั่นคงของประเทศในระยะยาว

นโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน มุ่งเน้นพัฒนาประชากรวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งหมายรวมถึง กลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ในทุกมิติ โดยมีเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง เป็นพลเมืองดีของชาติและเป็นพลโลกที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะวิชาชีพ และมีทักษะชีวิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมีประเด็นกลยุทธ์ ดังนี้ 1) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทุกระดับการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ (Career education) 2) พัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีของชาติและเป็นพลเมืองโลกที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม 3) พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ นำไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน 4) พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต มีสุขภาวะที่ดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข 5) การจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และ 7) นำ Digital technology มาใช้ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามสมรรถนะ ความต้องการ และความถนัด โดยมีเป้าประสงค์ ดังนี้

1. ผู้เรียนทุกคนมีความรักในสถาบันของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้องและเป็นพลเมืองดีของชาติ และการพลเมืองโลกที่ดี (Global citizen)
2. ผู้เรียนทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบ ต่อสังคมและผู้อื่น มีธรรมาภิบาล อุดมคติ โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม
3. ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพในแต่ละช่วงวัยอย่างมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมีทักษะอาชีพตาม ความต้องการและความถนัด

4. ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีพัฒนาการตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ทั้งในด้านที่มีความบกพร่องหรือความแตกต่างทางการเรียนรู้ หรือความสามารถพิเศษ ตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ซึ่งจัดทำขึ้นบนพื้นฐานความต้องการจำเป็นเฉพาะของผู้เรียน

5. ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีความพร้อมสามารถเข้าสู่บริการช่วงเชื่อมต่อ (Transitional services) หรือการส่งต่อ (Referral) เข้าสู่การศึกษาในระดับเดียวกันและที่สูงขึ้น หรือการอาชีพหรือการดำเนินชีวิตในสังคม ได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

6. ผู้เรียนทุกคนมีทักษะชีวิต มีสุขภาพวะที่เหมาะสมตามวัย มีความเข้มแข็ง อดทน และสามารถพึ่งตนเองได้ในสังคมอนาคตที่ซับซ้อนและการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ แนวทางการดำเนินการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรทุกระดับการศึกษา ให้เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีทักษะที่จำเป็นศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ (Career education) มีดังนี้

1. พัฒนาหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีหลักคิดที่ถูกต้อง รักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลกที่ดี มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มีทักษะชีวิต และทักษะอาชีพตามความต้องการได้ และมีทักษะชีวิตในการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่

2. ปรับปรุงหลักสูตรปฐมวัยเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและบริบทของพื้นที่

4. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ซึ่งจัดทำขึ้นบนพื้นฐานความต้องการจำเป็นเฉพาะของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หรือความสามารถพิเศษ

แนวทางการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลกที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีดังนี้

1. ส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรปรับปรุงหลักสูตร จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลกที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม

2. ส่งเสริม สนับสนุนให้ สถานศึกษาน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของ ในหลวงรัชกาลที่ 10 และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนด

แนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศ ด้านวิชาการ นำไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน มีดังนี้

1. พัฒนาผู้เรียนระดับปฐมวัยมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เพื่อที่จะเข้ารับการพัฒนาการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

2. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

3. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยในรูปแบบที่หลากหลาย

4. ส่งเสริม การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

ปฐมวัยที่ถูกต้องตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ

5. จัดให้มีโรงเรียนต้นแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย ให้สามารถพัฒนาเด็กก่อนประถม ให้มีพัฒนาการความพร้อม เพื่อเตรียมตัวไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

6. พัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็น 3 ด้าน

6.1 การรู้เรื่องการอ่าน (Reading literacy)

6.2 การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ (Mathematical literacy)

6.3 การรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ (Scientific literacy)

7. พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะด้านดิจิทัล (Digital competence) และสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3

8. มีความรู้ และทักษะในการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่

9. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active learning)

10. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active learning)

11. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน หรือ บัณฑิต 5 ชั้น (Independent study: IS)

12. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบมุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้ และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการ เช่น

12.1 ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการตั้งคำถาม

12.2 ความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

12.3 ความรู้ทางวิศวกรรม และความคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหา

12.4 ความรู้และทักษะในด้านศิลปะ

12.5 ความรู้ด้านคณิตศาสตร์ และระบบคิดของเหตุผลและการหาความสัมพันธ์

13. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาประเมินสมรรถนะตามแนวทางการประเมิน PISA ด้วยระบบการสอบ แบบ Online ให้กับผู้เรียนทุกคนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น

14. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในทางการประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาตามแนวทางการประเมิน PISA ให้แก่ศึกษานิเทศก์และครูผู้สอน

15. ให้บริการเครื่องมือการวัดและประเมินอิงสมรรถนะตามแนวทางการประเมินผลผู้เรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ด้วยระบบ Online testing

16. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรและแผนการเรียนรู้นำไปสู่ความเป็นเลิศในแต่ละด้าน

17. ส่งเสริมผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ด้านศิลปะดนตรีและกีฬาโดยจัดเป็นห้องเรียนเฉพาะด้าน

18. พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามถนัด และเป็นวัดกร ผู้สร้างนวัตกรรม
แนวทางการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพและทักษะชีวิต มีสุขภาพที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีดังนี้

1. สร้างกลไกของระบบแนะแนวทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้
อิงสมรรถนะและเตรียมความพร้อมสู่การประกอบสัมมาอาชีพ

2. พัฒนารายวิชาที่ส่งเสริมการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

3. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรทักษะอาชีพควบคู่กับวิชาสามัญ เช่น ทีวีศึกษาหลักสูตรระยะสั้น
4. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามความสนใจ ในทักษะอาชีพที่ตนเองถนัด เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ
5. ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารตามหลักโภชนาการ และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของอนามัย
6. ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาด้านอารมณ์และสังคม (Social and emotional learning: SEL) ในทุกช่วงวัย
7. สถานศึกษามีระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาในสถานศึกษา
แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้
 1. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 2. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาการจัดการศึกษาเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Global goals for sustainable development)
 3. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาและหน่วยงานทุกสังกัดจัดสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับหลัก Zero waste และมาตรฐานสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Environmental education sustainable development: EESD)
 4. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง
แนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีดังนี้
 1. ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early intervention: EI) ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ หน่วยบริการและที่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ
 2. ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนากิจการศึกษาลำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้วยระบบและรูปแบบที่หลากหลาย
 3. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนรวมและศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ
 4. ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

5. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
6. ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะ การดำรงชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะและการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
7. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ
8. ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ส่งเสริม สนับสนุน การใช้สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารอย่างถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์
10. ส่งเสริม สนับสนุน เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
11. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่มีความสามารถพิเศษ ในด้านวิชาการ ดนตรี กีฬา ศิลปะ และอื่น ๆ เพื่อยกระดับสู่ความเป็นเลิศพร้อมก้าวสู่สากล
12. ส่งเสริม สนับสนุนการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียน การสอน
13. จัดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ
14. จัดให้มีกลุ่มงานระบบประกันคุณภาพในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
15. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง
16. ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานและสถานศึกษาจัดทำ รวบรวม ผลิต พัฒนา และ เผยแพร่ สื่อ นวัตกรรม งานวิจัยทางการศึกษา
17. สำรวจสภาพอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา จัดทำผังบริเวณ จัดทำ แบบรูปและรายการสิ่งก่อสร้าง
18. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีแนวทางปฏิบัติ และมาตรการรักษาความปลอดภัยของ สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
19. ส่งเสริม สนับสนุนให้เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพและกลุ่มสถานศึกษา ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
20. ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการจังหวัด

21. ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครอง
ในพื้นที่ พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและระบบแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ

22. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา
แนวทางการดำเนินการ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา นำ Digital technology มาใช้
ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามสมรรถนะ ความต้องการ และความถนัด
สร้างสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based society) เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีดังนี้

1. พัฒนาระบบคลังข้อมูล องค์กรความรู้ เพื่อให้บริการ Digital textbook ตามเนื้อหา
หลักสูตรที่กำหนด สื่อ วิดีโอ และองค์ความรู้ประเภทต่าง ๆ และให้บริการแก่ผู้เรียนให้การพัฒนา
ตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. พัฒนา Digital platform เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็น
รายบุคคล

3. สถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่าน Digital platform
นโยบายที่ 3 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

การปรับเปลี่ยนระบบการผลิตและพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา
ทุกประเภท ตั้งแต่การจูงใจ คัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนา
ศักยภาพและสมรรถนะอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางสายอาชีพ ปรับเปลี่ยนบทบาท
ครูให้เป็นครูยุคใหม่ที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพตรงตามความต้องการ เป็นมืออาชีพ มีทักษะ
วิชาชีพขั้นสูง โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้”
สร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มี
ความเชี่ยวชาญด้านการสอนมาเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ และวัดผลงานจากการพัฒนา
ผู้เรียนโดยตรง นอกจากนี้มีการออกแบบ วางแผนการผลิตและพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่
การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพขั้นสูง เงินเดือนค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ ให้สามารถจูงใจ
บุคคลที่เก่ง ดี มีความรู้ มาเป็นครู มีการวางแผนอัตรากำลังระยะยาว (20 ปี) ร่วมมือกับ
สถาบันการศึกษาในการผลิตครู และมีการวางแผนการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยนำ Digital
platform มาเป็นเครื่องมือทั้งการพัฒนา อบรมครู และการจัดทำฐานข้อมูลกำลังคน เพื่อเก็บรวบรวม
ข้อมูลประวัติครู ประวัติการพัฒนา ฝึกอบรม นำไปสู่การวิเคราะห์ วางแผนกำลังคนได้อย่าง
ต่อเนื่อง

เป้าประสงค์ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ
มีประสิทธิภาพ เป็นมืออาชีพ และมีทักษะวิชาชีพขั้นสูง

แนวทางการดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันทางการศึกษาที่ผลิตครูในการผลิตและพัฒนาครูให้ตรงกับสาขาวิชา และสอดคล้องกับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้

1. ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการวิเคราะห์ความขาดแคลน และความต้องการครู
2. ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการกำหนดสมรรถนะครูให้สอดคล้องกับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21
3. ประสานความร่วมมือ ในการวางแผนในการผลิตครูทั้งระบบ
4. สถาบันการศึกษาผลิตครูตามความต้องการและความขาดแคลนครู ระยะ 20 ปี
5. ประสานความร่วมมือ ติดตาม ประเมินผล การผลิตครู

แนวทางการดำเนินการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท ให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ มีศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเอง (Need assessment) ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อวางแผนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและครบวงจร
2. กำหนดกรอบและวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้เชื่อมโยงกับความก้าวหน้าในวิชาชีพ (Career path)
3. ประสานกับสถาบันการศึกษา สถาบันครูพัฒนา หรือหน่วยงานอื่น ๆ จัดทำหลักสูตรที่มีคุณภาพให้สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรที่กำหนด
4. สนับสนุนให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา วางแผนและเข้ารับการพัฒนาตามหลักสูตรที่กำหนดที่เชื่อมโยงความก้าวหน้าในวิชาชีพ (Career path)
5. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community: PLC)
6. ส่งเสริมและพัฒนาครูให้ออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการวัดประเมินผลที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง (Higher order thinking) ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active learning)
7. ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท ให้มีความรู้ทักษะด้าน Digital literacy, Digital pedagogy ทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ ทักษะสื่อสารภาษาที่ 3
8. ส่งเสริมพัฒนาและยกระดับความรู้ภาษาอังกฤษของครูที่สอนภาษาอังกฤษ โดยใช้ระดับการพัฒนาทางด้านภาษา (CEFR) ตามเกณฑ์ที่กำหนด
9. ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่าง (Differentiated instruction)

10. ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะในการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดขั้นสูง (Higher order thinking)

11. ส่งเสริมและพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีความรู้ความสามารถจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล และการสอนแบบคละชั้น

12. ส่งเสริมและพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล และตามสภาพและประเภทของความพิการ

13. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองผ่านระบบ Online และแบบ Face-to-face training

14. ปรับเปลี่ยนกระบวนการวิธีการประเมินครู โดยเน้นการประเมินสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนโดยผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นหลัก และประเมินจรรยาบรรณของครูทุก ๆ 5 ปี (ประเมิน 360 องศา)

แนวทางการดำเนินการนำ Digital technology มาใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภททั้งระบบ มีดังนี้

1. พัฒนา Digital platform เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภททั้งระบบ

2. พัฒนา Digital platform ระบบบริหารจัดการผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภททั้งระบบ

3. พัฒนา Digital content ในองค์ความรู้การจัดการศึกษาในสาขาที่ขาดแคลน เช่น การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และผู้เรียนที่มีความแตกต่าง เป็นต้น

4. ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภทพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านระบบ Digital technology

นโยบายที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

การสร้างโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้ประชากรในวัยเรียนทุกคน และทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งหมายรวมถึง กลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ได้เข้าถึงการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน ดังนี้

1. เน้นการสร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับพื้นที่ เพื่อวางแผนการจัดการศึกษาทั้งระบบตั้งแต่การสำมะโนประชากรวัยเรียน

การรับเด็กเข้าเรียน การตรวจสอบติดตามการเข้าเรียน การติดตามเด็กนักเรียนออกกลางคัน ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับพื้นที่ และการระดมทุนเพื่อพัฒนาการศึกษา

2. ปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษาทุกแห่งให้มีมาตรฐานในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ เช่น มาตรฐานด้าน โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ อาคารเรียน อาคารประกอบ หอประชุม สนามกีฬา ห้องเรียน ห้องพิเศษ วัสดุ ครุภัณฑ์ เป็นต้น มาตรฐานด้านครู และบุคลากรทางการศึกษา มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ มาตรฐานด้านระบบงบประมาณ มาตรฐานด้านความปลอดภัย และมาตรฐานด้าน Digital technology เป็นต้น

3. สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 4) ปรับเปลี่ยนกระบวนการงบประมาณตั้งแต่การจัดสรรงบประมาณอุดหนุนตรงไปยังผู้เรียน และสถานศึกษาโดยตรง และมีความเหมาะสม เพียงพอ

4. นำ Digital technology มาเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

แนวทางการดำเนินการร่วมมือกับองค์กรปกครองระดับท้องถิ่น ภาคเอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ มีดังนี้

1. สถานศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองระดับพื้นที่ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางแผนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

2. สถานศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองระดับพื้นที่ จัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน (0-6 ปี)

3. สถานศึกษาร่วมกับองค์กรปกครอง ชุมชน เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับพื้นที่ จัดทำแผนการนักเรียนทุกระดับ

4. สถานศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองระดับพื้นที่ ติดตาม ตรวจสอบ เด็กวัยเรียน ได้เข้าถึงบริการการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง ครบถ้วน

5. สถานศึกษาจัดทำฐานข้อมูลประชากรวัยเรียน เพื่อเก็บรวบรวม เชื่อมโยงข้อมูล ศึกษาวิเคราะห์ เพื่อวางแผนการจัดบริการการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

แนวทางการดำเนินการยกระดับสถานศึกษาในสังกัดทุกระดับ และทุกประเภท ให้มีมาตรฐานตามบริบทของพื้นที่ เพื่อให้พัฒนาผู้เรียน มีคุณภาพ มีมาตรฐานเสมอกัน มีดังนี้

1. จัดทำมาตรฐานสถานศึกษาโดยพิจารณาจากปัจจัย หรือองค์ประกอบขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้าง โอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงบริการการเรียนรู้ที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีมาตรฐานเสมอกันตามบริบทเชิงพื้นที่ เช่น

1.1 ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบ หอประชุม สนามกีฬา ห้องเรียน ห้องพิเศษ วัสดุ ครุภัณฑ์ เป็นต้น

1.2 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.3 ด้านการบริหารจัดการ

1.4 ด้านงบประมาณ

1.5 ด้านความปลอดภัย

1.6 ด้าน Digital technology

2. ส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานตามที่กำหนด
แนวทางการดำเนินการ สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีดังนี้

1. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของการจัดการศึกษาพิเศษ ที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ และนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ส่งเสริม สนับสนุน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจัดทำกลยุทธ์ศาสตร์
แผนการดำเนินงาน และแผนปฏิบัติการเชิงรุก เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ และการทำงานแบบมีส่วนร่วม

3. ส่งเสริม สนับสนุนระบบการจัดการศึกษาพิเศษ ที่ผู้เรียนสามารถเข้าสู่บริการ
ช่วงเชื่อมต่อ (Transitional services) หรือการส่งต่อ (Referral) เข้าสู่การศึกษา ในระดับเดียวกันและ
ที่สูงขึ้น หรือการอาชีพ หรือการดำเนินชีวิตในสังคมได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

4. ส่งเสริม สนับสนุน ให้ทุกสถานศึกษาในสังกัดมีความพร้อมทั้งระบบ เพื่อสามารถ
การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

5. จัดให้มีศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ ในการติดตาม ช่วยเหลือ
และสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการดำเนินการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนผู้เรียน และสถานศึกษา
อย่างเหมาะสม เพียงพอ มีดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิธีการจัดสรรงบประมาณให้กับผู้เรียน และสถานศึกษา ทั้งด้าน
ความเหมาะสม เพียงพอ

2. จัดสรรงบประมาณให้ผู้เรียน และสถานศึกษาโดยตรง

3. ประสานความร่วมมือกับกองทุนความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ
ทางการศึกษา เพื่อสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

แนวทางการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษา หน่วยงานทุกระดับนำ Digital technology มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีโครงข่ายสื่อสาร โทรคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ และปลอดภัย
2. ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษามีระบบคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ที่ใช้เป็น เครื่องมือในพัฒนาทักษะด้าน Digital literacy แก่ผู้เรียน
3. ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาปรับปรุงพัฒนาห้องเรียนให้เป็นห้องเรียน Digital
4. ส่งเสริม สนับสนุน Digital device สำหรับผู้เรียนทุกระดับอย่างเหมาะสม เพื่อเป็น เครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
5. ส่งเสริม สนับสนุน Digital device และพัฒนา Digital pedagogy สำหรับครูอย่าง เหมาะสม เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance learning information technology: DLIT)
7. โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม นโยบายที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จะเน้นการพัฒนา หน่วยงานในสังกัด ให้เป็นหน่วยงานที่มีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ สามารถให้บริการ ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ แยกแยะบทบาทหน่วยงานแต่ละระดับอย่างชัดเจน เช่น ระดับปฏิบัติ ระดับที่ทำหน้าที่ในการกำกับติดตาม เป็นหน่วยงานที่มีขีดสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล และโปร่งใส เป็นองค์กรที่ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน ปรับวัฒนธรรม การทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูล ขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็น Digital เข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับ มาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามา มีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โดยมีประเด็น กลยุทธ์ ดังนี้ 1) เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา 2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือและ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษา 3) ยกระดับการบริหารงาน ของสถานศึกษาให้มีอิสระ นำไปสู่การกระจายอำนาจ 4 ด้าน ให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลาง ในการจัดการศึกษาตามบริบทของพื้นที่ 4) ปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณเพื่อสนับสนุนผู้เรียน

และสถานศึกษาอย่างเหมาะสม เพียงพอ และ 5) ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษา หน่วยงาน
ทุกระดับนำ Digital technology มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ นำไปสู่
การนำเทคโนโลยี Big data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้าน ต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครู ข้อมูล
สถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณ และข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นมาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษา สามารถ
จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามสมรรถนะ และความถนัด และสามารถวิเคราะห์
เป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ต่อไป

แนวทางการดำเนินการ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา มีดังนี้

1. กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

2. ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง

3. ยกย่องเชิดชูเกียรติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สถานศึกษา และองค์กรบุคคลที่มีผลงานเชิงประจักษ์

4. กำหนดให้หน่วยงานในสังกัดทุกหน่วยงานใช้ระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้น
คุณธรรมและความโปร่งใสในการทำงานตามหลักการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส
ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & transparency assessment: ITA)

แนวทางการดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคม
เข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษา มีดังนี้

1. ส่งเสริมการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area-based
management) รูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ “CLUSTERS”

2. ส่งเสริม การมีส่วนร่วม จัดทำแผนบูรณาการจัดการศึกษา ในระดับพื้นที่

3. สร้างความเข้มแข็งในการยกระดับคุณภาพการศึกษารูปแบบเครือข่าย เช่น เครือข่าย
ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ สหวิทยาเขต กลุ่มโรงเรียน
ฯลฯ

4. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่
ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่

5. ส่งเสริม สนับสนุน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และสาธารณชน ให้มีความรู้
ความเข้าใจ และ มีส่วนร่วมรับผิดชอบ (Accountability) ในการบริหารจัดการศึกษา

6. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

แนวทางการดำเนินการ ยกระดับการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีอิสระ นำไปสู่การกระจายอำนาจ 4 ด้าน ให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาตามบริบทของพื้นที่มีดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ระบบการบริหารงานของหน่วยงาน บทบาทหน้าที่ทั้งระดับปฏิบัติ และรับการกำกับติดตาม
2. ศึกษา วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา 4 ด้าน ให้สถานศึกษา โดยในปีงบประมาณ 2562 ให้ศึกษานำร่องรูปแบบการกระจายอำนาจ เช่น
 - 2.1 เขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
 - 2.2 โรงเรียนร่วมพัฒนา (Partnership school)
 - 2.3 Autonomous school
3. ศึกษา วิเคราะห์ ออกแบบ โครงสร้างของสถานศึกษา (Enterprise architecture) ในฐานหน่วยงานระดับปฏิบัติ และหน่วยงานระดับกำกับติดตามให้เหมาะกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน
4. ศึกษา วิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา Digital technology ใช้ในการจัดการศึกษาทั้งระบบ (Digital transformation)
5. สนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดหาเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสายผู้สอนปฏิบัติหน้าที่เฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเท่านั้น
6. ยกระดับสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทักษะและคุณภาพชีวิตของชุมชน
7. สร้างความเข้มแข็ง และยกระดับคุณภาพสถานศึกษาตามบริบทของพื้นที่ เช่น โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนนวัตกรรม โรงเรียนร่วมพัฒนา โรงเรียนประชารัฐ โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนห้องเรียนกีฬา ฯลฯ
8. นำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติการตรวจสอบติดตามเพื่อการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา
9. สร้างมาตรฐาน และกำหนดแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
10. ส่งเสริม สนับสนุน ให้โรงเรียนขนาดเล็กมีระบบการบริหารจัดการที่หลากหลาย เช่น การบริหารจัดการแบบกลุ่มโรงเรียน การสอนแบบคละชั้น

11. พิจารณาแต่งตั้งผู้บริหารที่มีศักยภาพในโรงเรียนขนาดเล็ก พิจารณาค่าตอบแทนพิเศษและสวัสดิการอื่น ๆ สำหรับผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก

12. ปรับปรุงกฎหมายระเบียบข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับการกระจายอำนาจ

13. สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงาน และจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น นำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการดำเนินการ ปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณเพื่อสนับสนุนผู้เรียนและสถานศึกษาอย่างเหมาะสม เพียงพอ มีดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิธีการจัดสรรงบประมาณให้กับผู้เรียน และสถานศึกษา ทั้งด้านความเหมาะสม เพียงพอ
2. จัดสรรงบประมาณให้ผู้เรียน และสถานศึกษาโดยตรง
3. ประสานความร่วมมือกับกองทุนความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพื่อสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

แนวทางการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษา หน่วยงานทุกระดับนำ Digital technology มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การนำเทคโนโลยี Big data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครู ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณ และข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นมาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามสมรรถนะ และความถนัด และสามารถวิเคราะห์เป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศต่อไป มีดังนี้

1. พัฒนาระบบฐานข้อมูลทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สามารถเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการเชื่อมโยงข้อมูลรายบุคคลที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาตนเอง สุขภาพและการพัฒนาอาชีพ ในตลอดช่วงชีวิต เป็นฐานข้อมูลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. พัฒนา Digital platform ด้านการบริหารงาน เพื่อสนองตอบต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรตามภารกิจที่รับผิดชอบ นำไปสู่การพัฒนาฐานข้อมูลบุคลากร ที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ ตั้งแต่การกักตุน บรรจุแต่งตั้ง ตลอดจนเชื่อมโยงถึงการพัฒนาคู เพื่อให้ออกคล้องกับความก้าวหน้าในอาชีพ

3. พัฒนา Digital platform ระบบข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนเป็นรายบุคคลตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การพัฒนาฐานข้อมูลประชากรด้านการศึกษาของประเทศ

4. พัฒนา Big data เพื่อเชื่อมโยง วิเคราะห์ข้อมูลทุกมิติ นำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (ชลบุรี-ระยอง) ได้นำนโยบายของรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ความเชื่อมโยง เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาการขยายโอกาสทางการศึกษา และประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18, 2561)

วิสัยทัศน์

มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด ให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ ระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย

ค่านิยมองค์กร

“ซื่อสัตย์ พร้อมบริการ สุภาพ มีคุณธรรม”

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานในระดับชาติและระดับสากล
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
4. พัฒนาระบบการจัดการและการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในการส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด

เป้าประสงค์

1. นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มีการพัฒนาการเหมาะสมตามวัย และมีคุณภาพ

2. ประชากรวัยเรียนทุกคนทุกกลุ่ม ได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และเป็นธรรม

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา มีสมรรถนะ ทักษะที่เหมาะสม และมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่หน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ ได้

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม กระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่บุคลากรและสถานศึกษา

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

จุดเน้น

1. เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลัก และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ปลุกฝังผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

3. พัฒนาการจัดการศึกษา โรงเรียนในเขตระเบียบเชิงเศรษฐกิจพิเศษให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

จุดเน้น

1. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพด้วยการปรับหลักสูตร การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม

2. พัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้

3. สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

4. ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

จุดเน้น

1. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลาย

2. พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
จุดเน้น

1. เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ
2. ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 จัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
จุดเน้น

1. จัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษา

จุดเน้น

1. พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ
2. สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 เป็นหน่วยงานระดับจังหวัดที่
รับผิดชอบดูแลจัดการการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ให้ดำเนินไปตาม
นโยบายของแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ
เขต 1, 2561)

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต1 เป็นองค์กรชั้นนำในการบริหาร
การศึกษาขั้นพื้นฐานได้มาตรฐาน บริการเป็นเลิศ สู่ประชาคมอาเซียน

นิยามวิสัยทัศน์

1. องค์กรชั้นนำ หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1
มีการบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีเครือข่ายทางการศึกษา ใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการบริหาร
จัดการและการสื่อสารอย่างรวดเร็ว ทันสมัย

2. บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มาตรฐาน หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดและ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 บริหารจัดการโดยยึดมาตรฐานประกัน
คุณภาพภายในตามกฎกระทรวง มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5 มาตรฐาน และนโยบาย
ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. บริการเป็นเลิศ หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด เต็มใจ
บริการงานในหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เท่าเทียมและเป็นกัลยาณมิตร

4. ผู้ประชาคมอาเซียน หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดจัดการเรียนรู้ที่เน้นบริบทของ
ประเทศในประชาคมอาเซียน เช่น ภาษา สังคม ประเพณีวัฒนธรรม การเมือง การปกครอง
เศรษฐกิจ อาชีพ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เพื่อสร้างความร่วมมือ ช่วยเหลือ การแลกเปลี่ยน
การแข่งขัน พร้อมสู่ประชาคมโลกต่อไป

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้รับการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ผู้เรียนมีคุณภาพ
มาตรฐาน เน้นการศึกษาสู่อาชีพและมีศักยภาพในการแข่งขันในประชาคมอาเซียน
2. จัดระบบการบริหารจัดการให้ทันสมัย ตามหลักธรรมาภิบาล
3. จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
4. พัฒนาบุคลากรให้เกิดความตระหนัก จิตสำนึกในการเป็นข้าราชการที่ดี

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 336) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหาร
จัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ
ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น
เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงาน
วิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต (Academic affairs dynamic) อยู่ตลอดเวลาส่งผลต่อ
ประสิทธิภาพประสิทธิผลและคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดไป

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง
เป็นการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและ
มีคุณภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

วัฒนา โรจน์เจริญชัย (2553, หน้า 10) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง
การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี
และมีประสิทธิภาพ

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2553, หน้า 24) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การพัฒนาส่งเสริมความมีประสิทธิภาพของการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์และ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งนับว่า เป็นหัวใจสำคัญหรือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหาร จะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 15) กล่าวว่า การบริหารกิจกรรมทุกประเภทในโรงเรียน เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารและทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญเป็นงานที่เกี่ยวกับการปรับปรุง คุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนซึ่งเป็น จุดหมายหลักของสถานศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารและคุณภาพ ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 9) อธิบายว่า การบริหาร วิชาการ เป็นงานวิชาการที่มีความสำคัญที่สุดถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วม ในการวางแผนกำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างในสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร โรงเรียนคณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในการวางแผนงานวิชาการการจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาเป็น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีจริยธรรมปรับตัวให้อยู่ในสังคม เป็นคนดี มีคุณธรรม มีพฤติกรรมที่สังคมปรารถนาและประกอบอาชีพตามอัธยาศัยตามอัธยาศัยที่สังคมต้องการ นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ดังเช่น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 15) กล่าวไว้ว่างานวิชาการเป็นงานหลักของ การบริหารสถานศึกษาไม่ว่า สถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา จะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัด โปรแกรม การศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือ ทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะงานนั้น

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 18) กล่าวว่า งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหาร การศึกษาเพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้ อย่างดีโรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเป็นสำคัญ

ศุทธิณี สุวรรณศร (2554, หน้า 8) กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการจัด การศึกษาในระดับ สถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของ สถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการส่วนเรื่องอื่นเป็นงานที่สนับสนุนให้งานวิชาการ ประสบความสำเร็จเท่านั้น

การศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ สรุปได้ว่า งานวิชาการ เป็นสิ่งสำคัญที่ครูทุกท่านต้องทำงานร่วมกัน มิใช่เฉพาะแต่การเรียนการสอนเท่านั้น ยังรวมถึง กิจกรรม ต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ เจตคติ ทักษะและ ความเป็นมนุษย์ที่ดีของสังคม

หลักและกระบวนการบริหารงานวิชาการ

การศึกษาเกี่ยวกับหลักและกระบวนการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีนักวิชาการได้ อธิบายไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 21) กล่าวไว้ว่า สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา สามารถดำเนินการบริหารงานวิชาการได้ตามภาระงานที่กฎกระทรวง ศึกษาธิการและประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด ยกเว้น ภาระงาน ดังต่อไปนี้มิใช่อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
2. การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
3. การคัดเลือกหนังสือและแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

Bruce and Cowley (1978, p. 1192) กล่าวไว้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการควรยึดหลัก แห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนี้

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่ม การลงทุน นั่นคือ นักเรียน นักศึกษา สามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ออก กลางคันเรียนเกินเวลาและซ้ำเกินกำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึงผลผลิตได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียน นักศึกษา มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะ คุณภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 16) ได้ให้หลักการบริหารงานวิชาการว่า ผู้บริหาร ควรจะได้คำนึงถึงหลักการบริหาร ดังนี้

1. มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องเข้าใจถึงเป้าหมายของสถานศึกษาว่า เป็นไปในทิศทางใดจึงจัดงาน จัดคน จัดเงิน จัดวัสดุอุปกรณ์ได้เหมาะสม
2. ต้องมีเทคนิควิธีการในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทุกประเภทย่อมต้องมีเทคนิควิธีการขั้น ตอน และกระบวนการที่ควรจะมีระบบ มีความรอบคอบ จึงจะทำให้งานดำเนินไปด้วยดี

3. มีการประเมินผลงานทางวิชาการ เมื่อได้ดำเนินกิจการใดควรจะได้มีการประเมินผล และติดตามผลเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม งานวิชาการมีขอบข่าย ตามลักษณะแตกต่างกันตามภารกิจที่ปฏิบัติ เป็นหลัก โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการมีความรู้ความสามารถตามที่สถาบันมุ่งหวัง และเป็นการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการพึงพอใจ รับการศึกษา มีผลต่อการเรียนรู้

จากการศึกษาเกี่ยวกับหลักและกระบวนการบริหารงานวิชาการ สรุปได้ว่า หลักและกระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 3 หน้าที่หลัก ๆ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และการคัดเลือกหนังสือและแบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา แต่งานวิชาการมีขอบข่าย มีภารกิจที่ปฏิบัติเป็นหลัก โดยยึดตามเป้าหมาย ให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการมีความรู้ความสามารถตามที่สถาบันมุ่งหวัง

องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ

การศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีนักคิด นักวิชาการ ได้อธิบายถึงองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านหลักสูตร

การศึกษาเกี่ยวกับด้านหลักสูตร พบว่า มีนักคิด นักวิชาการ ได้อธิบายไว้ ดังนี้

กุลชญา เทียงตรง (2550, หน้า 38) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การปรับขยาย หรือสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวทางในข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ความสามารถให้แต่ละบุคคล ได้พัฒนาเต็มศักยภาพนำความรู้สู่การปฏิบัติได้ ซึ่งสถานศึกษาเป็นผู้วางแผนพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียนนั่นเองนอกจากนี้หลักสูตร

สถานศึกษายังมีความสำคัญคือช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีความรู้เพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 30) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจหาทางเลือกทางการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการเรียนการสอนไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

Tyler (1950 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550, หน้า 33) ได้วิเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการสอน โดยยึดคาถามหลัก ที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร 4 ข้อ

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องให้ผู้เรียนได้รับ
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด ใวันั้น
3. ประสบการณ์ทางการศึกษาที่กำหนดใวันั้น จะจัดให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. ทราบได้อย่างไรว่า ผู้เรียน ได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้แล้วนั้น

Taba (1962 อ้างถึงใน รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2553, หน้า 33) ได้ให้ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการ
2. ตั้งวัตถุประสงค์
3. เลือกเนื้อหาวิชา
4. รวบรวมเนื้อหาให้เป็นระบบ
5. เลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้
7. ตั้งเกณฑ์การประเมินผล

จากการการศึกษาเกี่ยวกับด้านหลักสูตร สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษา คือ รูปแบบการจัดการเรียนสอน ซึ่งหมายถึงเนื้อหาที่จะต้องผ่านกระบวนการส่งจากครูหรืออาจารย์สู่นักเรียน โดยหลักสูตรจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้ที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ โดยขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรมี 7 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการ ตั้งวัตถุประสงค์ เลือกเนื้อหาวิชา รวบรวมเนื้อหาให้เป็นระบบ เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ และตั้งเกณฑ์การประเมินผล

ด้านการจัดการเรียนการสอน

การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีนักคิด นักวิชาการ ได้อธิบายไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 10) สรุปการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สู่การปฏิบัติทั้งนี้การที่ผู้เรียนจะมีคุณภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัดหรือไม่ขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสาเหตุนี้ ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจสิ่งที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ โดยมีหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาการทางสมองและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามสาระและหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
2. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนผู้ที่มีความสามารถพิเศษและผู้ที่มีความบกพร่องหรือด้อยโอกาส โดยฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง สร้างสถานการณ์ตัวอย่าง
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุล
4. ปลุกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม
5. จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้
6. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานความร่วมมือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม เพื่อร่วมกัน พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
7. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเป็นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา

8. ส่งเสริมให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (วิจัยในชั้นเรียน)
9. ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และต่อเนื่อง เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม
10. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่จัดกิจกรรมแนะแนวจัดกิจกรรมนักเรียนกิจกรรมบำเพ็ญเพื่อสาธารณประโยชน์

หลักการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้หลักการที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 12-15)

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยการจัดวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนได้ลงมือศึกษาค้นคว้า คิดแก้ปัญหา และปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ความได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ส่งเสริมและให้การสนับสนุน
2. การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อวางรากฐานชีวิตให้เจริญงอกงามสมบูรณ์ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้น พบและแสดงออกถึงศักยภาพของตนเอง ครูควรมีข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล สำหรับในการวางแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ พัฒนาการทางสมอง มุ่งเน้น ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทางสมอง การเชื่อมโยงวงจรสมองโดยใช้ประสบการณ์ตรงด้านร่างกายที่เป็นรูปธรรม ข้อเท็จจริงและทักษะต่าง ๆ สื่อการเรียนรู้ที่ดึงดูดความสนใจ
4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียน ได้รับรู้เกิดการยอมรับ เห็นคุณค่าและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นลักษณะนิสัยที่ดี

จากการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปสู่ผู้เรียน โดยหลักการจัดการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ พัฒนาการทางสมอง และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม

ด้านการวัดผล และประเมินผล

การศึกษาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล พบว่า มีนักคิด นักวิชาการได้อธิบายไว้ ดังนี้ สหชาติ เหล็กชาย (2553, หน้า 72) ได้กล่าวถึง แนวทางการวัดและประเมินผลการปฏิบัติ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่าการวัดผลเป็นการปฏิบัติงาน เป็นการสังเกตพฤติกรรมการตอบโต้แบบวัด ที่ไม่ได้แสดงออกด้วยภาษาหรือการทำกิจกรรมที่

อาศัยทักษะความคล่องแคล่วของการเคลื่อนไหวทางกาย และการวัดที่ไม่เน้นการตอบสนองทางภาษา

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 99) กล่าวว่า การวัด (Measurement) เป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับ วัตถุสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมายและเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้น เช่น การวัดความสามารถของสมองด้านต่าง ๆ การวัดคุณสมบัติทางกายภาพ เช่น น้ำหนักขนาดของวัตถุ ผลที่ได้จากการวัดเป็นจำนวนตัวเลขจุดมุ่งหมายของการวัดผลนั้น เป็นการตรวจสอบการสอนของครูอาจารย์และการเรียนของผู้เรียนในด้าน การเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive domain) ด้านทักษะปฏิบัติ (Psychomotor domain) ด้านเจตคติ (Affective domain)

ทิวต์ มณีโชติ (2554, หน้า 4) อธิบายว่า การประเมินผล มีความหมายเช่นเดียวกับการประเมิน แต่เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการวัดผล สำหรับภาษาอังกฤษมีหลายคำ ที่ใช้มาก มี 2 คำ คือ Evaluation และ Assessment 2 คำนี้มีความหมายต่างกัน ดังนี้

1. Evaluation เป็นการประเมินตัดสิน มีการกำหนดเกณฑ์ชัดเจน (Absolute criteria) เช่น ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป ตัดสินว่าอยู่ในระดับดี ได้คะแนนร้อยละ 60-79 ตัดสินว่าอยู่ในระดับพอใช้ ได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 60 ตัดสินว่าอยู่ในระดับควรปรับปรุง Evaluation จะใช้กับการประเมินการดำเนินงานทั่ว ๆ ไป เช่น การประเมินโครงการ (Project evaluation) การประเมินหลักสูตร (Curriculum evaluation)

2. Assessment เป็นการประเมินเชิงเปรียบเทียบ ใช้เกณฑ์เชิงสัมพัทธ์ (Relative criteria) เช่น เทียบกับผลการประเมินครั้งก่อน เทียบกับเพื่อนหรือกลุ่มใกล้เคียงกัน Assessment มักใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินตนเอง (Self assessment)

ทิวต์ มณีโชติ (2554, หน้า 2) อธิบายความหมายของ การวัดผล หมายถึง เป็นกระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์แทนปริมาณหรือคุณภาพของคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งที่ต้องการวัด โดยสิ่งที่ต้องการวัดนั้นเป็นผลมาจากการกระทำหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน เช่น การวัดผลการเรียนรู้ สิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน

สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสุพรรณบุรี (2558) อธิบายความหมายของ การวัดผล หมายถึง กระบวนการกำหนดตัวเลขให้กับสิ่งที่ต้องการจะวัด โดยค่าที่ได้สามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของคุณลักษณะนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา เป็นการรวมกันระหว่างคำ 2 คำ คือ การวัดหรือการวัดผล (Measurement) ส่วนคำว่า การประเมิน หรือการประเมินผล (Evaluation) เป็นคำที่มี

ความหมายที่แตกต่างกัน แต่มักจะใช้ควบคู่กันเสมอ คือ การวัดและประเมินผล หรือการวัดผล และ ประเมินผล เพื่อให้ครอบคลุมความหมายได้ครบถ้วน ความหมายของคำว่า การวัดผล และประเมินผล ได้มีผู้ให้ความหมายทั้งสองคำไว้ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 2552, หน้า 1)

จากการศึกษาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล สรุปได้ว่า การวัด เป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับ วัดดูสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมายและเปรียบเทียบลักษณะ ความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัด นั้น ส่วนการประเมินผล เป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับ คุณภาพ คุณค่าความจริงและการกระทำบางที่ขึ้นอยู่กับ การวัดเป็นอย่างเดียว โดยจะส่งบ่งบอกถึง ประสิทธิภาพของผู้เรียน หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนว่าสอดคล้องแล้ว

มีความเหมาะสม ตามความต้องการหรือไม่ จึงสรุปความหมาย การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา หมายถึง กระบวนการกำหนดตัวเลขที่ใช้วัดผลตามค่าที่ได้เพื่อให้ทราบถึงคุณลักษณะ นั้น ๆ โดยทำวัดประเมินตามกระบวนการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทราบผลอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า มีนักคิด นักวิชาการ ได้อธิบายไว้ ดังนี้ ทั้งนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 31) ได้สรุปเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. ศึกษาและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์วิจัยและการนำผลวิจัย มาใช้ในการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
2. ศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้
3. ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาคุณภาพ การเรียนรู้ของผู้เรียน
4. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลและผลงานวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการ
5. สร้างเครือข่ายในการศึกษาวิเคราะห์วิจัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งภายใน โรงเรียนระหว่างโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลาง

6. วิจัยประเมินผลเพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 117) ได้กล่าวถึงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ไว้ดังนี้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็น เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ และการวิจัย พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวคิดการใช้การวิจัยในกระบวนการ เรียนรู้ มีวิธีการอย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องทราบความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง มีการลำดับความสำคัญก่อนหรือหลังตามความจำเป็นและความสำคัญให้ได้เป็นลำดับแรกและกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ได้

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องรู้จักการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ว่า มีเป้าหมายเรื่องใด มีเวลามากน้อยเพียงใด มีแหล่งการเรียนรู้ที่ไหนบ้าง มีวิธีเรียนใดบ้าง ต้องใช้สื่อใดบ้างและเมื่อมีปัญหาจะสามารถปรึกษาใครเมื่อได้รับความรู้จะใช้ความรู้นั้นได้อย่างไร ตลอดจนวางแผนไปถึงการนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงและพัฒนางานได้

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เป็นการปฏิบัติในการแสวงหาความรู้ตามที่ได้วางแผนไว้ซึ่งอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ในการเรียนรู้จากการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เมื่อได้ความรู้แล้วควรมีการตรวจสอบความรู้ได้เพื่อยืนยันความถูกต้องและตัด สิ้นใจเลือกความรู้ไปใช้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปความรู้เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนสรุปความรู้และนำเสนอความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมและอาจใช้เครื่องมือช่วยในการนำเสนอ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงและนำไปใช้ในการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนประเมินกระบวนการเรียนรู้ของตนเองในระหว่างการเรียนรู้ทุกขั้นตอน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงรวมถึงการนำความรู้ที่ได้ไปใช้พัฒนางานต่อไป

การใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จึงเป็นภารกิจที่สำคัญและจำเป็นในกรณีที่ผู้สอนพบว่า กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ที่กำลังดำเนินการอยู่มีปัญหา หรือมีความจำเป็นต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ในวงจรหลักของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาการเรียนรู้วางแผนการจัดการเรียนรู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ และทำรายงานผลการเรียนรู้ เป็นการนำกระบวนการวิจัยเข้าไปใช้ในการดำเนินงานของตน ขั้นตอนที่ 3 ผู้สอนทำการประเมินระหว่างสอน แล้วพบปัญหาเล็กน้อยสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ในช่วงการจัดกิจกรรมระหว่างนั้น และเมื่อประเมินผลในขั้นตอนที่ 4 แล้วพบว่า ไม่มีปัญหาผู้สอนสามารถจัด ทำรายงานผลการเรียนรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องทราบและใช้ประโยชน์ต่อไปได้หากพบปัญหาให้ดำเนินการทำวิจัยเพิ่มเติมตามวงจรย่อย 5 ขั้นตอน และนำผลการวิจัยไปใช้ต่อไป

จากการศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาหรือการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ โดยมี 5 ขั้นตอน คือ

การวิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้ การวางแผนการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การสรุป
ความรู้เป็นขั้นตอน และการประเมินผลเพื่อปรับปรุงและนำไปใช้

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ พบว่า มีนักคิด นักวิชาการ ได้
อธิบายไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 32) กำหนดการจัดการเกี่ยวกับ สื่อการเรียนรู้เนื่องจาก
เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะ
กระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับ ระดับพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลาย
ของผู้เรียน สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ศูนย์สื่อการเรียนรู้ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่าย
การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และ
การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก
2. การจำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนเสริมความรู้
ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
3. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลายสอดคล้อง
กับวิธีการเรียนรู้ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
4. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ
5. ศึกษา ค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้
ของผู้เรียน
6. จัดให้มีการกำกับติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับ สื่อและ
การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ
7. ในการจัดทำกรเลือกใช้และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา
ควรคำนึงถึง

หลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ของ
การเรียนรู้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและ
ทันสมัยไม่กระทบความมั่นคงของชาติไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้องรูปแบบ
การนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ

อรวรรณ คำยอด (2555, หน้า 38) ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดหา การเลือก การใช้และการประเมิน คุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนและการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สำหรับเด็กปกติและเด็กพิการเรียนร่วม
2. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลาย เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการ
3. เลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ผ่านการประเมินคุณภาพทางวิชาการจากคณะกรรมการ สถานศึกษาคณะกรรมการของสำนักงานเขตพื้นที่หรือกระทรวงศึกษาธิการแล้ว โดยดำเนินการ คัดเลือกในรูปของคณะกรรมการและประเมินการใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอ
4. ผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินคุณภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. มีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในสถานศึกษา
6. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและแลกเปลี่ยนการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สำหรับใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนางานด้านวิชาการ กับสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาผู้ปกครององค์กรในท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานสถาบันอื่น ๆ
7. ประเมินผลการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
8. เผยแพร่สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ครูผลิตและพัฒนาให้เพื่อครู สถาบันการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 5) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้หมายถึง การสำรวจ แหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง โดยจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณ ใกล้เคียงพร้อมจัด ตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสาน ความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา มีการจัดตั้งส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกันมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครู

ใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิภา ทองหง่า (2554) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพวิชาการ และคุณภาพ การศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น สถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นไปที่ การจัดให้นักเรียน ได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอก โรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดหาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ให้การสนับสนุน และพัฒนาชุมชนเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการในการพัฒนา นักเรียน

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 61) ได้กำหนดบทบาทของแหล่งเรียนรู้ในการศึกษา ของผู้เรียน ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ต้องสามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ (ProLess of learning) การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง (Learning by doing) ทั้งการเรียนรู้ของคนในชุมชนที่มี แหล่งเรียนรู้ของตนเองอยู่แล้วและการเรียนรู้ของคนอื่น ๆ ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตาม อรรถาศัย
2. เป็นแหล่งทำกิจกรรม แหล่งทัศนศึกษาแหล่งฝึกงานและแหล่งประกอบอาชีพ ของผู้เรียน
3. เป็นแหล่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โดยตนเอง
4. เป็นห้องเรียนทางธรรมชาติเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัย ฝึกอบรม
5. เป็นองค์กรเปิดผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง
6. เผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้เรียนในเชิงรุกเข้าสู่ทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงประหยัด และ สะดวก
7. มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน
8. มีสื่อประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วยสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเสริม กิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาอาชีพ

จากการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ว่า การเลือกใช้สื่อ ควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน โดยมีหลักการดังนี้ จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ศูนย์สื่อการเรียนรู้ระบบสารสนเทศ การจำและจัดหา สื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้า เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดให้มีการกำกับติดตาม ประเมินคุณภาพและ

ประสิทธิภาพเกี่ยวกับ สื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ ในการจัดทำ การเลือกใช้และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ส่วนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง โดยจัดทำเอกสารเผยแพร่ แหล่งการเรียนรู้แก่ครูสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่น

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ง, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ที่ผู้เรียน ได้รับจากโปรแกรมการศึกษา ซึ่งจัดขึ้นเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกรอบของทฤษฎี การวิจัยในอดีตและในปัจจุบันเป็นพื้นฐาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 24-25) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการ และการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามที่มุ่งหมายไว้
2. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ การจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทาง การศึกษา เป็นต้น
3. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

สมเดช สีแสง (2546, หน้า 311) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่าเป็น แผนหรือแนวทาง หรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่พัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวล ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ใน โรงเรียน ชุมชน สังคมโลก อย่างมีความสุข

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551, หน้า 41) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการ หรือขั้นตอนของการตัดสินใจหาทางเลือกทางการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงทางการเรียนการสอน ไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานศึกษาโดย ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า หลักสูตรเป็นมวลประสบการณ์ ข้อกำหนด แนวทางในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิต และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพสังคมและประเทศชาติ

ความสำคัญของหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 23-24) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการสอน ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้
2. งานด้านหลักสูตร ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตามเป้าหมาย
3. หลักสูตรเปรียบเหมือนแบบแปลนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะบอกไว้ว่า

วัตถุประสงค์ที่ต้องการมีอะไรบ้าง จะใช้อะไรเป็นวัสดุและอุปกรณ์ จะสอนอย่างไร หลักสูตรจึงมีความสำคัญเป็นแผนยุทธศาสตร์นำไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูที่จะจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ความประพฤติ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 28) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตร คือ หลักสูตรสามารถสนองการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของการศึกษา การศึกษาจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นถ้าหลักสูตรมีการปรับปรุงให้เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็นของสังคมตลอดเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 112) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก

ฉันท ชาติทอง (2550, หน้า 4) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณลักษณะที่สังคมคาดหวัง หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การศึกษาบรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้ โดยหลักสูตรมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเจริญงอกงามของบุคคลสามารถปลูกฝังพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม วางรากฐานความคิด ที่เป็นการสนับสนุนและสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ที่แท้จริงของตนเอง และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ยังเป็นโครงการ แผนงาน ข้อกำหนด ที่ชี้แนะให้ผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ และผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้อง นำไปดำเนินงานสู่ปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดความสำคัญของหลักสูตรที่ได้กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ดังนั้นหลักสูตรจึงมีความสำคัญในการเป็นเครื่องมือที่จะเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ

การพัฒนาหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 43-49) ได้กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมหลักสูตร เป็นการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยต้องเตรียมการล่วงหน้าก่อนเปิดหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ และนานวัตกรรมการศึกษา มาช่วยเป็นสิ่งจำเป็น การเตรียมการเกี่ยวกับหลักสูตร มีดังนี้

- 1.1 การตรวจสอบหลักสูตรแม่บทก่อนนำไปใช้
- 1.2 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร
- 1.3 การเตรียมความพร้อม
- 1.4 การจัดทำโครงการสอน
- 1.5 การตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียน
- 1.6 การตรวจสอบการยอมรับจากสังคม
- 1.7 การจัดโครงสร้างของหน่วยงาน

2. การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งจะมีทั้งฝ่ายปฏิบัติการหลักสูตรและฝ่ายสนับสนุน ตลอดจนฝ่ายควบคุมการใช้หลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร มีดังนี้

- 2.1 การประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร
- 2.2 การปฐมนิเทศนักเรียน
- 2.3 การจัดทำคู่มือครู
- 2.4 การจัดตารางสอน
- 2.5 การจัดครูเข้าสอน
- 2.6 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก
- 2.7 การฝึกงาน

3. การประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร เมื่อได้นำหลักสูตรไปใช้ ควรมีการจัดการประเมินผลเกี่ยวกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ของการประเมินผล เพื่อจะพิจารณาว่าตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หรือเพื่อจะได้นำไปใช้ในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตร

บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535, หน้า 31) ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนาหลักสูตร โดยทั่วไป มีดังนี้

1. ใช้พื้นฐานจากประวัติศาสตร์ ปรัชญา สังคม จิตวิทยา และวิชาความรู้ต่าง ๆ
2. พัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยวิเคราะห์ปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
3. พัฒนาให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน
4. พัฒนาให้สอดคล้องกับหลักของการเรียนรู้
5. การเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องพิจารณาความเหมาะสมในด้านความยากง่าย ลำดับก่อนหลัง ความต่อเนื่อง และบูรณาการของประสบการณ์ต่าง ๆ
6. พัฒนาในทุกจุดอย่างประสานสัมพันธ์กันตามลำดับ จากจุดประสงค์ สาระความรู้ ประสบการณ์ กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล
7. พิจารณาถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
8. พัฒนาอย่างเป็นระบบ
9. พัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง
10. มีการวิจัยติดตามผลอยู่ตลอดเวลา
11. ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ
12. อาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย

หลักของการพัฒนาหลักสูตรสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม หลักการพัฒนาศูนย์กระทำไปเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา โดยผ่านทางกระบวนการบริหารสถานศึกษาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยยึดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน และคนสร้างชาติต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กล่าวถึงการพัฒนาศูนย์สถานศึกษาว่าโรงเรียนมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาศูนย์สถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาศูนย์ จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาศูนย์สถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและรายละเอียดของเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่น ได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์สถานศึกษา

นิตยัธิดา จันดาสงค์ (2558, หน้า 25) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง ด้วยวิธีการดังนี้

1.1 จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น

1.2 จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.3 จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครอบคลุมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พ.ศ. 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ

1.4 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้น สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ ผู้บกพร่อง พิการ และการศึกษาทางเลือก

1.5 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และ โลก

2. สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การสอนและอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ โดยความร่วมมือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเครือข่ายสถานศึกษา

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา

4. นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

รัชนิย์ สีหะวงษ์ (2558, หน้า 31) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยภารกิจ 5 ด้าน ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

2. การสร้างหลักสูตร

3. การนำหลักสูตรไปใช้

4. การประเมินหลักสูตร

5. การปรับปรุงหลักสูตร

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร การส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

และสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ การนำหลักสูตรไปใช้ การนิเทศ การประเมินผลการใช้หลักสูตร และ การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

นวลจิตต์ เชาวดีเกียรติพงศ์ (2545, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ

เอมอร บุรณศักดิ์ (2548, หน้า 32) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการเรียนของผู้เรียนและวิธีการสอน ซึ่งครูจะต้องสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกวิเคราะห์ และศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง รู้จักวิถีชีวิต วิเคราะห์ชีวิต และมีทักษะในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้

ปิยนุช ทองพรม (2550, หน้า 30) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูอาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้รูปแบบกระบวนการ เทคนิคการสอนต่าง ๆ มีการบูรณาการ พัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ค้นคว้า ทดลอง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัดความสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานของหลักสูตร

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

อรทัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ (2544, หน้า 22) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1. Construct คือ การให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยกระบวนการแสวงหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปความรู้
2. Interaction คือ การให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เรียนรู้กันและกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดและประสบการณ์แก่กันและกัน
3. Participation คือ การให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มากที่สุด

4. Process/ product คือ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการควบคู่ไปกับผลงานและความรู้ที่สรุปได้

5. Application คือ การให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 กำหนดแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 8)

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้พร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ค, หน้า 34-35) กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย

2. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดกิจกรรม การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้เพื่อความรู้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้เรียนรู้และใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ให้รู้รักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้สถานศึกษาจัดบรรยากาศ

ตั้งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือ
เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้น
การนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนา
การเรียนการสอนร่วมกัน หรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม
กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 20-21) ได้กล่าวถึงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
เป็นกระบวนการสำคัญในการนาหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายของ
หลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระ
ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์
พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะ
สำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ. 2551 โดยยึดหลักการว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และ
พัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน
สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและ
พัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้
ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็น
สำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด
กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จาก
ประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติจริง ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย
กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัยกระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทาง
ในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนาเพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจ

ในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

4.1.1 ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

4.1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.1.3 ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4.1.4 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

4.1.5 จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรม นานุมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4.1.6 ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา และระดับพัฒนาการของผู้เรียน

4.1.7 วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริม และพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

4.2.1 กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4.2.2 เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบ หรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

4.2.3 ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4.2.4 มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

4.2.5 ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน การนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

การวัดผลและประเมินผลมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่างานด้านอื่น ๆ ซึ่งผู้บริหารต้องศึกษาทำความเข้าใจเรื่องการวัดผล และประเมินผลให้ถ่องแท้ในเรื่องต่าง ๆ คือ กำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินผล จัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับการสอบ และการให้คะแนนการจัดตารางสอบ การกำหนดครูผู้คุมสอบเวลาใช้ในการสอบ การจัดห้องสอบ ที่นั่ง และการสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมแก่การสอบ (เอมอร บูรณศักดิ์, 2548, หน้า 35) การวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องควรศึกษา โดยมีนักวิชาการให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผลไว้ ดังนี้

กมล ภูประเสริฐ (2547, หน้า 86) ได้ให้ความหมายของคำว่า การวัดผลและการประเมินผลว่ามีความสัมพันธ์กัน โดยการวัดผล หมายถึง กระบวนการในการกำหนดค่าตัวเลขให้กับสิ่งของหรือเหตุการณ์ใด ๆ อย่างมีกฎเกณฑ์ ส่วนการประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการใช้ดุลยพินิจหรือค่านิยมในการพิจารณาคุณค่าตามความเหมาะสมหรือสัมฤทธิ์ผลของเหตุการณ์ โครงการหรือสิ่งอื่นใด หลังการเปรียบเทียบผลการวัดกับเป้าหมาย หรือกับวัตถุประสงค์ หรือเกณฑ์ที่กำหนด

จำนง พรายแย้มแจ (2545, หน้า 5) ได้กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการกำหนดหรือหาปริมาณแทนคุณลักษณะของสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือแทนพฤติกรรมหรือสมรรถภาพของบุคคล โดยออกมาในรูปตัวเลขหรือคะแนน

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2546, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผลไว้ว่า เป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้สถานศึกษาได้ข้อมูลทางการเรียนมาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น การวัดผล ประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงต้องประเมินด้วยทางเลือกใหม่หรือประเมินตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย มีความเที่ยงตรง และเชื่อมั่นได้ ผลการวัดและการประเมินแสดงถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง และผู้เรียนนาความรู้ความสามารถไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

สรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผล คือ กระบวนการที่ครูใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน จะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน

การเทียบโอน

กรมวิชาการ (2545, หน้า 41-42) กล่าวถึงการเทียบโอนผลการเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียนที่เกิดจากการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ และประสบการณ์การทำงานมาเทียบโอนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา แนวดำเนินการเทียบโอนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

1. ผู้ขอเทียบโอนต้องขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาของสถานศึกษาใดสถานศึกษาหนึ่ง โดยสถานศึกษาดังกล่าวดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนในภาคเรียนแรกของผู้เรียนขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนหรือนักศึกษายกเว้นกรณีมีเหตุจำเป็น
2. จำนวนหมวดวิชา รายวิชา จำนวนหน่วยการเรียนรู้ที่จะรับเทียบโอนและอายุของผลการเรียนที่จะนำมาเทียบโอนให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ทั้งนี้เมื่อเทียบโอนแล้วผู้เทียบโอนต้องมีเวลาเรียนอยู่ในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 เดือน
3. ในกรณีมีเหตุจำเป็นระหว่างเรียน ผู้เรียนสามารถแจ้งความจำนงจะไปศึกษาบางรายที่สถานศึกษาอื่นได้แล้วนำผลมาเทียบโอนได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา
4. การเทียบโอนผลการเรียนให้ดำเนินการในรูปคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 5 คน
5. การเทียบโอนผลการเรียนให้ดำเนินการ ดังนี้
 - 5.1 ในกรณีผู้ขอเทียบโอนมีผลการเรียนจากหลักสูตรต่าง ๆ ให้นำหมวดวิชา รายวิชา ที่มีจุดประสงค์และเนื้อหาสอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 มาเทียบโอนผลการเรียนได้และพิจารณาให้ระดับผลการเรียนของหลักสูตรที่รับเทียบโอน
 - 5.2 กรณีการเทียบโอน ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้พิจารณาตามหลักฐาน (ถ้ามี) โดยให้มีการประเมินด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย และให้ระดับผลการเรียนตามเกณฑ์การประเมินผลการเรียนของหลักสูตรที่รับเทียบโอน

ทัศนีย์ เสียงหวาน (2557, หน้า 33) ได้กล่าวถึงการเทียบโอนผลการเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีวัตถุประสงค์และแนวทางเทียบโอนผลการเรียนที่หลากหลายกว่าที่ผ่านมา โดยเปิดโอกาสให้มีการเทียบโอนในรูปแบบการจัดการศึกษาต่างรูปแบบกัน มีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความหลากหลายมากขึ้นเนื่องด้วยมาตรา 27 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์รวมทั้งเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนระหว่างรูปแบบการจัดการศึกษาและลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน สามารถเทียบโอนกันได้โดยให้สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนโดยการนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ หรือจากการประกอบอาชีพมาเทียบโอนผลการเรียนระหว่างโรงเรียนที่นักเรียนสามารถนำผลการเรียนจากโรงเรียนแห่งหนึ่งมาใช้ในโรงเรียนอีกแห่งหนึ่งได้ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างต่อเนื่องลดการเรียนซ้ำในรายวิชาที่เรียนมาแล้ว และนักเรียนสามารถนำผลการเรียนไปเทียบโอนในสายอาชีพ โดยสถานศึกษาดำเนินการดังต่อไปนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา ซึ่งจะให้ข้อมูลที่แสดงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ
2. พิจารณาจากความรู้และประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง การทดสอบการสัมภาษณ์ เป็นต้น
3. พิจารณาความสามารถและปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

การเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนแรก หรือต้นภาคเรียนแรกที่สถานศึกษารับผู้ขอเทียบโอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนที่ได้รับการเทียบโอนการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับผู้เรียนจากการเทียบโอนควรกำหนดรายวิชา/ จำนวนหน่วยกิตที่จะรับเทียบโอนตามความเหมาะสม การพิจารณาเทียบโอนสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษาและเอกสารอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้ความสามารถของผู้เรียน
2. พิจารณาจากความรู้ ความสามารถของผู้เรียนโดยการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ

3. พิจารณาจากความสามารถและการปฏิบัติในสภาพจริง การเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นที่ไปตามประกาศ หรือแนวทางปฏิบัติของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การเทียบโอน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ได้รับความรู้จากการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากโรงเรียนแห่งหนึ่งมาเทียบโอนผลการเรียนกับโรงเรียนอีกแห่งหนึ่ง เพื่อให้ นักเรียน ได้เรียนอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานและนักวิชาการกำหนดแนวทางการวัดผล การประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ข, หน้า 35) กำหนดแนวทางปฏิบัติในการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

1. กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา
 2. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 3. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผล โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน
 4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
 5. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 35) กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ของการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้
1. กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ
 2. จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นที่ไปตามระเบียบการวัดประเมินผลของสถานศึกษา
 3. วัดผล และประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ ผลการเรียนรู้และอนุมติผลการเรียน
 4. จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกชั้นและจัดให้มีการซ่อมแซม กรณีที่นักเรียนไม่ผ่านการประเมิน
 5. จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมิน

6. จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

7. ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนด้านต่าง ๆ รายปี/ รายภาค และตัดสินผลการเรียน การเลื่อนชั้น และจบการศึกษา

8. การเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการนักเรียนระดับการศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เมื่อคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนแล้วให้เสนอคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและวิชาการ พร้อมทั้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติการเทียบโอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวถึง การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกระบวนการเก็บรวบรวม ตรวจสอบ ตีความ ผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัดของหลักสูตร นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน สถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผล การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผลการประเมินตรงตามสภาพความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถ รองรับการประเมินภายในและการประเมินภายนอกตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้ สถานศึกษาต้องกำหนดหลักการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางการตัดสินใจ เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดการวัดผลและประเมินผล 4 ประเภท คือ 1) การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน 3) การประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สรุปได้ว่า การวัดผล ประเมินผล และเทียบ โอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนด ระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาและการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ โดยเน้นการประเมินตาม สภาพจริงการเทียบโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์ผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น รวมถึงการสร้าง และพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

พิชิต ฤทธิจรูญ (2544, หน้า 24) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยปฏิบัติการ ที่ครูได้แสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรม ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สุวิมล ว่องวานิช และนางลักขณ์ วิรัชชัย (2547, หน้า 21) กล่าวถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียน คือ การวิจัยโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็วและนำไปใช้ได้ทันที สะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ในโรงเรียน มีโอกาสวิพากษ์ อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของครูและผู้เรียน

กิตติพร ปัญญาภิบาล (2549, หน้า 42) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง การศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบและกระบวนการที่เชื่อถือได้โดยครู ซึ่งทำพร้อม ๆ กับการปฏิบัติการสอนด้วยการใช้วิธีการแก้ไขปัญหา มุ่งปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครูและปรับปรุงผลการเรียนรู้ของนักเรียน

เกรียงไกร ปริธรรมมัง (2551, หน้า 31) ได้กล่าวว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงเพื่อให้เกิดนวัตกรรม หรือวิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้ดีขึ้น

เอมอร ผลบุญ (2551, หน้า 14) กล่าวถึง การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ โดยดำเนินการของครูผู้สอนและอาจรวมถึงครู นักเรียน ผู้บริหาร โรงเรียน สมาชิกในชุมชน เพื่อใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือเป็นความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งความรู้ใหม่ ๆ ในที่นี้ เรียกว่า นวัตกรรมการศึกษา ทั้งนี้เพื่อใช้พัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเริ่มจากการแก้ปัญหาเชิงระบบ มีการวางแผนและวางนโยบายในการพัฒนา และเสร็จสิ้นที่การคิดค้นนวัตกรรมแก้ปัญหาได้

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ดำเนินการโดยครูผู้สอน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอน มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนโดยใช้นวัตกรรมที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน และมีความสัมพันธ์อย่างเป็นจริงกับปัญหา

ความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ชาติรี เกิดธรรม (2544, หน้า 13-14) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตร และพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย โดยการนวัตกรรมการ เทคนิคหรือวิธีการที่มีคุณภาพ ผ่านกระบวนการวิจัยที่น่าเชื่อถือได้มาแล้วมาใช้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียนโดยตรง อันจะมีผลให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้

2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น และยังเป็น การแสดงถึงความก้าวหน้าทางวิชาชีพ
 3. เป็นการเผยแพร่ความรู้จากการปฏิบัติจริง อันจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย
 4. เป็นการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าด้านการวิจัยทางการศึกษา และสามารถนำ การวิจัยไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อขอกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้นได้
 5. เป็นการส่งเสริมหรือพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน
- กระทรวงศึกษาธิการ (2546 จ, หน้า 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 24 ข้อ 5 ไว้ว่า ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
- สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2547, หน้า 14-15) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้
1. ให้โอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ใช้ การตระหนักถึงทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้ดีขึ้น
 2. เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงหรือสะท้อนผลการทำงาน
 3. เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง เนื่องจากช่วยพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ
 4. ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการวิจัยในที่ทำงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กรเนื่องจากนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติและการแก้ปัญหา
 5. เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติในการวิจัย ทำให้กระบวนการวิจัยมีความเป็นประชาธิปไตย ทำให้เกิดการยอมรับในความรู้ของผู้ปฏิบัติ
 6. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานทำงานของครูที่มีประสิทธิผล
 7. ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
- สรุปได้ว่า ความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การพัฒนาหลักสูตร และปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย พัฒนาวิชาชีพครู

รวมถึงแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ และเป็น การส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา

กระบวนการและขั้นตอนในการวิจัยพัฒนาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ข, หน้า 35) กล่าวถึง แนวทางการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยการบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ในภาพรวมของสถานศึกษา

2. ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงาน การวิจัยกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก, หน้า 6-16) กล่าวถึง กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนว่า ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหาหรือเป้าหมายของการวิจัย

2. การกำหนดวิธีการวิจัย

3. การรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

5. การสรุปและเขียนรายงานการวิจัย

ภาคิน ลุนลี (2550 อ้างถึงใน รัชนิย์ สีหะวงษ์, 2558, หน้า 42-44) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของ การวิจัยว่าประกอบด้วย 11 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดผลผลิตทางการศึกษาที่จะทำการพัฒนา ขั้นตอนแรกที่ทำเป็น ที่สุด คือ ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าผลผลิตทางการศึกษาที่จะวิจัยและพัฒนาคืออะไร โดยต้องกำหนด คุณลักษณะทั่วไป รายละเอียดของการใช้วัตถุประสงค์ของการใช้เกณฑ์ในการเลือกกำหนดผลผลิต ทางการศึกษาที่จะวิจัยและพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ การศึกษาทฤษฎีและงานวิจัย การสังเกตภาคสนาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ผลผลิตการศึกษาที่กำหนด ถ้ามีความจำเป็นผู้ทำการวิจัย และพัฒนาจะต้องทำการศึกษาวิจัยขนาดเล็กเพื่อหาคำตอบ ซึ่งงานวิจัยและทฤษฎีที่มีอยู่ไม่สามารถ ตอบได้ก่อนที่จะเริ่มการพัฒนาต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้ผลผลิต

2. ประมาณค่าใช้จ่าย กำลังคน และระยะเวลาที่ต้องการใช้ศึกษาความเป็นไปได้ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น

3. พิจารณาผลสืบเนื่องจากผลผลิต

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนารูปแบบขั้นตอนของผลผลิต ขั้นนี้เป็นขั้นตอนการออกแบบและจัดทำผลผลิตการศึกษาตามที่วางไว้ เช่น เป็นโครงการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นก็จะต้องออกแบบหลักสูตร เตรียมวัสดุหลักสูตร คู่มือการฝึกอบรม เอกสารในการฝึกอบรม และเครื่องมือประเมินผล

ขั้นตอนที่ 5 ทดลองหรือทดสอบผลผลิตครั้งที่ 1 โดยการนำผลผลิตที่ออกแบบและจัดเตรียมไว้ในขั้นตอนที่ 4 ไปทดลองใช้เพื่อทดสอบคุณภาพขั้นต้นของผลผลิตในโรงเรียนจำนวน 1-3 โรงเรียน ใช้กลุ่มเล็ก 6-12 คน ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม การสังเกตการสัมมนาและรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงผลผลิตครั้งที่ 1 นำข้อมูลและผลการทดลองใช้จากขั้นที่ 5 มาพิจารณาปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 7 ทดลองหรือทดสอบผลผลิตครั้งที่ 2 ขั้นนี้นำผลผลิตที่ปรับปรุงไปทดลองเพื่อทดสอบคุณภาพผลผลิตตามวัตถุประสงค์ โรงเรียนจำนวน 5-15 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 30-100 คน ประเมินผลเชิงปริมาณในลักษณะ Pre-test นำผลไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของการใช้ผลผลิตอาจมีกลุ่มควบคุม กลุ่มการทดลอง ถ้าจำเป็น

ขั้นตอนที่ 8 ปรับปรุงผลผลิตครั้งที่ 2 นำข้อมูลและผลจากการทดลองใช้จากขั้นที่ 7 มาพิจารณาปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 9 ทดลองหรือทดสอบผลผลิตครั้งที่ 3 ขั้นนี้นำผลผลิตที่ปรับปรุงไปทดลองเพื่อทดสอบคุณภาพการใช้งานของผลผลิตโดยใช้ตามลาพังในโรงเรียน 10-13 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 40-200 คน ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม การสังเกต การสัมมนา แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 10 ปรับปรุงผลผลิตครั้งที่ 3 นำขั้นตอนที่ 9 มาพิจารณาปรับปรุงเพื่อผลิตและเผยแพร่ต่อไป

ขั้นตอนที่ 11 เผยแพร่เป็นการเสนอรายงานเกี่ยวกับผลการวิจัยและพัฒนาผลผลิตในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการหรือวิชาชีพ ส่งไปเผยแพร่ไปใช้ในโรงเรียนต่าง ๆ หรือติดต่อบริษัท เพื่อผลิตจำหน่ายต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 36) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้น ทำให้นักเรียน ได้ฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผล ในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการ และการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ

3. พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย

4. รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

พิชิต ฤทธิจรูญ (2551, หน้า 24) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยปฏิบัติการที่มีวงจรการทำแบบ PAOR กล่าวคือ

1. มีการวางแผนดำเนินงาน (Plan) หรือการวางแผนวิจัย

2. มีการลงมือปฏิบัติการ (Action) โดยการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาพัฒนาผู้เรียน หรือทดลองตามแผนที่กำหนดไว้

3. มีการสังเกตผล (Observe)

4. มีการสะท้อนผลกลับ (Reflect)

ประภาพรณ เส็งวงศ์ (2550, หน้า 11-12) กล่าวถึง กระบวนการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนไว้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหา/ ความต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้

2. การวางแผนการจัดการเรียนรู้

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. การประเมินผลการเรียนรู้

5. การจัดทำรายงานผลการเรียนรู้

6. การปรับปรุงแก้ไข/ พัฒนาการการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยที่เหมาะสม การแสวงหาวิธีการ แนวทาง หรือนวัตกรรม การศึกษาที่หลากหลายในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเผยแพร่ผลงาน การวิจัยทางการศึกษากับสถานศึกษา องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ความหมายของสื่อการเรียนการสอน

Brown, Lewis and Harclerod (1977) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนไว้ว่าเป็นเครื่องช่วยในการเรียนรู้ ซึ่งครูและนักเรียนเป็นผู้ใช้ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รัฐวิชัย มาจิตต์ภัสกร (2552, หน้า 52) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึงตัวกลางที่เป็นกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เป็นตัวเร้า กระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ประหยัดเวลา และแรงงานในการสอน

ภรภัทร เอ็นรินทร์ (2557, หน้า 37) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอน คือ วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนตั้งไว้

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนตั้งไว้

ความหมายของนวัตกรรมการศึกษา

พิชิต ฤทธิจรรยา (2551, หน้า 3) ได้กล่าวถึง นวัตกรรมทางการเรียนการสอนว่า นวัตกรรมที่ผลิออกมาทางการเรียนการสอนมีจำนวนมาก แต่สามารถจำแนกประเภทได้ดังนี้

1. นวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมนี้มีลักษณะเป็นสื่อที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ทักษะด้านต่าง ๆ ได้เร็วยิ่งขึ้น นวัตกรรมประเภทนี้ ได้แก่ ชุดการเรียน ชุดการสอน ชุดการเรียนการสอน แบบฝึกทักษะ ชุดการฝึก ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูปแบบสื่อผสม บทเรียนโปรแกรม เกม นิทาน การ์ตูน เอกสารประกอบการเรียนรู้ เอกสารประกอบการเรียนการสอน เอกสารประกอบการสอน ฯลฯ

2. นวัตกรรมประเภทรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอน นวัตกรรมประเภทนี้เป็นการใช้วิธีสอนหรือเทคนิคการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่นักการศึกษาได้คิดค้นเพื่อพัฒนาการด้านการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ ซึ่งมีวิธีการสอนและเทคนิคการสอนเป็นจำนวนมาก ได้แก่ วิธีการสอนคิด วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIPPA Model วัฏจักรการเรียนรู้แบบ 4 MAT วิธีสอนแบบแนวพุทธวิธี วิธีสอนแบบบูรณาการ วิธีสอนโครงการ วิธีสอนโดยตั้งคำถาม Constructivism เป็นต้น

3. การศึกษาข้อจำกัดต่าง ๆ (Constraints) ผู้พัฒนานวัตกรรมทางการเรียนการสอน ต้องศึกษาข้อมูลของปัญหา และข้อจำกัดที่ใช้ในนวัตกรรมนั้น เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ได้จริง

4. การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม (Innovation) ผู้จัดทำหรือพัฒนานวัตกรรมจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งอาจนำของเก่ามาปรับปรุง ดัดแปลง ใช้ในการแก้ไขปัญหา และทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หรืออาจคิดค้นขึ้นมาใหม่ทั้งหมด นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนมีรูปแบบแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา หรือวัตถุประสงค์ของนวัตกรรมนั้น เช่น อาจมีลักษณะเป็นแนวความคิด หลักการ แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ เทคนิค หรือสิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยี เป็นต้น

5. การทดลองใช้ (Experimentation) เมื่อคิดค้นหรือประดิษฐ์นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนแล้วต้องทดลองใช้นวัตกรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเป็นการประเมินผลปรับปรุงแก้ไข ผลการทดลองจะทำให้ได้ข้อมูลนำมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนานวัตกรรมต่อไป ถ้าหากมีการทดลองใช้นวัตกรรมหลายครั้งก็ย่อมมีความมั่นใจในประสิทธิภาพของนวัตกรรมนั้น

6. การเผยแพร่ (Dissemination) เมื่อมั่นใจว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพแล้วก็สามารถเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก

ดวงกมล สิ้นเพ็ง (2553, หน้า 109) กล่าวถึงความหมายของนวัตกรรมการศึกษา คือ การกระทำหรือแนวคิดใหม่ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่นำมาใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอน หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา

จันทร์ชลิ มาพุทธ (2556, หน้า 109) ได้ให้ความหมายของคำว่านวัตกรรมการศึกษาไว้ว่า เป็นการนำความคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เกิดแรงจูงใจในการเรียน และช่วยประหยัดเวลาในการเรียน เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิดีทัศน์ สื่อหลายมิติและอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

สรุปได้ว่า นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง วิธีการใด ๆ หรือการกระทำใด ๆ ที่เป็นการกระทำใหม่หรือสิ่งใหม่ที่มีผู้คิดค้นขึ้น หรืออาจจะเป็นเพียงการปรับปรุงของเก่าให้ใหม่หรือดีขึ้น เพื่อใช้สิ่งนั้นในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความหมายของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

กิดานันท์ มลิทอง (2540, หน้า 6) กล่าวว่า เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ การประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ แนวความคิด วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งต่าง ๆ อันสืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีมาใช้ในวงการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบบริหารสถาบันการศึกษาและช่วยในการเรียนการสอนด้วย

จันทร์ชลิ มาพุทธ (2556, หน้า 107) ได้กล่าวถึงความหมายของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ การนำสิ่งต่าง ๆ รวมถึงวิธีการต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนหรือแก้ปัญห การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ภรภัทร เอ็งนิรันดร (2557, หน้า 38) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ การนำวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการต่าง ๆ มาใช้อย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษา สรุปได้ว่า เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การนำความรู้ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการหรือ แนวความคิดต่าง ๆ อันสืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีใช้ในการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ปัญหา การศึกษาและพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวทางปฏิบัติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ข) กล่าวถึง แนวทางการปฏิบัติ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการ
2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอน
3. จัดทำจัดการสื่อสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานด้านวิชาการ
4. จัดทำจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และเสริมความรู้ของผู้สอน
5. ศึกษาวิธีการเลือก และการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
6. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเอง และที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่ นั้นอย่างสม่ำเสมอ
7. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนา และใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการสอนและการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น
8. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นระยะ ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 50) ได้กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. จัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดการและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
2. พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับการสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
3. พัฒนาและใช้สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้อรรถประโยชน์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ประสิทธิภาพ
4. พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน
5. นิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

จักรชัย ดันกล้า (2555, หน้า 1-2) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการบริหารวิชาการ
2. จัดทำแผนงาน โครงการ สนับสนุนส่งเสริมให้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. จัดสร้างจัดหาสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
4. ให้บริการห้องผลิตสื่อและห้องสืบค้นความรู้ บริการครูผู้สอน
5. จัดโครงการประกวดสื่อและนวัตกรรมที่เป็นผลงานของครู
6. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูส่งชิ้นนวัตกรรมเข้าประกวดแข่งขันในระดับต่าง ๆ
7. สนับสนุนให้ครูผลิต ใช้สื่อ และรายงานผลการใช้ในรูปแบบการวิจัย
8. จัดทำทะเบียนข้อมูลสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน
9. จัดทำระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการให้บริการสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการใช้ห้องที่ให้บริการในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระ ฯ
10. ให้บริการโสตทัศนูปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ
11. ส่งเสริมและให้บริการการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย
12. จัดอบรมและส่งเสริมบุคลากรในการผลิตสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทั้งภายในและภายนอก

13. จัดหาผลิตสื่อ นวัตกรรม อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน และซ่อมบำรุงให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี พร้อมจัดทำบัญชีไว้อย่างชัดเจน

14. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2545, หน้า 33) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ คือ ศูนย์รวมของวิชาความรู้ เป็นทรัพยากรธรรมชาติ บุคคล สิ่งประดิษฐ์ วัตถุ อาคาร สถานที่ ซึ่งมีอยู่กระจัดกระจายทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท อันเป็นชุมทรัพย์แห่งปัญญาที่แทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตของมนุษย์

ปัญญา แก้วกียูร (2545, หน้า 29) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดแหล่งการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทุกรูปแบบ เช่น ห้องสมุด การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียนการจัดกิจกรรมเสริมความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การใช้แหล่งความรู้ เช่น พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ก, หน้า 43) ได้ให้ความหมายของคำว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ศูนย์รวมของวิชาความรู้ซึ่งมีอยู่กระจัดกระจาย จัดให้กับผู้เรียนทุกรูปแบบ เช่น ห้องสมุด การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมเสริมความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การใช้แหล่งความรู้ รวมถึง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูล

ความสำคัญและความจำเป็นของแหล่งเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2531) ได้กล่าวถึงความสำคัญในลักษณะของการใช้แหล่งเรียนรู้สนับสนุนการจัดการเรียนว่าช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้แบบองค์รวม ได้ฝึกคิดและฝึกปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น และได้เรียนรู้ตามความถนัดของตนเอง

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่า การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ จากผู้คนที่หลากหลาย จะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเชื่อมโยงการเรียนการสอนเข้ากับวิถีชีวิต มีความผูกพันกับท้องถิ่น เห็นคุณค่าและอนุรักษ์วัฒนธรรมและ

สิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังสามารถบูรณาการภูมิปัญญาไทยและความเป็นสากล เพื่อนำมาปรับใช้กับวิถีไทยได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่าเป็นแหล่งวิทยาการสำหรับนักเรียน ได้ฝึกสืบค้นข้อมูล ฝึกทักษะการสังเกต ฝึกคิด ฝึกพัฒนาการช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความงาม ความสุนทรีย์ ก่อให้เกิดความสามารถทางการเรียนแบบองค์รวม ทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะนิสัย ชิมชั้บสิ่งที่ดีงามจากภูมิปัญญา หล่อหลอมจิตใจเกิดจากความรัก ความศรัทธา และห่วงหาพันรพยากรของประเทศไทย

สรุปได้ว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งให้ความรู้ที่แต่ละบุคคลสามารถแสวงหาความรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้ และสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ความรู้อื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย

แนวทางการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 36) กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

1.1 สำรวจรายการแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของครูและนักเรียน

1.2 รวบรวมและแยกประเภทของการเรียนรู้ เพื่อความสะดวกต่อการนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

2. จัดทำเอกสารเผยแพร่ หรือแนะนำแหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณที่ใกล้เคียงดำเนินการจัดทำ และเผยแพร่ หรือแนะนำแหล่งเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง ด้วยรูปแบบต่าง เช่น เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้งส่งเสริม และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เข้าร่วมกัน

3.1 ดำเนินการศึกษาแนวทางหรือรูปแบบการจัดตั้ง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เอื้อประโยชน์หรือสนองต่อความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ต่อครูและนักเรียนให้มากที่สุด

3.2 ดำเนินการจัดตั้งหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

3.3 ศึกษาแนวทางและดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อประโยชน์ หรือเกิดองค์ความรู้ให้แก่ผู้ใช้ให้มากที่สุด

3.4 ประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในเขตพื้นที่ใกล้เคียง ในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ร่วมกัน

4. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.1 ศึกษา ค้นหาแนวทาง หรือกระบวนการในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้หรือในกระบวนการเรียนการสอน

4.2 ให้ความรู้แก่ครูผู้สอนในการใช้แหล่งเรียนรู้ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ หรือในกระบวนการเรียนการสอน โดยวิธีการหรือรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

4.3 ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ข, หน้า 3) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ว่าเป็นงานหนึ่งของงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารและจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยได้เสนอแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งที่นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าหาคำตอบเรื่องที่สนใจใฝ่รู้ แหล่งเรียนรู้มีทั้งใน โรงเรียนและชุมชน

2. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนนอกจากห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ แล้ว สถานที่ทุกแห่งในบริเวณโรงเรียน จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ และบางครั้ง โรงเรียนอาจจัดเพิ่มเติมจากสิ่งที่มีอยู่ เช่น จัดเป็นจุดศึกษา สวนการเรียนรู้ ค่ายการเรียนรู้ เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นแหล่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและที่สร้างขึ้น อาจเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา สาธารณประโยชน์ สถานประกอบการ สถาบันทางการศึกษา อาชีพในชุมชน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ

4. โรงเรียนจัดการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกิจกรรมต่อเนื่องระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียน ในโรงเรียน และในชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 39) ได้กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียง เพื่อสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

2. จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อความรู้ของนักเรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ จัดมุมหนังสือในห้องเรียน ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ส่วนวรรณคดี เป็นต้น

3. จัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายกับห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

4. ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การสำรวจ จัดตั้ง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ อีกทั้งมีการจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้และวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้ รวมถึงสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

ด้านกรนิเทศการศึกษา

Good (1973, p. 306) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าเป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยให้คำแนะนำแก่ครู หรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู

Harris (1973, p. 19) ได้ให้ความหมายการนิเทศการศึกษา คือ สิ่งทีบุคคลกรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลและสิ่งต่าง ๆ เพื่อจะดำรงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียนเพื่อให้กระบวนการสอนมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ

Glickman, Gordon, Ross and Jovita (1998, p. 10) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาไว้ว่าเป็นแนวคิดเกี่ยวกับงานและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการสอนในเรื่องหลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกการเตรียมและพัฒนาครู รวมทั้งการประเมินการเรียนการสอน

ซารี มณีศรี (2542, หน้า 29) ได้สรุปความหมายของการนิเทศว่าเป็นกระบวนการของความร่วมมือกับผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงการสอนของครูและการเรียนของเด็กให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง (Dynamic) มากกว่าเชิงซ้ำ (Static) ไม่ทันสมัย ความมุ่งหมายของการนิเทศมุ่งส่งเสริมให้ครูเจริญก้าวหน้าทางวิชาชีพปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 15-16) ได้ให้ความหมายของการนิเทศไว้ว่าเป็นกระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่อาศัยการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับนิเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน และบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

แนวทางปฏิบัติการนิเทศการศึกษา

Harris (1985) ได้กล่าวถึงแนวทางการศึกษาไว้ ดังนี้

1. งานพัฒนาหลักสูตร (Developing curriculum) การดำเนินการด้านการพัฒนาหลักสูตร คือ การพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทั่วไป ซึ่งมีองค์ประกอบ เช่น เค้าโครงหลักสูตร การนำไปใช้กับผู้เรียนโดยคำนึงถึงวุฒิภาวะ เป็นต้น

2. งานดำเนินการเรียนการสอน (Organizing for instruction) การดำเนินงานด้านการเรียนการสอน คือ การจัดดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร และการจัดกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตร

3. การเลือกสรรบุคลากร (Staffing) การดำเนินการด้านการจัดการบริการความสะอาด คือ การจัดให้มีบุคคลรับผิดชอบการจัดกิจกรรมการคัดเลือกบรรณบุคลากร การฝึกอบรมและการเก็บรักษาระเบียบของแต่ละบุคคล

4. การจัดบริการความสะอาด (Facility) การดำเนินการด้านการจัดบริการความสะอาด คือ การจัดให้เครื่องมือ อุปกรณ์ และวัสดุการเรียนการสอนที่เพียงพอ มีการวางแผนจัดหาวัสดุดูแลรักษา และพัฒนาเพื่อการสอนมีประสิทธิภาพ

5. การคัดเลือก จาเนก ทดสอบ วัสดุและอุปกรณ์ (Software & hardware) ในการจัดหา วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนนั้นจำเป็นต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลาย เพื่อให้แน่ใจว่ามีความเหมาะสมและสามารถที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การจัดฝึกอบรมครูประจำการ (In-service training) งานของการนิเทศการศึกษานี้ เกี่ยวข้องกับการจัดฝึกอบรมเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และเพื่อประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานของครูช่วยให้ครูเป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์

7. การปฐมนิเทศ (Orientation) งานของการนิเทศการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครูบรรจุใหม่ คือ การจัดปฐมนิเทศ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือครูผู้บรรจุใหม่ให้สามารถปรับตัวได้ เพื่อให้ทราบข้อมูล เกี่ยวกับสถานที่ บุคคล และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ

8. งานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายในการปฏิบัติงาน (Special service) งานของการนิเทศ การศึกษาด้านนโยบายนี้จะเกี่ยวข้องกับนโยบายมาปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และ สภาพแวดล้อม

9. การประสานงานกับชุมชน (Public relation) การนิเทศการศึกษามีหน้าที่ในการเชื่อม ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีความเข้าใจดีต่อกัน

10. การประเมินผล (Evaluation) การนิเทศการศึกษาจะต้องจัดให้มีการประเมินผล การเรียนการสอน เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ก, หน้า 16) กล่าวว่าการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็น กระบวนการที่ผู้นิเทศในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูวิชาการและครู- อาจารย์ที่ผู้บริหารมอบหมายดำเนินการ ให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงาน และใช้ศักยภาพ การทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษานั้น ๆ โดยส่วนรวมให้เป็นไป ตามมาตรฐานหลักสูตรมาตรฐานการศึกษา

หลักการนิเทศ การนิเทศภายในสถานศึกษาใช้หลักการดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติงานตามวิธีวิทยาศาสตร์ โดยดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ ครอบคลุมถึง วิธีการศึกษา สภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการการวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ ซึ่งควรจะมาจากรายงานข้อมูลที่เชื่อถือได้

2. การปฏิบัติงานตามวิถีทางประชาธิปไตยโดยเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เปิดใจกว้างยอมรับการประเมินผลตนเอง ยอมรับในเหตุและผล และปฏิบัติ ตามข้อตกลง ตลอดจนใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

3. การปฏิบัติงานเพื่อพัฒนา สร้างสรรค์ โดยการแสวงหาความสามารถพิเศษของครูแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้ได้แสดงออก และสนับสนุนส่งเสริมความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

4. การปฏิบัติตามกระบวนการกลุ่มและการมีส่วนร่วม เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน โดยยึดวัตถุประสงค์การทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ร่วมคิด ร่วมพัฒนา ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จของงานโดยส่วนรวม

5. การปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพ เน้นการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบ มีการควบคุม ติดตามผลการดำเนินงานและผลผลิตอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา

6. การปฏิบัติงาน โดยยึดวัตถุประสงค์ การดำเนินงานทุกครั้งต้องกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานอย่างชัดเจน ออกแบบการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 40) ได้กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ไร้เหตุผล การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและตัวครูเอง

2. จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

การดี อนันต์นาวี (2552, หน้า 284) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

1. จัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

2. ดำเนินงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา

3. ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา

4. ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของงานวิชาการ

5. การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา

เทคนิคการนิเทศแบบต่าง ๆ

Tanner and Tanner (1980) ได้กล่าวถึงเทคนิคการนิเทศการศึกษาตามลักษณะการทำงาน ออกเป็น 4 รูปแบบ คือ การนิเทศแบบตรวจตรา การนิเทศแบบให้ผลผลิต การนิเทศแบบคลินิก และการนิเทศเพื่อการพัฒนา

ซารี มณีสรี (2542, หน้า 29) ได้กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาไว้ว่า โรงเรียนควรเลือกใช้เทคนิคการนิเทศการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน อาจจะผสมผสานรูปแบบหรือเทคนิคมาใช้ก็ได้ ซึ่งแบ่งได้ 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การนิเทศแบบตรวจตรา การนิเทศแบบนี้เป็นการตรวจตราการปฏิบัติงานการสอนของครู เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานตามกฎระเบียบที่ได้กำหนดและตามที่ได้รับมอบหมายเมื่อตรวจแล้วจะแจ้งผล เพื่อให้ครูแก้ไขข้อบกพร่องทั้งหมด

2. การนิเทศแบบเสรี เป็นการนิเทศการศึกษาที่ใช้หลักการประเมินผลการปฏิบัติงานเหมือนการนิเทศแบบตรวจตรา แต่การนิเทศแบบเสรีนี้จะให้อิสระแก่ครูในการจัดการเรียนการสอนตามที่ครูเห็นสมควร โดยไม่มีการแนะนำแนวทางปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น

3. การนิเทศแบบบังคับ เป็นการนิเทศที่มีเป้าหมายชัดเจนในสิ่งที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จะมีการตรวจสอบตลอดเวลาเพื่อให้เป็นไปตามกฎข้อบังคับ ผู้บังคับบัญชาจะควบคุมรับผิดชอบในการสอนของครู ในขณะที่ครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติตามความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้แล้ว

4. การนิเทศแบบฝึกรอบม การนิเทศแบบนี้ผู้นิเทศจะเป็นผู้กำหนดวิธีการสอนที่จะฝึกรอบมให้กับครู ครูเป็นผู้เข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้โดยไม่ต้องคิดค้นหาวิธีการสอนของตนเอง

5. การนิเทศแบบประชาธิปไตย การนิเทศรูปแบบนี้ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม ยึดถือมติข้อตกลงของกลุ่มเป็นหลัก ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนบนพื้นฐานของเหตุผลโดยรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

วรารักษ์ แสงพลสิทธิ์ (2554, หน้า 14) ได้กล่าวถึงเทคนิคการนิเทศการศึกษา 5 แบบ ดังนี้

1. การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์เป็นแนวทางการนิเทศแบบหนึ่งที่อาศัยผลการวิจัยมาใช้ นำทฤษฎีทางการศึกษาที่เกิดขึ้น และการวัดผลการศึกษาได้เจริญขึ้น จึงได้นำสิ่งที่ค้นพบใหม่ ๆ มาให้ครูประยุกต์ใช้สำหรับครูเพื่อที่จะได้ปรับปรุงครูให้เป็นครูที่มีคุณภาพและทำงานอย่างเป็นระบบและระเบียบตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์

ดังนั้น การใช้ระบบการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์จะมีประโยชน์อย่างมาก เพราะวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นวิธีการที่สามารถทดลองได้ พิสูจน์ได้ และทำงานได้อย่างมีระบบระเบียบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการนิเทศโดยอาศัยศิลปะให้เป็นทางวิทยาศาสตร์การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ หมายถึง การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ไปช่วยในการพัฒนาการศึกษาในหน้าที่ขอบข่ายของผู้นิเทศให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งอาจสรุปแนวทางการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ได้ 2 แนวทาง ควบคู่กัน คือ กระบวนการแสวงหาความหาความจริงทางการศึกษากับกระบวนการหาวิธีการแก้ปัญหาทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical supervision) เป็นการนิเทศที่มุ่งให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์การเรียนการสอน ซึ่งจำเพาะเจาะจงลงไป เป็นการนิเทศที่ใช้ในห้องเรียนโดยเฉพาะ โดยผู้นิเทศมีบทบาทคล้ายหมอ และผู้รับการนิเทศคือคนไข้ ซึ่งมีสภาพปัญหาและต้องการแก้ไขปัญหานั้นจึงมาปรึกษาหมอเพื่อขอรับการนิเทศ จึงรักษาคคนไข้ในคลินิกโดยสร้างเครื่องมือรักษาเฉพาะไข้ที่ผู้รับการนิเทศต้องการการนิเทศแบบคลินิก มุ่งการปรับปรุงครูในห้องเรียน ข้อมูลหลักได้จากการบันทึกเหตุการณ์ในห้องเรียน หรือพฤติกรรมของครูและนักเรียนที่จะเกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ การรับรู้ ความเชื่อ เจตคติของครูและนักเรียน ตลอดจนข้อมูลและข่าวสารที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนั้นการนิเทศแบบคลินิกจึงหมายถึง การแนะแนวปฏิบัติเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียน ตลอดจนโครงการดำเนินงานและวิธีการที่จะปรับปรุงการเรียนของนักเรียน โดยการปรับปรุงพฤติกรรมของครู อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลและความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้นิเทศเป็นรากฐาน

โดยปกติการนิเทศแบบคลินิกจะเกิดขึ้นเมื่อผู้รับการนิเทศตกลงใจให้ผู้นิเทศแก้ไขปัญหาโดยหารือและวางแผนในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ผู้นิเทศจะให้เทคนิควิธีการการนิเทศเฉพาะอย่างอาจสร้างเครื่องมือเพื่อค้นหาปัญหา การนิเทศจะกระทำอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องจนกว่าปัญหานั้นจะสิ้นสุดลง

การนิเทศแบบคลินิกมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 2.1 เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับที่เด่นชัดโดยทันทีทันใดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสอนในห้องเรียน
- 2.2 เพื่อวินิจฉัยและปรับปรุงกระบวนการสอนร่วมกัน
- 2.3 เพื่อช่วยเหลือครูให้พัฒนาทักษะในการใช้ยุทธวิธีการสอน
- 2.4 เพื่อช่วยพัฒนาเจตคติที่มีต่อวิชาชีพการสอนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- 2.5 ช่วยให้ผู้นิเทศพัฒนาตนเองอย่างจริงจัง เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับครู

อาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ของการนิเทศแบบคลินิกในภาพรวมก็เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอน รวมทั้งการทำงานของผู้นิเทศด้วย

3. กระบวนการนิเทศแบบคลินิกตามแนวคิดของโคแกน (Morris L. Cogan)

กระบวนการนิเทศแบบคลินิกตามแนวคิดของ โคแกนแบ่งเป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและครู ในขั้นตอนนี้ผู้นิเทศและครูจะต้องพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้นิเทศ

3.1.2 ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูในเรื่องการนิเทศแบบคลินิก

3.1.3 ชักนำให้ครูมีส่วนร่วมในบทบาทและหน้าที่ใหม่

ในเรื่องการนิเทศแบบคลินิกทั้ง 3 ขั้นตอนย่อย ๆ นี้ ควรจะทำก่อนที่ผู้นิเทศ จะเข้าไปสังเกตการสอนของครูในห้องเรียน พึงระลึกเสมอว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้นิเทศ ควรจะอยู่ในลักษณะเพื่อนร่วมวิชาชีพเดียวกันมากกว่าผู้แนะนำกับผู้รับคำแนะนำ ผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา หรือผู้ช่วยเหลือกับผู้รับความช่วยเหลือ ทั้งนี้เพื่อให้ครูเกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้นิเทศ และมีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้น

3.2 วางแผนร่วมกับครู ครูกับผู้นิเทศเตรียมการสอนร่วมกัน อาจเตรียมหนึ่งบทเรียนในที่นี้หมายถึงกระบวนการสอนที่ยึดวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ และอยู่ในขอบข่ายจำกัด ซึ่งอาจสอนจบใน 1 คาบ หรือ 1 วัน หรือ 2 วัน แผนการสอนที่รวมวัตถุประสงค์เชิงซ้อน และใช้เวลาหลายคาบ เรียกว่า หน่วยการสอนขอบข่ายของแผนการสอนจะกว้างขวางแค่ไหนก็ตาม จะต้องมุ่งให้เกิดผลแก่ครูและนักเรียนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เสมอ

3.3 วางแผนยุทธวิธีการสังเกตการสอนผู้นิเทศและครู ควรช่วยกันวางแผน แนวปฏิบัติแนวการสังเกตการณ์สอน ควรมีการตกลงกันให้ชัดเจนแจ่มแจ้งว่าจะสังเกตอะไรบ้าง ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกต การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

3.4 การสังเกตการสอน เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนและครู พร้อมกับสถานการณ์ในห้องเรียนมาวิเคราะห์เพื่อหาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

3.5 วิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน หลังจากสังเกตการสอน ครูและผู้นิเทศ วิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทั้งในระยะเริ่มแรกและการวิเคราะห์ระยะต่อมา อาจวิเคราะห์ร่วมกัน หรือวิเคราะห์ร่วมกับผู้ร่วมงานคนอื่น ๆ การกำหนดข้อตกลงจะต้องเป็นไปในส่วนที่จะพัฒนาความสามารถในด้านการนิเทศแบบคลินิกและความจำเป็นของครูในขณะนั้น

3.6 กำหนดวิธีการประชุมปรึกษาหารือขั้นตอนต้น ๆ ผู้นิเทศมักจะเป็นผู้วางแผน กำหนดวิธีการแก้ปัญหา และกำหนดเทคนิคการประชุมปรึกษาหารือกับครู ข้อควรปฏิบัติ คือ การวางแผนเพื่อจัดประชุมปรึกษาหารือร่วมกันทั้งฝ่ายครูและผู้นิเทศ

3.7 ประชุมปรึกษาหารือหรือมีวัตถุประสงค์ให้ครูได้รับทราบถึงบทเรียนและ พฤติกรรมการสอนที่เสร็จสิ้นแล้ว และเพิ่มพูนความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงพฤติกรรมรวม เพื่อที่จะ ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

3.8 ปรับปรุงแผนเมื่อตกลงกันแล้วว่า พฤติกรรมการสอนใดที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไข ผู้นิเทศและครูควรนำพฤติกรรมนั้นมา เพื่อปรับปรุง วางแผนการสอนต่อเนื่อง ในขั้นนี้ มีข้อเสนอแนะที่ควรพิจารณา ดังนี้

3.8.1 สรุปปัญหาการสอนที่เกิดขึ้นไปพิจารณาประกอบ

3.8.2 นำประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ในการแก้ปัญหการสอน

3.8.3 นำพฤติกรรมการสอนที่ดีและเด่นชัดมาประกอบการวางแผนอย่างต่อเนื่อง

3.8.4 นำพฤติกรรมที่เป็นปัญหามาปรับปรุงแก้ไข

3.8.5 สนับสนุนให้มีการทดลองสิ่งใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน

3.8.6 ผลการทำงานร่วมกัน จะช่วยให้คุณภาพการเรียนการสอนและคุณภาพของ การนิเทศสูงยิ่งขึ้น

4. การนิเทศเพื่อพัฒนาครู

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะทางสังคมสภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีปัญหา มากมายที่ทำให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างไม่มีความสุขทั้งการลักขโมย การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การข่มขืนแล้วฆ่า สภาพแวดล้อมไม่ดี คนขาดคุณธรรมและจริยธรรม ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เกิดจาก มนุษย์ทั้งสิ้น เพื่อช่วยขจัดปัญหาและลดปัญหาดังกล่าว หน่วยงานต่าง ๆ จึงได้พยายามหาวิธีการ ในการที่ส่งเสริมให้นักเรียนหรือเยาวชน ได้มีทักษะทางสังคม คำว่า “ทักษะทางสังคม” ในที่นี้ หมายถึง การที่บุคคลมีใจตั้งมั่น ร่วมคิดร่วมตัดสินใจอย่างฉลาด และร่วมลงมือทำงานเป็นผลดีต่อ คนส่วนใหญ่อย่างเป็นนิสัยด้วยความภาคภูมิใจ

5. การนิเทศแบบวิมังสา

จากรายงานการวิจัยการสังเคราะห์งานวิจัยทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย พบว่า การนิเทศการศึกษาที่ผ่านมามีความเกี่ยวข้องกับการนิเทศทั่วไปมากกว่าการนิเทศการเรียนการสอน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ได้รับผลสำเร็จสูง เท่าที่ควร เนื่องจากการนิเทศการสอนนั้นมีความเกี่ยวข้องเกี่ยวกับคุณภาพการสอนของครู ซึ่งส่งผลต่อ คุณภาพของนักเรียนโดยตรง ดังนั้นในช่วงเวลาต่อไปควรส่งเสริมให้ดำเนินการนิเทศการสอน

มากขึ้น และผลสืบเนื่องจากการนิเทศที่ผ่านมาเป็นลักษณะของการนิเทศทั่วไปมากกว่าการนิเทศการสอน ดังนั้นจึงปรากฏว่ากิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่ใช้โดยมากจะเป็นการนิเทศทางอ้อม โดยการใช้สื่อและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งกระทำกับกลุ่มใหญ่

จากปัญหาดังกล่าว ศิริชัย สร้อยเพชรเกษม (ม.ป.ป. อ้างถึงใน วราภรณ์ แสงพลสิทธิ์, 2554, หน้า 14) ในฐานะศึกษานิเทศก์ได้ศึกษาค้นคว้าหารูปแบบวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการนิเทศโดยคงลักษณะที่จะทำให้บรรลุปัญหา 3 ประการ คือ ต้องเป็นเทคนิคเพื่อการนิเทศงานวิชาการหรือการเรียนการสอนโดยตรง เป็นเทคนิคที่ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนได้จริง เป็นเทคนิคสำหรับศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารโรงเรียนใช้ได้โดยไม่ต้องยามากนักจึงได้ศึกษาค้นคว้าและทดลองแล้วเรียกเทคนิคนี้ว่า “เทคนิคการนิเทศแบบวิม้งสาเพื่อการเร่งรัดคุณภาพงานวิชาการ” หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “เทคนิคการนิเทศแบบวิม้งสา”

ขั้นตอนการนิเทศแบบวิม้งสาเป็นวิธีการที่เข้าถึงครูผู้สอนและงานวิชาการโดยตรง โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะร่วมกันวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ตรวจสอบหาเหตุผล ตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำ

สังด์ อุทรานันท์ (2531, หน้า 75 อ้างถึงใน วราภรณ์ แสงพลสิทธิ์, 2554, หน้า 20) ได้วางแผนคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นตามการนิเทศแบบวิม้งสาโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ที่ทำการนิเทศ ตรวจสอบประสิทธิภาพการสอน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ จาแนกจุดเด่น จุดด้อย วิเคราะห์แรงดึง แรงดัน และวิเคราะห์ปัญหาของสาเหตุ

ขั้นตอนที่ 3 วางแผนกำหนดเป้าหมายร่วมกัน กำหนดกิจกรรมเป้าหมาย กำหนดกิจกรรมนำไปสู่เป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ดำเนินการตามปฏิทินและแนวทางที่ร่วมกันกำหนด

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด

การนิเทศแบบวิม้งสาเป็นการนิเทศเชิงกระบวนการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ อาจจะเป็นลักษณะกลุ่มย่อยหรือรายบุคคล มีการวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ตรวจสอบหาเหตุผลและหาทางปรับปรุงแก้ไข โดยมีรากฐานมาจากแนวคิดหลักมนุษยสัมพันธ์ หลักของ

ประชาธิปไตย หลักของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ หลักของการบูรณาการ และหลักของการพัฒนาองค์การ หลักการนิเทศมีวิธีการที่หลากหลาย ครูต้องสำรวจศึกษาความต้องการจำเป็น เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครู และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การปรับปรุงและแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา โดยการสำรวจปัญหาและความต้องการนิเทศ การจัดทำแผนและปฏิทินการนิเทศ การจัดทำเครื่องมือการนิเทศ การติดตาม ประเมินผลและสรุปผลการนิเทศ เพื่อให้คำปรึกษาช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

ด้านการแนะแนวการศึกษา

Shertzer and Stone (1976, p. 38) ได้กล่าวถึงความหมายของการแนะแนวการศึกษาว่าเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและโลกของตนเอง ในแง่กระบวนการมีอยู่ 4 ประเด็น

1. กระบวนการ หมายถึง ปราบกฏการณ์ซึ่งแสดงการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและคำว่า “กระบวนการ” แสดงให้รู้ว่าการแนะแนวมิใช่เหตุการณ์เดี่ยว แต่ต้องเกี่ยวข้องกับชุดของการกระทำหรือลำดับขั้น ซึ่งก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ สู่เป้าหมาย
2. การช่วยเหลือ หมายถึง การช่วย การอนุเคราะห์ การสังเคราะห์ การให้ประโยชน์อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือ (Helping occupation) เป็นจำนวนมาก มีวัตถุประสงค์สำคัญอยู่ที่การป้องกัน (Prevention) การซ่อมเสริม (Remediation) และการเยียวยาแก้ไข (Amelioration) ความยุ่งยากและความลำบากของมวลมนุษย์
3. บุคคล (Individuals) หมายถึง นักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษา และยิ่งไปกว่านั้น การแนะแนวจัดเป็นการช่วยเหลือที่จัดให้นักเรียนปกติ (Normal) ซึ่งต้องการความช่วยเหลือสำหรับพัฒนาการที่ปกติ
4. การเข้าใจโลกของตนเองและโลกของตน (Understand themselves and their world) หมายถึง การที่บุคคลรู้ว่าตนเองเป็นใคร รู้เอกลักษณ์ของตนเอง รับรู้ธรรมชาติของตนเองอย่างกระจ่าง มีประสบการณ์เกี่ยวกับโลกของตนเอง สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง และผู้คนที่มิปฏิสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งและสมบูรณ์

จำรูญ เรืองขจร (2543, หน้า 2) กล่าวถึงการแนะแนวการศึกษาว่าเป็นส่วนที่ช่วยเสริมสนับสนุน กระตุ้น แนะนำ ช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลข่าวสาร กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และแสวงหาความรู้มาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทั้งการแก้ปัญหา ปรับปรุงชีวิตการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแนะแนว

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2543, หน้า 4-5) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อมรอบตัว เพื่อให้สามารถปรับตัวและดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างถูกต้องและมีความสุข ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละคน ทุก ๆ ด้าน การแนะแนวจึงเป็นส่วนที่ส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้น แนะนำ ช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลข่าวสาร กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และแสวงหาความรู้มาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทั้งการแก้ปัญหา ปรับปรุงชีวิตการงาน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแนะแนว

สรุปความหมายของการแนะแนวการศึกษาได้ว่าเป็นกิจกรรมหรือกระบวนการที่สถาบันการศึกษาจัดขึ้น เพื่อบริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยชี้แนะช่วยเหลือให้สามารถเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข

หลักการแนะแนวการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 10) กล่าวถึงหลักการของการแนะแนวการศึกษา คือ การแนะแนวการศึกษาเป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนให้ได้ประสบความสำเร็จทางการศึกษาตามความสามารถของเขา โดยจัดบริการที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียนแต่ละคนให้สามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ เช่น รู้จักเทคนิควิธีการเรียนที่ถูกต้อง สามารถปรับตัวกับระบบการเรียนการสอนของโรงเรียน หลักสูตร และวิชาที่เรียนได้ รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม การใช้ห้องสมุด การเขียนรายงาน ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียน การจัดบริการทางด้านการศึกษา จะช่วยส่งเสริมสร้างเจตคติที่ดีในการเรียน สามารถป้องกันปัญหาทางด้านการศึกษา ตลอดจนยังเป็นข้อมูลประกอบเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อและอาชีพ

พนม ลิ่มอารี (2548, หน้า 11) กล่าวถึงหลักการการแนะแนวการศึกษาไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. การจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษาจะต้องมุ่งให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนทุกคนด้วยความเสมอภาค ความเป็นธรรม และความเท่าเทียมกัน
2. การจัดบริการแนะแนวต้องกระทำอย่างทั่วถึง คือ จัดอย่างมีระบบ มีระเบียบแบบแผน
3. ผู้ทำงานแนะแนวจะต้องยอมรับในความเป็นเอกลักษณ์บุคคล (Individual) ของนักเรียน และจะต้องมีความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences)
4. การแนะแนวเป็นกระบวนการพฤติกรรมของบุคคลและเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือและกลวิธีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้แต่ละคนเข้าใจตนเอง
5. ผู้ทำการแนะแนวต้องเคารพในสิทธิและเสรีภาพของแต่ละบุคคล

6. การแนะแนวถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการศึกษา ดังนั้น จึงควรสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน

7. การแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนว (Counselor) จะต้องเป็นผู้ได้รับการอบรมทางการแนะแนวมาโดยตลอด

8. ผู้ทำงานแนะแนวต้องมีคุณธรรม มนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และจะต้องเป็นผู้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

9. การจัดบริการแนะแนวจะได้ผลดี จะต้องเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย

10. ผู้ทำงานแนะแนวจะต้องเป็นผู้เก็บรักษาความลับได้

ขอบข่ายการแนะแนวการศึกษา

กรมวิชาการ (2546, หน้า 25) ได้กล่าวถึงขอบข่ายและประเภทของการแนะแนวการศึกษาไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การแนะแนวการศึกษา (Educational guidance) หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยเฉพาะ เช่น แนวทางในการศึกษาต่อการเลือกโปรแกรมการเรียน การลงทะเบียน หลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลของโรงเรียน การค้นคว้าเขียนรายงาน การอ่านหนังสือ การเตรียมตัวสอบ การสร้างสมาธิในการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

2. การแนะแนวอาชีพ (Vocational guidance) หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับการวางแผนและการตัดสินใจเลือกอาชีพ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และสภาพร่างกายของตน

3. การแนะแนวด้านส่วนตัว (Personal and social guidance) หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องนอกเหนือจากด้านการศึกษาและอาชีพ เป็นการช่วยเหลือนักเรียนได้เกิดความเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม ทำให้สามารถมีชีวิตและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จิตาจารย์ ไชยชิน (2556, หน้า 39) ได้กล่าวถึงการแนะแนวการศึกษาว่ามีขอบข่ายสาระสำคัญ 3 ด้าน คือ

1. การแนะแนวการศึกษา มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนได้เต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหาความรู้และวางแผนการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวด้านการศึกษาและนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน

2. การแนะนำอาชีพช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและโลกของงานอย่างหลากหลาย มีเจตคติและนิสัยที่ดีในการทำงาน มีโอกาสได้รับประสบการณ์ และฝึกงานตามความถนัด ความสนใจ

3. การแนะนำเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองรัก และเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น มีอารมณ์มั่นคง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้าใจสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวให้ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

แนวทางปฏิบัติและภาระงานในการแนะนำการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 1-4) กล่าวถึงภารกิจการแนะนำการศึกษาตาม แผนการพัฒนาการแนะนำของกรมวิชาการที่เน้นการแนะนำมิติใหม่ ซึ่งเป็นการแนะนำเชิงรุก ที่มุ่งส่งเสริม พัฒนา และสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคง โดยการมีส่วนร่วม และประสานงานทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาคุณภาพทุกช่วงวัยของชีวิต ให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข โดยมีกรอบความคิดมิติใหม่ของการแนะนำ ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูทุกคนมีบทบาทในการแนะนำ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคงให้กับ ผู้เรียนทั้งด้านชีวิตและสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การแนะนำเป็นกระบวนการสร้างและพัฒนา คุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ มีความสมดุลทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม อีกทั้งมีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนรู้จักตนเอง พึ่งตนเอง และตัดสินใจอย่างเหมาะสม มีทักษะและประสบการณ์อย่างเพียงพอในการดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ และปรับตัวให้เข้ากับ สภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสมในช่วงชีวิต

2. การแนะนำที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด การแนะนำเพื่อพัฒนาผู้เรียนต้องยึดหลัก ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดย

2.1 รู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

2.2 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งสร้างเสริมและเติมเต็มให้ผู้เรียนด้วยการลงมือ ปฏิบัติจริงตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้และพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่

2.4 มุ่งเน้นให้เกิดการบูรณาการแบบองค์รวมทั้งองค์ความรู้ตามหลักวิชา วิชาชีวิต และวิชางาน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และมีความสุข

3. การแนะนำที่เน้นความเท่าเทียมกันของ โอกาสทางการศึกษา การจัดกิจกรรมและ การให้บริการแนะนำ ควรจัดให้ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งคนพิการและผู้ด้อยโอกาสทาง

การศึกษามีโอกาสและความเสมอภาคที่จะพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม

4. การพัฒนาระบบการแนะแนวของสถานศึกษา ระบบการแนะแนวต้องดำเนินการในเชิงรุกที่ครอบคลุมทั้งการป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนทุกคน ได้เต็มตามศักยภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูทุกคน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสื่อมวลชน

5. พันธกิจระหว่างบ้าน ชุมชน และสถานศึกษา

5.1 บ้าน ในฐานะแหล่งเรียนรู้แห่งแรกของผู้เรียน จะเป็นเครือข่ายการแนะแนวที่สำคัญของสังคมในการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางที่ต้องการ และเป็นแหล่งช่วยเหลือส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตได้ โดยมุ่งให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้แนะแนวชีวิตและสังคม แก่บุตรหลานหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแล

5.2 ชุมชน จะเป็นเครือข่ายการแนะแนวที่สำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาของสังคมได้ดี จึงควรประสานความร่วมมือและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ เช่น ศาสนสถาน ผู้นำชุมชนปราชญ์ ชาวบ้าน สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสื่อมวลชนในท้องถิ่น เป็นต้น

5.3 สถานศึกษา เป็นศูนย์รวมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน ให้เต็มศักยภาพจึงควรสร้างเสริมให้บุคลากรมีความเข้มแข็งทั้งด้านวิชาการและการประสานความสัมพันธ์ ในการปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่ายภายในและภายนอกสถานศึกษา

6. สร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ ข้อมูลสารสนเทศการเรียนรู้ในยุคไร้พรมแดน ผู้เรียนต้องรู้จักสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ จึงจำเป็นที่ผู้เรียนต้องรู้ข้อมูลสารสนเทศอย่างกว้างขวางและเพียงพอ ซึ่งหน่วยงาน สถานศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญต่อข้อมูลสารสนเทศ และจัดบรรยากาศการบริการข้อมูลสารสนเทศให้เป็นสังคมของการเรียนรู้

7. การพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายการแนะแนว เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายแนะแนวระดับจังหวัด อำเภอ/ กิ่งอำเภอ ทั้งในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านบริหารจัดการ

7.1 ด้านวิชาการ เป็นการมุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และสร้างความร่วมมือที่ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ บุคลิกภาพ เพื่อพัฒนาตนเอง มีทักษะมีวิจรรย์ญาณ ในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างชาญฉลาด วางแนวทางการดำเนินชีวิต ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม มีวิถีทางอารมณ์และสติปัญญา สามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตในสังคม ได้อย่างมีความสุข มีสุขภาพจิตที่ดี เป็นสมาชิกที่ดี มีประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม

7.2 ด้านบุคลากร มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมในการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ครูทุกคน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน โดยให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังในลักษณะของกัลยาณมิตร

7.3 ด้านบริหารจัดการ ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการให้มีความยืดหยุ่น หลากหลาย เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานแนะแนวตามความเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและท้องถิ่น

กรมวิชาการ (2546, หน้า 25) ได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติหรือภารกิจงานแนะแนวว่า ประกอบด้วย 5 งานหลัก ดังนี้

1. งานศึกษารวบรวมข้อมูล เป็นการศึกษาสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม แบบทดสอบ การเขียนอัตชีวประวัติ สังคมมิติ การเยี่ยมบ้าน โดยมีการบันทึกข้อมูลในระเบียบพฤติกรรม ระเบียบสะสม สมุดรายงานประจำตัวผู้เรียน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ครูรู้จักผู้เรียนแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร ต้องการอะไร และควรให้ความช่วยเหลือในลักษณะใด

2. งานสารสนเทศ เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จำเป็นในการตัดสินใจ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ วัฒนธรรม ศิลธรรม จริยธรรม สุขภาพ โดยนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การจัดป้ายนิเทศ การจัดหาเอกสารคู่มือให้อ่าน ทัศนศึกษา การใช้สื่อภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ เป็นต้น ข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัยมีความจำเป็นมากในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น และป้องกันความล้มเหลวได้อย่างมาก

3. งานให้คำปรึกษา มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้ผู้เรียนที่มารับการปรึกษาเกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง รู้ว่าปัญหาของตนอยู่ตรงไหน ควรจะแก้ไขอย่างไร การแก้ไขนั้นมีกี่ทางและควรเลือกหนทางใดจึงจะเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด พร้อมทั้งเกิดความรับผิดชอบในการช่วยตนเองอย่างจริงจัง

4. งานป้องกัน ส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือ เป็นการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ได้รับการฝึกฝน หรือได้รับการช่วยเหลือตามควรแก่กรณี เช่น กิจกรรมที่สนองตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกคน รวมทั้งการจัดทุนการศึกษา อาหารกลางวัน หรือการหางานพิเศษ

5. งานติดตามประเมินผล เป็นการติดตามผลการดำเนินงานแนะแนวต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน การติดตามประเมินผลแบ่งเป็น 2 งาน คือ

5.1 งานติดตามและประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคนให้สามารถแก้ปัญหาและปรับปรุงตนในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประเมินงานแนะแนวและงานอื่น ๆ ของสถานศึกษา

5.2 งานติดตามและประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาผลที่ได้จากการดำเนินโครงการแนะแนวว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงใด ได้ผลหรือไม่ ควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไรและควรขยายผลต่อไปหรือไม่

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ก, หน้า 36) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติการแนะแนวการศึกษาไว้ดังนี้

1. จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน
2. ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา
3. ติดตาม ประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในโรงเรียน
4. ประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษากับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

พนม ลิมอารีย์ (2548, หน้า 263) ได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติและบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการแนะแนวการศึกษาไว้ ดังนี้

1. เป็นผู้นำในการริเริ่มและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานแนะแนวของสถานศึกษา
2. ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนว และเป็นผู้ประสานงานเกี่ยวกับการแบ่งความรับผิดชอบของกรรมการแนะแนวแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้ร่วมงานมีความร่วมมือกัน
3. เป็นผู้ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การจัดหางบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ของการแนะแนว
4. เป็นผู้จัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริการแนะแนวแก่บุคลากรแนะแนว
5. เป็นผู้ประชาสัมพันธ์โครงการบริการแนะแนวแก่กลุ่มประชาชนประเภทต่าง ๆ เพื่อสร้างเจตคติที่ดี และได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน
6. เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้บังคับบัญชาและบุคลากรแนะแนวทำงานกันอย่างจริงจังโดยการให้ผู้ทำหน้าที่แนะแนวได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการแนะแนว
7. เป็นผู้จัดให้มีการประเมินผลและปรับปรุงบริการแนะแนวอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน
8. เป็นผู้สรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติและบุคลิกภาพที่เหมาะสมเข้ารับตำแหน่ง นักแนะแนวของสถานศึกษา และเป็นผู้กำหนดตารางสอนให้สอดคล้องกับกิจกรรมแนะแนวสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 41-42) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของการแนะแนวในสถานศึกษา ดังนี้

1. กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยให้ทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 2. จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน
 3. สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 4. ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิต
 5. คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสมทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะอนุกรรมการแนะแนว
 6. ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ
 7. ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน
 8. ประสานงานด้านการแนะแนวระหว่างสถานศึกษา องค์กรภาครัฐ และเอกชน บ้าน ศาสนสถาน ชุมชน ในลักษณะเครือข่ายการแนะแนว
 9. เชื่อมโยงระบบแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- สรุปได้ว่า การแนะแนวการศึกษา หมายถึง การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพ การดำเนินการแนะแนว การติดตาม การประเมินผล การจัดระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา รวมถึงการประสานความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษากับสถานศึกษาอื่น ๆ

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการ โดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 7)

พทุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2545, หน้า 6) กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพ และสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549, หน้า 1) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการ และการดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และกระบวนการตรวจสอบหรือประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษามากน้อยเพียงใด

การประกันคุณภาพภายในตามสาระบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมาก เพราะการศึกษา เป็นการพัฒนาคน และกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืนต้องอาศัยระบบ การประกันคุณภาพเป็นกลไกขับเคลื่อน จึงได้ตราไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ไว้ในหมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (มาตรา 47-51) ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549, หน้า 2)

มาตรา 47 ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารสถานศึกษาที่ต้องดำเนินอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรับรองการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพศึกษามีฐานะเป็น องค์การมหาชน หน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประกันคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการและ แนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติให้มีการประเมิน

คุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปีหลังนับจากการประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากรคณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาให้เห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกสำนักงานที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากไม่ได้ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

สาระบัญญัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นแก่พ่อแม่ผู้ปกครอง และประชาชนว่าลูกหลานจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะทำให้สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานที่มีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยดำเนินการตามแผนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้นก็ต้องมีการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบและพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา

แนวทางปฏิบัติของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 9-11) กล่าวถึง หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา
2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา
3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม และประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้ สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของ ผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาจะต้องร่วมกันวางแผนและดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา และเป็นการที่สถานศึกษาต้อง ร่วมกันตรวจสอบ เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาเมื่อ สถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตามและ ประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษา มีความอุ่นใจ และเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ ซึ่งการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน ตามวงจรเดมมิ่ง (Deming cycle) คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และ การพัฒนาปรับปรุง (Act)

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ข, หน้า 37) กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

1. จัดระบบ โครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา
2. กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษามาตรฐานการศึกษา และตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์ และวิธีการ ประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
3. การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา
4. ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายใน เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
5. ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ในการปรับปรุง และพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา
6. ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

7. ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษา ในการประเมินสถานศึกษา เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 42-43) ได้กล่าวถึง บทบาท และหน้าที่การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และชุมชน
2. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ข้อมูล มีความสมบูรณ์เรียกใช้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันเสมอ
3. จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา
4. ดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษา โดยสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง เน้นการมีส่วนร่วมและวงจรพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง หรือวงจร PCDA
5. ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
6. ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปี (SAR) เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดย ดำเนินการตามกรอบดำเนินงานในภารกิจข้อ 1-7 เป็นประจำต่อเนื่องทุกปีและมีการศึกษาวิจัย รูปแบบ เทคนิควิธีการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง นำผลวิจัยไปใช้ในการบริหารและ การจัดการศึกษาและมีการเผยแพร่ผลงานวิจัย

ฐิตารีย์ ไชยชิน (2556, หน้า 40) ได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การกำหนดเป้าหมาย วางแผนการประกันคุณภาพ การปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐาน

ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ก, หน้า 88) ได้กล่าวถึงความหมายของการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนว่าเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็ง โดยการให้บุคคล ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงสถาบันต่าง ๆ และสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม แสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ

สมาน อ่อนสระ (2550, หน้า 12) กล่าวถึงการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน คือ งานการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เป็นการศึกษา สืบหาความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิดและเทคนิค ทักษะวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น

แนวทางปฏิบัติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ข, หน้า 38) ได้ให้แนวทางปฏิบัติส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 4 ประการ ดังนี้

1. การศึกษา สืบหาความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน
2. จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่น
3. การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
4. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 43) กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาในการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ดังนี้

1. จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่น
2. ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน
3. ส่งเสริมให้ชุมชนการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาต่าง ๆ
4. พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน

ชนม์ผศุศม์ พัฒพันธ์ (2557, หน้า 55) กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน คือ การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ชุมชนต้องมีบทบาทในการพัฒนาและร่วมมือกันวิเคราะห์เนื้อหา ปรับให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เป็นการสำรวจความต้องการการจัดให้ความรู้แก่ชุมชน และการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

สมาน อ่อนสระ (2550, หน้า 12) กล่าวถึงความหมายของการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ว่าเป็นการประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

แนวทางปฏิบัติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ข, หน้า 38) ได้ให้แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ดังนี้

1. ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

3. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

4. ดำรงและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

5. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

6. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 44) กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ดังนี้

1. ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนร่วมกัน

3. ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิทยาการในที่อื่น ๆ

4. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น เป็นต้น

จิตาธิ์ชัย ชัยชิน (2556, หน้า 42) กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นไว้ ดังนี้

1. ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

2. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

3. ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยง หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับ แหล่งวิชาการในที่อื่น ๆ

4. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับ ศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับ สถาบันการศึกษาอื่น

นอกจากนี้ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น เป็นการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ โดยการประสานความร่วมมือและช่วยเหลือกันในการพัฒนา วิชาการของสถานศึกษา กับสถานศึกษาต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ทุกระดับ โดยการระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ให้บริการด้าน วิชาการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการอื่น ๆ จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริม วัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และสถาบันการศึกษา อื่น

ชนม์ผศุคม์ พัฒพันธ์ (2557, หน้า 57) ได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติของการประสาน ความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ว่าเป็นกระบวนการ ที่ประชาชนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและท้องถิ่น ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของ โรงเรียน โดยแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกัน ตลอดจนร่วมพิจารณากำหนด ปัญหาความต้องการของประชาชน ชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ค้นหา แนวทางพัฒนาโรงเรียน

สรุปได้ว่า การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น หมายถึง การวางแผนประสานความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงาน วิชาการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วยเหลือพัฒนางานวิชาการ

ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก, หน้า 45) ได้กล่าวถึงความหมาย ของการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา เป็นการสำรวจข้อจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุน ด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการ และพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้การจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการศึกษาของ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่การศึกษา

แนวทางการปฏิบัติ

อำรุง จันทวานิช (2542, หน้า 20) กล่าวว่า โรงเรียนที่สมบูรณ์แบบนั้นต้องเป็นโรงเรียนที่สามารถเป็นแบบอย่างในการให้ความช่วยเหลือชุมชนและโรงเรียนอื่น และปัจจัยหลักแห่งการช่วยเหลือ คือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนและโรงเรียนอื่นในการพัฒนาครูและบุคลากรร่วมและสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน ส่งเสริมโรงเรียนอื่น ๆ พัฒนาจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 45-46) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในสถานศึกษา ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน ยุทธศาสตร์ชุมชน ยุทธศาสตร์ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนยุทธศาสตร์เอกชน ยุทธศาสตร์วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. จัดให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อม ให้กับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน ยุทธศาสตร์ชุมชน ยุทธศาสตร์ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ยุทธศาสตร์วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา
3. ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน ยุทธศาสตร์ชุมชน ยุทธศาสตร์ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ยุทธศาสตร์เอกชน ยุทธศาสตร์วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นร่วมกันจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกัน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน
4. ส่งเสริมสนับสนุน ให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน ยุทธศาสตร์ชุมชน ยุทธศาสตร์ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ยุทธศาสตร์เอกชน ยุทธศาสตร์วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน ยุทธศาสตร์ชุมชน ยุทธศาสตร์ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ยุทธศาสตร์เอกชน ยุทธศาสตร์วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการตามความเหมาะสมและจำเป็น
6. ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ภารดี อนันต์นำวี (2552, หน้า 286) ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติภารกิจส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนี้

1. สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

2. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการ และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

3. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

จิตตรีย์ ไชยชิน (2556, หน้า 44) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เป็นการพัฒนาวิชาการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้การจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา โดยการสำรวจข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการ และพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้การจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดย

1. จัดทำแผนงาน โครงการ และงานประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น ๆ

3. ประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา
บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 3) ได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 และ มาตรา 23 สรุปได้ ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอน โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน หมายความว่า ผู้สอนต้องถือว่าผู้เรียนเป็นคนที่สำคัญที่สุด เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนก็ต้องคำนึงถึงความแตกต่างดังกล่าวด้วย

2. ฝึกทักษะและวิธีคิด สถานศึกษามีหน้าที่ฝึกฝนผู้เรียนให้รู้จักคิด เพิ่มพูนทักษะในการจัดการ ฝึกฝนการเผชิญสถานการณ์และปัญหาต่าง ๆ และสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหา

3. จัดให้เรียนรู้ตามประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ดีต้องมาจากการฝึกฝนปฏิบัติจริงของผู้เรียน โดยครูและสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เยี่ยมชมสถานที่ และเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตจริง

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

วิจิตร ศรีสอาน (2543, หน้า 9) ได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น คือ ให้สิทธิแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการในท้องถิ่น ดังนี้

1. กำหนดหลักเกณฑ์ โดยรัฐมีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการดูแลเชิงมาตรฐาน ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่ยังไม่ได้จัดการศึกษาต้องการจัดการศึกษาขึ้น เช่น ต้องการตั้งโรงเรียนในเขตพื้นที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ รัฐก็ต้องดูแลว่าการจัดการศึกษานี้สอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่นหรือไม่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมเพียงใด ทั้งนี้ เพื่อประกันว่าเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาแล้ว ประชาชนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. การสนับสนุน รัฐมีหน้าที่ประสานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐาน เป็นบทบาทช่วยเหลือส่งเสริม แต่รัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงและบังคับบัญชา ในแง่รัฐมีหน้าที่ให้ข้อมูล ให้แนวทาง และให้คำแนะนำเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยกระดับการจัดการศึกษาของตน

3. เสนอแนะงบประมาณ กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีหน้าที่เสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหัวผู้เรียน และเสนอแนะให้หน่วยจัดสรรงบประมาณพิจารณา แต่กระทรวงไม่ได้มีหน้าที่จัดสรรงบประมาณการศึกษาให้องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น

บทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2545, หน้า 29) กล่าวถึง บทบาทของเอกชนในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาว่าเอกชนมีบทบาทในการจัดการศึกษามานาน และรัฐส่งเสริมให้เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท โดยรัฐต้องคำนึงการจัดการศึกษาของเอกชน เพื่อไม่ให้เกิดการจัดการศึกษาของรัฐส่งผลกระทบต่อการทำงานของเอกชน เช่น ไม่จัดสถานศึกษาแข่งขันในพื้นที่เดียวกันจนทำให้อีกฝ่ายไม่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้ ในกรณีที่เอกชนจัดการศึกษาในโรงเรียน โรงเรียนต้องเป็นนิติบุคคล กฎหมายการศึกษายอมรับบทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษา และใช้หลักการเดียวกันกับสถานศึกษาอื่น คือ หลักการกระจายอำนาจ กล่าวคือ รัฐจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับควบคุมการจัดการศึกษาของเอกชนจนเกินความจำเป็น โดยให้ความเป็นอิสระแต่เอกชนต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน รัฐจะเข้ามากำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาเอกชนเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐเพื่อการสนับสนุนการศึกษาของเอกชน รัฐมีหน้าที่สนับสนุนด้านต่าง ๆ เช่น เงินอุดหนุนการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี และจัดสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันกับการสนับสนุนครอบครัวกลุ่มบุคคล องค์กรประชาชน และองค์กรสังคมอื่น ๆ นอกจากนี้รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการเพื่อให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ (ปรัชญา เวสารัชช์, 2545, หน้า 29)

บทบาทของบุคคล ครอบครัว และสถาบันในการจัดการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2545, หน้า 30) ได้กล่าวถึงบทบาทของบุคคล ครอบครัว และสถาบันที่จัดการศึกษาในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลานของตน เช่น เลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานร่วมตัดสินใจทิศทางการศึกษาของบุตรหลาน
2. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร พัฒนาการของบุตรหลาน การเรียนการสอนประจำวัน
3. ร่วมจัดทำหลักสูตรและติดตามหลักสูตรการศึกษา เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ติดตามการจัดทำการเรียนการสอนของสถานศึกษาและครูให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3.1 ร่วมในบรรยากาศการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผู้ปกครองอาจร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน หรือร่วมกิจกรรมอื่นที่สถานศึกษาจัด ซึ่งหากสถานศึกษามีแนวทางการสนับสนุนที่ดีก็จะส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นเอง

3.2 ร่วมสนับสนุนกิจการการศึกษา โดยสนับสนุนด้านความคิด การเป็นผู้นำ การเป็นกรรมการ การร่วมประชุม การให้คำปรึกษา แนะนำ การให้ข้อมูลความคิดเห็น การปกป้อง ดูแล การสนับสนุนทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ การร่วมดำเนินโครงการ การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การสำรวจการจัดการศึกษา ความต้องการในการรับ การสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น การประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยสนใจเลือกตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน ผู้วิจัยอธิบายหลักการและเหตุผลการกำหนดตัวแปรต้นดังกล่าว มีรายละเอียด ดังนี้

วุฒิการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวุฒิการศึกษาของครู คือ ระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี วุฒิศึกษานั้นเป็นตัวแปรที่สำคัญอีกตัวแปรหนึ่ง ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันย่อมส่งผลต่อความคิดเห็นและการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.ฉวีจันทร์แก้ว (2554) ได้ศึกษาวิจัย การบริหารงานวิชาการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามการรับรู้ของครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส พบว่าครูวิชาการที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า และปริญญาโท หรือสูงกว่ามีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ครูวิชาการที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่า มีการรับรู้ ต่อการบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่าครูวิชาการที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุลัดดาวัลย์ อัฐนาถ (2559) ได้ศึกษาวิจัย สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษา แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าระดับการศึกษาของครุ นำจะมีความสำคัญและเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการ

ประสบการณ์การสอน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประสบการณ์การสอนของครู คือ น้อยกว่า 10 ปี และ 10 ปี ขึ้นไป ประสบการณ์การสอนเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การปฏิบัติงาน ผู้ที่มี ประสบการณ์ต่างกันย่อมมีความคิดเห็นในการปฏิบัติงานวิชาการแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ จูฑารีย์ ไชยชิน (2556) วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนกลุ่มบ่อทอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหาร งานวิชาการ โรงเรียนกลุ่มบ่อทอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ประสบการณ์การสอนของครุรายด้านแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีปัญหาการบริหารงาน วิชาแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน ตั้งแต่ 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี มีความแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการสอน ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชนม์ผศุตม์ พัฒพันธ์ (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการทั้ง 12 ด้าน ของโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานของครู โดยรวม และรายด้านของครูที่มีประสบการณ์ การปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ของครุ นำจะมีความสำคัญและเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่องานวิชาการในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัด ระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จิตาธิ์ไชยชิน (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนกลุ่มบ่อทอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนกลุ่มบ่อทอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านมีปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนและเทคโนโลยี ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ตามลำดับ

จิระวรรณ มาทวงศ์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 คือ 1) ผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอนไม่ว่าจะมีประสบการณ์การทำงานมากหรือน้อย ควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 2) วิธีที่จะช่วยพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จควรจัดทำค่ายวิชาการในระดับกลุ่มโรงเรียนและกลุ่มเครือข่าย มีการสอนซ่อมเสริมหลังเลิกเรียนมีการจัดการกิจกรรมที่สอนน้อง การให้ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยประชาชนและศิษย์เก่าช่วยกันระดมเงินทุนเพื่อใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน 3) จัดหาสื่อและนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งและความเชื่อมั่นระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถดูแลงานด้านวิชาการในโรงเรียน และควรมีการประสานงาน กับครูในโรงเรียนในการส่งเสริมงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง 4) การจัดการเรียน

การสอน ควรเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและเครือข่ายการเรียนรู้

ชนม์ผศุตม์ พัฒพันธ์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ธีระพงษ์ สืบโสดา (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการศึกษา ในอันดับแรกของแต่ละด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรสร้างความเข้าใจแก่ครูอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ควรให้ขวัญ กำลังใจและยกย่องชมเชยครูที่ประสบความสำเร็จด้านการเรียนการสอน 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน พบว่า ควรจัดให้มีการอบรมครูเกี่ยวกับการจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อพัฒนา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรจัดให้มีการประเมินผล การพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรจัดให้มีการทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ควรดำเนินการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ 7) การนิเทศการศึกษา ควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการนิเทศ 8) การแนะแนวการศึกษา ผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแนะแนว หรือผู้ให้บริการทุกคนควรมีการประสานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารควรให้มีการเผยแพร่การสรุป และจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษารายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ควรส่งเสริมความร่วมมือการบริการทางวิชาการระหว่างบุคลากร ชุมชน ให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ชุมชนและสังคม ควรจัดโครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการทางวิชาการ ซึ่งสามารถตอบสนองภารกิจสร้างประโยชน์แก่สังคม 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ควรให้มี

การบริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ๆ และ 12) การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ควรจัดให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา

หทัย ศิริพิน (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านกระทู้มด้อม (นครรายบุรีประสิทธิ์) ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านกระทู้มด้อม (นครรายบุรีประสิทธิ์) โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านกระทู้มด้อม (นครรายบุรีประสิทธิ์) พบว่า ด้าน 1) ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ชัดเจนและสอดคล้องกับท้องถิ่น มากที่สุด 2) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้กับคณะครูในเรื่องของงานวิจัย 3) ด้านการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ควรมีคู่มือปฏิบัติงานเพื่อสื่อสารให้คณะครูทุกคนเข้าใจ จัดระบบงานวิชาการให้ชัดเจน 4) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรมีสื่อให้พร้อมใช้งาน และจัดหาสื่อให้ครูได้ใช้ตรงกลุ่มสาระการเรียนรู้

เบญจภรณ์ จิตรู (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการศึกษาอันดับแรกในแต่ละแนวทาง พบว่า 1) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนควรสร้างหลักสูตร/พัฒนา/ปรับปรุง ให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) แนวทางการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน พบว่า โรงเรียนควรจัดให้มีการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ 4) แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมครูเกี่ยวกับการสร้าง และการใช้นวัตกรรมด้วยวิธีที่หลากหลาย 5) แนวทางการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน 6) แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนควรดำเนินการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น และ 7) แนวทางการนิเทศการศึกษา พบว่าผู้บริหารและครูควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการนิเทศการศึกษาโรงเรียน

ภูวนัย ปัฐพี (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มศรีราชาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ชลบุรี เขต 3 ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ปัญหาในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยผลการศึกษาอันดับแรก ในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรจัดอบรมครู เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีนโยบายให้ครูมีการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้กับผู้เรียน รวมทั้งการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม 3) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยกับหน่วยงานอื่น 5) ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียน เทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้สถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรอื่นในการผลิตจัดหาสื่อการเรียนการสอนนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางานด้านการเรียนการสอนและงานวิชาการ 6) ด้านการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้ครูสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7) ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารควรให้ครูเข้ารับการประชุมเพื่อ ทราบจุดมุ่งหมายแนวทางการปฏิบัติ การนิเทศการศึกษา และการประสานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน 8) ด้านการแนะแนว การศึกษา ผู้บริหารควรมีนโยบายให้ครูดำเนินงานแนะแนวการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของ บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา 9) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหาร ควรกำหนดให้มีการจัดทำรายงานการประกันคุณภาพทางการศึกษาต่อเขตพื้นที่การศึกษา 10) ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน สถานศึกษา ควรมีการศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน และการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมวิชาการของสถานศึกษา 11) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น สถานศึกษาควรประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือ การพัฒนางานวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น และ 12) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา สถานศึกษาควรมีนโยบายให้ครูมีการจัดการศึกษาของ บุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้

วิไลพร คงอินทร์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนา การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย สตูล (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ผลการศึกษาอันดับแรกในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรจัดอบรมและส่งเสริมในการพัฒนาครูผู้สอนเกี่ยวกับเทคนิค การสอน ความรู้ความเข้าใจในรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดทักษะที่ชำนาญและสามารถ

นำไปพัฒนาถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียน เพราะระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพราะมีครูที่มี

2) ด้านวิทยบริการ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกควรรู้ใช้ แหล่งเรียนรู้ใกล้เคียง เช่น มหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง ชุมชนใกล้เคียง 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรบูรณาการหลักสูตรวิทยาศาสตร์ให้สอดคล้องกับแต่ละท้องถิ่น บริบทของโรงเรียน ความต้องการของชุมชน และชีวิตประจำวันของนักเรียนเพราะการเรียนรู้ที่ดีควรเรียนรู้จาก สิ่งใกล้ตัวมากกว่าสิ่งไกลตัว 4) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดอบรมครูผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 5) ด้านงานแนะแนว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องมีครูแนะแนวที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ในการบริหารจัดการ และดำเนินงานแนะแนวให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สอมมาลิม ไชยะลาด (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอวังเวียง จังหวัดเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า ระดับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอวังเวียง จังหวัดเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา ผลการศึกษาอันดับแรกในแต่ละด้าน พบว่า 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนควรนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดทำแผนการสอนและการวางแผนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา 3) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชนในการปฏิบัติ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับชุมชนในการผลิต จัดหา พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การนิเทศ การศึกษา โรงเรียนควรติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศ การศึกษา และ 6) การวัดและประเมินผลการศึกษา โรงเรียนควรจัดหาหรือจัดทำเอกสารคู่มือการวัด และประเมินผลการเรียนรู้

งานวิจัยต่างประเทศ

Chester (1996, p. 413 อ้างถึงใน สมบัวคำ ชุมจันทร์, 2555, หน้า 38) ได้ศึกษาการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการมีสมรรถภาพสูง คือ มีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น เช่น การส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายวิธี ให้คณะครูมีส่วนร่วม ในการวางแผนการจัดอบรม สาธิตวิธีการสอน เพื่อให้ครูคุ้นเคยกับการสอนในแบบต่าง ๆ

และจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่ครู ส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับวิชาการเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน

Brophy (2006) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา เมืองฮาร์ทฟอด ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา พบมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เนื่องจากว่าครูมีหน้าที่หลายอย่างนอกจากการสอน มีเวลาที่จะเตรียมจัดทำสื่อ น้อย และไม่มีเวลาหาความรู้เรื่องการจัดหาสื่อจากคอมพิวเตอร์

Crim (2006 อ้างถึงใน สอมมาลิม ไชยะลาด, 2559, หน้า 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา รัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก คือ ความต้องการที่จะสามารถปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศ การประเมินผล ตลอดจนการปรับปรุงการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร

เวียงคำ สิงวงสา (2013) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ์นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ์นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการบริหารหลักสูตร รองลงมา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ด้านการบริหารสื่อการเรียนการสอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2559 จำนวน 303 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2559 ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 169 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) โดยใช้สัดส่วนครูแต่ละโรงเรียน ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรครูผู้สอนและขนาดกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอนิคมพัฒนา
จังหวัดระยอง

โรงเรียน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง 1	42	23
2. โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง 2	7	4
3. โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง 3	21	12
4. โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง 4	28	15
5. โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง 5	24	13
6. โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง 6	8	5
7. โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง 7	34	19
8. โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง 9	9	4
9. โรงเรียนวัดมาบข่า	40	22
10. โรงเรียนวัดกระเจต	10	6
11. โรงเรียนวัดซากหักคุก	10	6
12. โรงเรียนบ้านหนองระกำ	5	3
13. โรงเรียนนิคมวิทยา	65	37
รวม	303	169

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้ใช้แบบสอบถามปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2556, หน้า 102) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะเลือกตอบเกี่ยวกับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท์ (Likert) จำนวน 63 ข้อ ซึ่งครอบคลุมการบริหารงานวิชาการ 12 ด้าน ได้แก่

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	จำนวน 8 ข้อ
ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้	จำนวน 5 ข้อ
ด้านการวัดผล ประเมินและเทียบโอนผลการเรียน	จำนวน 5 ข้อ
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	จำนวน 4 ข้อ
ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	จำนวน 6 ข้อ
ด้านการนิเทศการศึกษา	จำนวน 8 ข้อ
ด้านการแนะแนวการศึกษา	จำนวน 6 ข้อ
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	จำนวน 6 ข้อ
ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	จำนวน 2 ข้อ
ด้านการประสานงานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	จำนวน 4 ข้อ
ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	จำนวน 5 ข้อ

โดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นลักษณะปลายเปิด จำนวน 12 ด้าน

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

2. สร้างแบบสอบถามเป็นรายข้อซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ครอบคลุมเนื้อหา ทั้ง 12 ด้าน โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ขั้นตอน ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและการใช้ภาษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง พัฒนาแล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยการศึกษาครั้งนี้ มีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยบูรพา

4.2 ดร.สมุทรา ชำนาญ

อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยบูรพา

4.3 นายพรศักดิ์ ทัพย์วงษ์ทอง

ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนนิคมวิทยา

โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของเครื่องมือ (Index of item objective congruence: IOC) และผลการวิเคราะห์แบบสอบถามที่สร้างขึ้นทุกข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง พัฒนาเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination power) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

6.1 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total correlation) พบว่าค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20-.54

6.2 นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.86

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและมีความสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

8. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ขออนุญาตจากภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

1.3 ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด 169 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. การจัดกระทำข้อมูล

2.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา

2.2 นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูป

ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และนำค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2556, หน้า 102)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง ปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง ปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง ปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง ปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง ปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอน โดยหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตาม วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอน วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t -test)
4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยการสังเคราะห์ (Content analysis) แบ่งเป็น 12 ด้าน ได้แก่
 - 4.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 4.2 ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 4.3 ด้านการวัดผล ประเมินและเทียบโอนผลการเรียน
 - 4.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 4.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 4.6 ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
 - 4.7 ด้านการนิเทศการศึกษา
 - 4.8 ด้านการแนะแนวการศึกษา
 - 4.9 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 4.10 ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
 - 4.11 ด้านการประสานงานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
 - 4.12 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขต
อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ศึกษารวบรวม
แบบสอบถามที่สมบูรณ์จากกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 169 คน และได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด
จังหวัดระยอง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด
จังหวัดระยอง

ตอนที่ 4 สังเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด
จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้
กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	สถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ 2 ลักษณะที่เป็นอิสระจากกัน
p	แทน	ความน่าจะเป็น
*	แทน	ค่าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ มีผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	n = 169	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	129	76.30
สูงกว่าปริญญาตรี	40	23.70
ประสบการณ์การสอน		
น้อยกว่า 10 ปี	120	71.00
10 ปีขึ้นไป	49	29.00
รวม	169	100.00

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 169 คน มีลักษณะข้อมูลทั่วไป ดังนี้
วุฒิการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 76.30 และวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 23.70

ประสบการณ์การสอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 71.00 และมีประสบการณ์การสอน 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 29.00

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา

จังหวัดระยอง

ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ดังตารางที่ 3-15

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

ปัญหาการบริหารงานวิชาการ	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.09	0.54	มาก	2
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.86	0.75	มาก	4
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	2.94	1.14	ปานกลาง	12
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.79	0.90	มาก	7
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.30	0.63	มาก	1
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.85	0.92	มาก	5
7. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.71	0.50	มาก	8
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา	3.68	0.54	มาก	10
9. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.70	0.36	มาก	9
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	3.55	0.84	มาก	11
11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	3.83	0.92	มาก	6
12. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	3.89	0.52	มาก	3
รวม	3.77	0.33	มาก	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้ ดังนี้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	3.72	0.88	มาก	8
2. การส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.14	0.72	มาก	5
3. การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	4.08	0.77	มาก	6
4. การนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา	4.32	0.72	มาก	2
5. การนิเทศหลักสูตรสถานศึกษา	4.16	0.75	มาก	4
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.32	0.71	มาก	1
7. การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา	3.76	0.94	มาก	7
8. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.20	0.82	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวม	4.09	0.54	มาก	-

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา การนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ

ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้อตามสาระและหน่วยการเรียนรู้อ	3.35	0.85	ปานกลาง	5
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้อโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.60	1.01	มาก	4
3. การจัดกระบวนการเรียนรู้อให้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน	4.13	1.08	มาก	2
4. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้อ	3.84	1.16	มาก	3
5. การนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อของ ครู	4.38	0.83	มาก	1
รวม	3.86	0.75	มาก	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้อตามสาระและหน่วยการเรียนรู้อ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนรู้อของครู รองลงมา การจัดกระบวนการเรียนรู้อให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้อตามสาระและหน่วยการเรียนรู้อ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. การกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	2.93	1.29	ปานกลาง	3
2. การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผล การเรียนรู้ โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง	2.91	1.20	ปานกลาง	4
3. การเทียบโอนทางการศึกษาจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด	3.01	1.21	ปานกลาง	1
4. การสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	2.96	1.23	ปานกลาง	2
5. การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	2.89	1.26	ปานกลาง	5
รวม	2.94	1.14	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การเทียบโอนทางการศึกษาจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด รองลงมา การสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน และการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยที่เหมาะสม	3.76	1.07	มาก	3
2. การแสวงหาวิธีการ แนวทาง หรือนวัตกรรม การศึกษาที่หลากหลายในการแก้ปัญหาการเรียน การสอน และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน	3.81	0.98	มาก	2
3. การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาและ พัฒนาการเรียนการสอน	3.95	1.01	มาก	1
4. การเผยแพร่ผลงานการวิจัยการศึกษากับสถานศึกษา องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ	3.66	1.12	มาก	4
รวม	3.79	0.90	มาก	-

จากตารางที่ 7 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาและพัฒนารเรียนการสอน รองลงมา การแสวงหา วิธีการ แนวทาง หรือนวัตกรรมการศึกษาที่หลากหลายในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนและ พัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย ที่เหมาะสม ตามลำดับส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเผยแพร่ผลงานการวิจัยการศึกษากับ สถานศึกษาขององค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. การศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	4.54	0.67	มากที่สุด	1
2. การจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.51	0.61	มากที่สุด	2
3. การประเมินผลสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.80	1.10	มาก	4
4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.36	0.72	มาก	3
รวม	4.30	0.63	มาก	-

จากตารางที่ 8 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีและการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ความสำคัญการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการผลิต สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี รองลงมา การจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การประเมินผลสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. การสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	3.69	1.09	มาก	6
2. การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	4.01	1.04	มาก	1
3. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	3.80	1.17	มาก	4
4. การจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้	3.88	1.01	มาก	3
5. การวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้	3.95	1.02	มาก	2
6. การสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	3.74	1.06	มาก	5
รวม	3.85	.92	มาก	-

จากตารางที่ 9 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา รองลงมา การวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และ การจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการนิเทศการศึกษา

ด้านการนิเทศการศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. การปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา	4.34	0.72	มาก	1
2. การแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา	3.66	0.90	มาก	4
3. การสำรวจปัญหาและความต้องการนิเทศ	3.50	0.98	ปานกลาง	7
4. การจัดทำแผนและปฏิทินการนิเทศ	3.63	0.96	มาก	6
5. การจัดทำเครื่องมือการนิเทศ	3.75	0.93	มาก	3
6. การติดตาม ประเมินผลการนิเทศ	3.65	0.86	มาก	5
7. การสรุปผลการนิเทศ	3.35	0.86	ปานกลาง	8
8. การให้คำปรึกษา ช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู	3.78	0.67	มาก	2
รวม	3.71	0.50	มาก	-

จากตารางที่ 10 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการสำรวจปัญหาและความต้องการนิเทศและการสรุปผลการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา รองลงมา การให้คำปรึกษา ช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และการจัดทำเครื่องมือการนิเทศ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสรุปผลการนิเทศ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการแนะแนวการศึกษา

ด้านการแนะแนวการศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ	3.88	0.71	มาก	1
2. การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาชีพ	3.61	0.98	มาก	5
3. การติดตามการแนะแนวการศึกษา	3.40	0.91	ปานกลาง	6
4. การประเมินผลการแนะแนวการศึกษา	3.66	0.86	มาก	4
5. การประสานความร่วมมือการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาอื่น ๆ	3.78	0.73	มาก	2
6. การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาอื่น ๆ	3.73	0.61	มาก	3
รวม	3.68	0.54	มาก	-

จากตารางที่ 11 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการแนะแนวการศึกษา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการติดตามการแนะแนวการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ รองลงมา การประสานความร่วมมือแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาอื่น ๆ และการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาอื่น ๆ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การติดตามการแนะแนวการศึกษา

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.48	0.83	ปานกลาง	6
2. การกำหนดเป้าหมายการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	3.72	0.79	มาก	3
3. การวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.66	0.70	มาก	4
4. การปรับปรุงระบบประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา	4.04	0.60	มาก	1
5. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา	3.79	0.75	มาก	2
6. การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและ หน่วยงานอื่น ๆ	3.50	0.92	ปานกลาง	5
รวม	3.70	0.36	มาก	-

จากตารางที่ 12 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือการปรับปรุงระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และการกำหนดเป้าหมายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. การสำรวจความต้องการการจัดความรู้ให้แก่ชุมชน	3.18	0.90	ปานกลาง	2
2. การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน	3.93	1.02	มาก	1
รวม	3.55	0.84	มาก	-

จากตารางที่ 13 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และการสำรวจความต้องการการจัดความรู้ให้แก่ชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. การวางแผนประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	3.70	1.08	มาก	4
2. การสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.97	1.06	มาก	1
3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	3.92	1.01	มาก	2
4. การช่วยเหลือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	3.75	1.09	มาก	3
รวม	3.83	0.92	มาก	-

จากตารางที่ 14 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รองลงมาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการช่วยเหลือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การวางแผนประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล					
ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ	
1. การสำรวจข้อมูลการจัดการศึกษาด้านวิชาการของ บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา	4.31	0.70	มาก	2	
2. ความต้องการในการรับการสนับสนุนด้านวิชาการ ของบุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน อื่นที่จัดการศึกษา	4.34	0.72	มาก	1	
3. การประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับ บุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา	3.66	0.90	มาก	3	
4. การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	3.50	0.98	ปานกลาง	5	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล				
ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
5. การส่งเสริมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	3.63	0.96	มาก	4
ค่าเฉลี่ยรวม	3.89	0.52	มาก	-

จากตารางที่ 15 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอ
นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการส่งเสริม
สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ใน
การจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา อยู่ในระดับ
ปานกลาง เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ความต้องการในการรับการ
สนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
รองลงมา การสำรวจข้อมูลการจัดการศึกษาด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน
และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล
ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ
การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว
องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิ การศึกษา

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ปริญญาตรี <i>n</i> = 129		สูงกว่าปริญญาตรี <i>n</i> = 40		<i>t</i>	<i>p</i>
	\bar{X}	<i>SD</i>	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.03	.53	4.26	.54	-2.29	.02*
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.93	.74	3.62	.75	2.33	.02*
3. ด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	2.81	1.10	3.36	1.18	-2.73	.00*
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางศึกษา	3.91	.89	3.41	.80	3.20	.00*
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	4.22	.65	4.57	.49	-3.09	.00*
6. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	3.90	.89	3.68	1.00	1.30	.19
7. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.65	.55	3.91	.21	-2.92	.00*
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา	3.57	.58	4.00	.00	-4.55	.00*
9. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	3.61	.37	4.00	.00	-6.61	.00*
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน	3.43	.87	3.96	.58	-3.63	.00*
11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	3.91	.88	3.58	.98	2.05	.04*
12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน อื่นที่จัดการศึกษา	3.86	.56	3.98	.32	-1.24	.21
รวม	3.85	.33	4.08	.27	-3.97	.00*

**p* < .05

จากตารางที่ 16 พบว่าปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการพัฒนา

แหล่งการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร
หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา
จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตาม
ประสบการณ์การสอน

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	น้อยกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป		<i>t</i>	<i>p</i>
	<i>n</i> = 120		<i>n</i> = 49			
	\bar{X}	<i>SD</i>	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.06	.54	4.15	.55	-.95	.34
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.92	.74	3.71	.77	1.66	.09
3. ด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	2.78	1.11	3.33	1.14	-2.89	.00*
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางศึกษา	3.94	.90	3.45	.80	3.27	.00*
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา	4.24	.65	4.47	.54	-2.18	.03*
6. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (ต่อ)	3.89	.89	3.74	.99	.93	.34
7. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.63	.55	3.89	.32	-3.00	.00*
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา	3.62	.56	3.81	.47	-2.11	.03*
9. ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	3.65	.34	3.82	.39	-2.75	.00*
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน	3.46	.88	3.78	.70	-2.20	.02*
11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	3.90	.90	3.68	.95	1.40	.16
12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน อื่นที่จัดการศึกษา	3.85	.57	3.98	.36	-1.42	.15
รวม	3.86	.33	4.02	.29	-2.76	.00*

* $p < .05$

จากตารางที่ 17 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา
จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์

การสอน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน อื่นที่จัดการศึกษา มีปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัด ระยอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอ

นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็น ของครูผู้สอน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ของคำถามแล้วนำมาสังเคราะห์ ในแต่ละด้านสรุปได้ว่าดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนควรมีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน วางแผนจัดทำหลักสูตร ควรส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ควรเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญให้การอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครูเพื่อให้ครู ออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระบบ อย่างต่อเนื่อง

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ อย่างหลากหลายมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตรงกับสภาพและ ความต้องการของผู้เรียน ควรส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การสอนของโรงเรียน

3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน โรงเรียนควรมีระเบียบการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอน เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายมีเกณฑ์ในการปฏิบัติและเป็นไปในมาตรฐาน เดียวกัน ควรให้ครูวัดผล ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ควรมีการนิเทศเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดและ ประเมินผลให้ได้มาตรฐานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนควรมีการจัดอบรมให้ความรู้และ ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้น้อย ทำให้ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาบางท่านที่ขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการทำวิจัย ในชั้นเรียนได้มีแนวทางที่ถูกต้อง อีกทั้งสถานศึกษายังไม่ได้กำหนดให้การวิจัยเป็นนโยบายที่สำคัญ

อย่างหนึ่งของสถานศึกษา ควรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะ ที่ดีขึ้น ควรนำผลการวิจัยไปแก้ปัญหาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสถานศึกษาควรส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิจัยในเว็บไซต์ของสถานศึกษา ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือในงานแสดงผลงานทางวิชาการในระดับต่าง ๆ ให้กับองค์กรอื่น ๆ

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนควรมีสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่จูงใจให้นักเรียนตื่นตัวต่อการเรียนรู้ ที่ทันสมัยหลากหลายตรงกับความต้องการของครูผู้สอน เช่นการเรียนด้วยตนเอง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น ควรพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ ให้มีการนิเทศติดตามประเมินผลการใช้ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นำผลการประเมินมาพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อนำมาพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรมีแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา อย่างหลากหลายที่มีบรรยากาศเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียน ควรสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ระหว่าง โรงเรียนและชุมชน มีความร่วมมือและเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรให้มีคุณค่า ทั้งเครือข่ายการเรียนรู้ในโรงเรียนและเครือข่ายการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยนำนักเรียนไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ภายนอกที่แบบบูรณาการเรียนการสอน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละด้านเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการประเมินผลและนำผลมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

7. การนิเทศการศึกษา โรงเรียนควรตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน มีแผนการนิเทศ ปฏิทินปฏิบัติการนิเทศ จัดทำคู่มือการนิเทศ มีแผนการประเมินผลการนิเทศ เอกสารประกอบการนิเทศ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ควรมีการปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง ควรมีการประเมินผลการนิเทศร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิผล

8. การแนะแนวการศึกษา โรงเรียนควรวางแผนการแนะแนวโดยมีการร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหา ควรให้สถานศึกษามีระบบการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกับร่วมกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อพัฒนากระบวนการให้บริการช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ปรับระบบการแนะแนวให้ครอบคลุม ทั้งการป้องกัน การดูแลให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูทุกคน พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนควรมีแผนพัฒนาปรับปรุงการประกันคุณภาพงานวิชาการ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาโดยกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ควรส่งเสริมความร่วมมือให้ทุกคนมีส่วนรับผิดชอบตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ควรจัดระบบสารสนเทศการประกันคุณภาพและนำเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างทั่วถึง

10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน โรงเรียนควรมีสูนย์บริการทางวิชาการให้แก่ชุมชนเพื่อเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชน ควรจัดนิทรรศการทางวิชาการ โดยความร่วมมือของสถานศึกษากับองค์กรต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของนักเรียน ควรตั้งคณะกรรมการเครือข่ายงานวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้้อย่างหลากหลายเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น โรงเรียนควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้โรงเรียนประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับชุมชน ท้องถิ่นและองค์กรต่าง ๆ ให้ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการและงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ด้าน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้เดินทางไปศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนความรู้ด้านวิชาการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โรงเรียนควรประสานความร่วมมือระหว่างไปยังองค์กรต่าง ๆ ให้มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือทางด้านวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนการบริการทางวิชาการซึ่งกันและกัน โดยให้บุคลากรที่มีความสามารถพิเศษเป็นวิทยากรให้กับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษาเช่นวิทยากรสอนเสริมคอมพิวเตอร์ สอนเสริมสายสามัญแก่การศึกษานอกโรงเรียน ควรส่งเสริมและเผยแพร่งานวิชาการของสถานศึกษาไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถานศึกษาในสังกัด เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่น ๆ เพื่อให้งานทางวิชาการมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขต
อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง
ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน 2) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
ในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตาม วุฒิกการศึกษา
และ ประสบการณ์การสอน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในเขต
อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
ตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) จำนวน 169 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น
(Stratified sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางพัฒนา
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลส่วนตัว
ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของ
ลิเคอร์ท์ (Likert) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และ
ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนเขตอำเภอนิคมพัฒนา
จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20-.54 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .86 สถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบ
ค่าสถิติที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัด
ระยอง พบว่า ผลการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย
3 อันดับได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้าน
การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับ และผลการวิเคราะห์แต่ละด้านสรุปได้
ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา การนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายข้อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู รองลงมาการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การเทียบโอนทางการศึกษาจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด รองลงมา การสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน และการกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน รองลงมา การแสวงหาวิธีการ แนวทาง หรือนวัตกรรมการศึกษาที่หลากหลายในการแก้ปัญหการเรียนการสอนและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยที่เหมาะสม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเผยแพร่ผลงานการวิจัยการศึกษากับสถานศึกษาองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการผลิต สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การประเมินผลสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายชื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอก สถานศึกษา รองลงมา การวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และ การจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า โดยรวมในระดับมาก ยกเว้นการสำรวจปัญหาและ ความต้องการนิเทศและการสรุปผลการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การปรับปรุงกระบวนการจัด การเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา รองลงมา การให้คำปรึกษา ช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และการจัดทำ เครื่องมือการนิเทศ ตามลำดับ ส่วนชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสรุปผลการนิเทศ

ด้านการแนะแนวการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการติดตามการแนะ แนวการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ รองลงมา การประสานความร่วมมือแนะแนวศึกษากับ สถานศึกษาอื่น ๆ และการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวศึกษากับ สถานศึกษาอื่น ๆ ตามลำดับ ส่วนชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การติดตามการแนะแนวการศึกษา

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การปรับปรุงระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา การพัฒนาระบบประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และการกำหนดเป้าหมายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณารายชื่ออยู่ในระดับมากการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของ โรงเรียน และการสำรวจความต้องการการจัดความรู้ให้แก่ชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น พบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รองลงมา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการช่วยเหลือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ตามลำดับ ส่วนชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การวางแผนประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ กับสถานศึกษาอื่น

ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ความต้องการในการรับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา รองลงมา การสำรวจข้อมูลการจัดการศึกษาด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์การสอน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ของคำถามแล้วนำมาสังเคราะห์ในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

3.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนควรมีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน วางแผนจัดทำหลักสูตร ควรส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญให้การอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครูเพื่อให้ครู

ออกแบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

3.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ อย่างหลากหลายมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตรงกับสภาพและ ความต้องการของผู้เรียน ควรส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การสอนของโรงเรียน

3.3 การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน โรงเรียนควรมีระเบียบ การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอน เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายมีเกณฑ์ในการปฏิบัติและเป็นไป ในมาตรฐานเดียวกัน ควรให้ครูวัดผล ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ควรมีการนิเทศเพื่อพัฒนา เครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนควรมีการจัดอบรมให้ความรู้และ ส่งเสริม ให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ น้อย ทำให้ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาบางท่านที่ขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการทำวิจัย ในชั้นเรียน ได้มีแนวทางที่ถูกต้อง อีกทั้งสถานศึกษา ยังไม่ได้กำหนดให้การทำวิจัยเป็นนโยบายที่สำคัญ อย่างหนึ่งของสถานศึกษา ควรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และ สมรรถนะที่ดีขึ้น ควรนำผลการวิจัยไปแก้ปัญหาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสถานศึกษาควรส่งเสริม การเผยแพร่ผลงานวิจัยในเว็บไซต์ของสถานศึกษา ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือในงานแสดงผลงาน ทางวิชาการในระดับต่าง ๆ ให้กับองค์กรอื่น ๆ

3.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนควรมีสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มุ่งใจให้นักเรียนต้นตัวต่อการเรียนรู้ ที่ทันสมัยหลากหลาย ตรงกับความต้องการของครูผู้สอน เช่นการเรียนด้วยตนเอง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียน สำเร็จรูป เป็นต้น ควรพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการใช้สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ ให้มีการนิเทศติดตามประเมินผลการใช้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นำผลการประเมินมาพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อนำมาพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรมีแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก สถานศึกษาอย่างหลากหลายที่มีบรรยากาศเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียน ควรสร้าง เครือข่ายแห่งการเรียนรู้ระหว่าง โรงเรียนและชุมชน มีความร่วมมือและเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากร ให้มีคุณค่า ทั้งเครือข่ายการเรียนรู้ในโรงเรียนและเครือข่ายการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ในการจัด

กระบวนการเรียนรู้โดยนำนักเรียนไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่แบบบูรณาการเรียน การสอน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละด้านเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการประเมินผลและนำผลมาพัฒนาแหล่งเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.7 การนิเทศการศึกษา โรงเรียนควรตั้งคณะกรรมการการนิเทศภายใน กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน มีแผนการนิเทศ ปฏิทินปฏิบัติการนิเทศ จัดทำคู่มือการนิเทศ มีแผนการประเมินผลการนิเทศ เอกสารประกอบการนิเทศ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ควรมีการปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง ควรมีการประเมินผลการนิเทศร่วมกันระหว่าง ผู้บริหารและครูเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิผล

3.8 การแนะแนวการศึกษา โรงเรียนควรวางแผนการแนะแนวโดยมีการร่วมมือ ระหว่างครูและผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหา ควรให้ สถานศึกษามีระบบการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกับร่วมกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อพัฒนากระบวนการ ให้บริการช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ปรับระบบการแนะแนวให้ครอบคลุม ทั้งการป้องกัน การดูแลให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูทุกคน พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน

3.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนควรมี แผนพัฒนาปรับปรุงการประกันคุณภาพงานวิชาการ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการประกัน คุณภาพทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาโดยกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ควรส่งเสริมความร่วมมือให้ทุกคนมีส่วนรับผิดชอบตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการเป็น ระยะ ๆ ควรจัดระบบสารสนเทศการประกันคุณภาพและนำเสนอเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างทั่วถึง

3.10 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน โรงเรียนควรมีสุนัขบริการทางวิชาการ ให้แก่ชุมชนเพื่อเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชน ควรจัด นิทรรศการทางวิชาการ โดยความร่วมมือของสถานศึกษากับองค์กรต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานทาง วิชาการของนักเรียน ควรตั้งคณะกรรมการเครือข่ายงานวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้้อย่างหลากหลาย เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน

3.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น โรงเรียนควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการกำหนดเป้าหมาย ที่ชัดเจนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้โรงเรียนประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับชุมชน ท้องถิ่นและองค์กรต่าง ๆ ให้ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการและงานอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ด้าน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้เดินทางไปศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนความรู้ด้านวิชาการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

3.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โรงเรียนควรประสานความร่วมมือระหว่างไปยังองค์กรต่าง ๆ ให้มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือทางด้านวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนการบริการทางวิชาการ ซึ่งกันและกัน โดยให้บุคลากรที่มีความสามารถพิเศษเป็นวิทยากรให้กับบุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษาเช่นวิทยากรสอนเสริมคอมพิวเตอร์ สอนเสริมสายสามัญ แก่การศึกษานอกโรงเรียน ควรส่งเสริมและเผยแพร่งานวิชาการของสถานศึกษาไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เช่นสถานศึกษาในสังกัด เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่น ๆ เพื่อให้งานทางวิชาการมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากการศึกษา ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากการศึกษาระดับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอพัฒนา จังหวัดระยอง พบว่า ผลการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับปัญหารายด้านใน 3 อันดับแรก คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนในเขตอำเภอพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบุคลากร ข้อย้ายหรือมีการเกษียณอายุราชการปีละหลายคนจำนวนครูไม่คงที่ ปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบมีมากเกินไปจนอัตรากำลังส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควร อีกทั้งผู้บริหารอาจให้ความสำคัญงานวิชาการน้อยกว่างานด้านอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญสาเหตุเหล่านี้ทำให้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brophy (2006) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการที่พบมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา และสอดคล้องกับ ภูวนัย ปัฐพี (2559) พบว่า ปัญหาในการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผลการศึกษาระดับแรก คือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน วางแผนจัดทำหลักสูตร ควรส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญให้การอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครูเพื่อให้ครูออกแบบการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ จีระวรรณ มาทวงศ์ (2557) พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการ คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอน ควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการ และยังสอดคล้องกับเหตุผลที่ ชีระพงษ์ สืบ โสดา (2558) ได้อธิบายไว้ ความว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหลักที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเยาวชนไทยแห่งยุค ศตวรรษที่ 21 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) อธิบายว่า การบริหาร วิชาการ เป็นงานวิชาการที่มีความสำคัญที่สุดถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วม ในการวางแผนกำหนดแนวทางปฏิบัติ และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ การประเมินผลการใช้หลักสูตร สถานศึกษา รongลงมา การนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ในการวิเคราะห์หลักสูตรทำให้ประสบปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ ขาดการนิเทศติดตามผล อย่างเป็นระบบส่งผลให้การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ไม่มีประสิทธิภาพ สาเหตุนี้ทำให้ปัญหา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง อยู่ในระดับ มาก สอดคล้องกับภวนัย ปัฐพี (2559) ได้เสนอแนะในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ผู้บริหารควรจัดอบรมครู เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อพิจารณาเห็นว่า ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอมมาลิม ไชยะลาด (2559) พบว่า ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยปัญหาที่พบมากเป็นอันดับแรก คือ การประเมินการใช้ หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น จำเป็นต้องพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ เต็มศักยภาพได้ ซึ่งประเด็นนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ กุลชญา เทียงตรง (2550) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการปรับขยายหรือสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวทาง

ในข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถให้แต่ละบุคคล ได้พัฒนาเต็มศักยภาพนำความรู้สู่การปฏิบัติได้ซึ่งสถานศึกษาเป็นผู้วางแผนพัฒนาหลักสูตร เพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียนนั่นเองนอกจากนี้หลักสูตรสถานศึกษายังมีความสำคัญคือช่วยพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนมีความรู้เพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงเห็นว่าโรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนา หลักสูตรเพื่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนดีขึ้น สอดคล้องกับ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2553) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจ ทางทางเลือกทางการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการเรียนการสอน ไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ โรงเรียนควรมีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน วางแผนจัดทำหลักสูตร ควรส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ควรเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญให้การอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครูเพื่อให้ครู ออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระบบ อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับ ชีระพงษ์ สืบโสดา (2558) ได้เสนอไว้ ความว่า แนวทางการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ควรสร้างความเข้าใจแก่ครูอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของ หลักสูตร และงานวิจัยของ สอมมาลิม ไชยะลาด (2559) เสนอว่า แนวทางการพัฒนาหลักสูตรคือ โรงเรียนควรนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูขาดกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายส่งผลกระทบต่อ ผู้เรียนโดยตรง ปัญหาข้างต้นน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน ในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ภูวนัย ปัฐพี (2559) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับมาก งานวิจัยของ สอมมาลิม ไชยะลาด (2559) พบว่า ระดับสภาพปัญหาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของ โรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณารายละเอียดของปัญหา ยังพบว่า ระดับปัญหาจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู รองลงมาการจัด กระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัด ระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตรงกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน ควรส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการสอนของโรงเรียน สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546 ง) กล่าวไว้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้การจัดทำแผนการเรียนรู้ หรือแผนการสอนจะทำให้ครูมีแนวทางในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เมื่อมีการนิเทศสามารถนิเทศได้ผลที่ชัดเจนและเป็นไปตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากครูขาดเอกสารคู่มือการวัดผลและประเมินผล สร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลไม่เหมาะสม และไม่ได้มาตรฐาน สาเหตุนี้ทำให้ปัญหาการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตตรีชัย ไชยชิน (2556) พบว่า ปัญหางานวิชาการโรงเรียนด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวคิดของ ทิวต์ถ์ มณี โชติ (2554) อธิบายไว้ว่า การวัดผลและประเมินผล ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะทำได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และมาตรฐานการเรียนรู้ และยังสะท้อนถึงประสิทธิภาพการการสอน ของครู และเป็นข้อมูลสำคัญที่สะท้อนคุณภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วย

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน คือ โรงเรียนควรมีระเบียบการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอน เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายมีเกณฑ์ในการปฏิบัติและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน ควรให้ครูวัดผล ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ควรมีการนิเทศเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับ เบญจภรณ์ จิตรู (2559) เสนอแนะให้โรงเรียนจัดวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ประเด็นที่อภิปรายผลข้างต้นเป็นแนวทางส่วนหนึ่งที่จะนำมาใช้ได้ดี เนื่องจากเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 ง) โดยอธิบายว่า การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนความรู้ที่ดี จะต้องกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล การส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผล การส่งเสริมให้ครูผู้สอนดำเนินการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน การจัดให้มี

การเทียบโอนความรู้ และการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล เพื่อสามารถนำไปใช้วัดความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่จะเป็น ประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูยังไม่ให้ความสำคัญและมีทัศนคติด้านลบเกี่ยวกับการทำวิจัย ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการทำวิจัยให้ความรู้ และไม่นำผลการวิจัยของตนเองมาพัฒนาการเรียนการสอนสาเหตุเหล่านี้ทำให้ปัญหาปัญหาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน สอดคล้องกับ หทัย ศิริพิน (2558) พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของภวนัย ปัฐพี (2559) พบว่า ปัญหาการพัฒนากิจการงานวิชาการของ โรงเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก จึงเห็นว่าควรหาแนวทางในการแก้ไข ปัญหาด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับปัญหาที่ได้ทำการศึกษา 3 อันดับแรก คือ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน การแสวงหาวิธีการแนวทาง หรือนวัตกรรมการศึกษาที่หลากหลายในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนและพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียน และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยที่เหมาะสม

แนวทางการพัฒนากิจการงานวิชาการของ โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ โรงเรียนควรมีการจัดอบรมให้ความรู้และส่งเสริม ให้ครูศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้ครูประจำชั้น และครูประจำวิชาบางท่านที่ขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้มีแนวทางที่ถูกต้อง อีกทั้งสถานศึกษายังไม่ได้กำหนดให้การวิจัยเป็นนโยบายที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถานศึกษา ควรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะที่ดีขึ้น ควรนำผลการวิจัยไปแก้ปัญหาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสถานศึกษาควรส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิจัยใน เว็บบล็อกของสถานศึกษา ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือในงานแสดงผลงานทางวิชาการในระดับต่าง ๆ ให้กับองค์กรอื่น ๆ สอดคล้องกับธีระพงษ์ สืบโสดา (2558) เสนอแนะให้ผู้บริหารและครู ควรให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อและยังสอดคล้องกับ ภวนัย ปัฐพี (2559) พบว่า ผู้บริหารควร ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยกับหน่วยงานอื่น นอกจากนี้การศึกษาวิจัยถือ เป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานและสถานศึกษาจัดทำ รวบรวม ผลผลิต พัฒนา และเผยแพร่ สื่อ นวัตกรรม งานวิจัยทางการศึกษา

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ขาดการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีจากผู้บริหาร ทำให้ครูไม่สนใจที่จะใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดความรู้และทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูไม่เต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brophy (2006) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง มีปัญหาการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เป็นอันดับแรก แต่ในขณะที่เดียวกันวิสัยทัศน์ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 (2561) กล่าวว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เป็นองค์กรชั้นนำ มีเครือข่ายทางการศึกษา ใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและการสื่อสารอย่างรวดเร็ว ทันสมัย จึงเห็นว่าสภาพปัญหาของ โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ไม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ซึ่งเป็นองค์กรที่ดูแลโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง นอกจากนั้น ยังต้องหาแนวทางเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) กล่าวว่า ควรพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยนำ Digital technology มาใช้ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เป็นรายบุคคลตามสมรรถนะ ความต้องการ และความถนัด โดยส่งเสริม สนับสนุน เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำเป็นต้อง เร่งหาแนวทางพัฒนา สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีอย่างเร่งด่วน

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี คือ โรงเรียนควรมีสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่จูงใจให้นักเรียนตื่นตัวต่อการเรียนรู้ ที่ทันสมัยหลากหลายตรงกับความต้องการของครูผู้สอน เช่น การเรียนด้วยตนเอง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น ควรพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ ให้มีกรณีติดตาม ประเมินผลการใช้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นำผลการประเมินมาพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อนำมา

พัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) โดยทำการศึกษารวบรวมวิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดหา การเลือก การใช้ และการประเมิน คุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อใช้จัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สำหรับเด็กปกติและเด็กพิการเรียนร่วม

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง ครูขาดการใช้แหล่งเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ยังไม่ดีเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ไม่ให้ความสำคัญกับการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ครูใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่เต็มที่ ด้วยสาเหตุนี้ น่าจะทำให้ปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ดังนี้ งานวิจัยของ ภูวนัย ปัฐพี (2559) พบว่า ปัญหา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก งานวิจัยของ สอมนามิม ไชยะลาด (2559) พบว่า ปัญหาการพัฒนา และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ โรงเรียนควรมีแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลายที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียน ควรสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีความร่วมมือและเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรให้มีคุณค่า ทั้งเครือข่ายการเรียนรู้ในโรงเรียนและเครือข่ายการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยนำนักเรียนไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่แบบบูรณาการเรียนการสอน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละด้านเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการประเมินผลและนำผลมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ งานวิจัยของ เบญจภรณ์ จิตรู (2559) เสนอให้โรงเรียนควรดำเนินการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น และวิไลพร คงอินทร์ (2559) ได้เสนอแนะให้ ส่งเสริมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกควรใช้แหล่งเรียนรู้ใกล้เคียง เช่น โรงเรียนพี่เลี้ยง ชุมชนใกล้เคียง และแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2552) มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาคัดตั้ง แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ปัญหาการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และปัญหาการจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ โดยกำหนดการจัดการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก จากนั้นจัดหาแหล่งหรือ สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ โดยเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน จากนั้นทำการประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ แล้วนำมาศึกษาค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ เพื่อสามารถจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ โดยต้องคำนึงถึง ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัด ประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัยไม่กระทบความมั่นคงของชาติไม่ขัดต่อ ศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้องรูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ

ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารให้การนิเทศไม่สม่ำเสมอ ฝ่ายบริหารมีบุคลากรไม่เพียงพอกับการบริหารงาน รวมถึงครู ยังขาดความรู้เกี่ยวกับการนำผลนิเทศไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ Crim (2006 อ้างถึงใน สอมมาลิม ไชยะลาด, 2559, หน้า 66) พบว่า ครูต้องการพัฒนาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศ ในระดับมาก และงานวิจัยของ เวียงคำ สิงวงสา (2013) พบว่า ผู้บริหารต้องการให้มีการนิเทศการศึกษา ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัด ระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านการนิเทศ การศึกษา คือ โรงเรียนควรตั้งคณะกรรมการการนิเทศภายใน กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน มีแผนการนิเทศ ปฏิทินปฏิบัติการนิเทศ จัดทำคู่มือการนิเทศ มีแผนการประเมินผลการนิเทศ เอกสารประกอบการนิเทศ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ควรมีการปฏิบัติการนิเทศภายใน อย่างต่อเนื่อง ควรมีการประเมินผลการนิเทศร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูเพื่อใช้เป็นข้อมูลใน การแก้ปัญหาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chester (1996 อ้างถึงใน สมบัวคำ ชุมจันทร์, 2555) ความว่า ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถ เพิ่มขึ้น เช่น การส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายวิธี ให้คณะครู มีส่วนร่วม ในการวางแผนการจัดอบรม สาธิตวิธีการสอน เพื่อให้ครูคุ้นเคยกับการสอนในแบบ ต่าง ๆ และ จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่ครู ส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือหรือ

บทความเกี่ยวกับวิชาครูเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอนอยู่เสมอ และยังคงคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2552) ความว่า แนวปฏิบัติในการนิเทศการศึกษา ควรศึกษาระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา โดยร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศ ร่วมวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา มีการจัดทำเครื่องมือนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน ส่วนการดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย จะต้องสร้างความตระหนักความรู้ความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง มีการกำหนดปฏิทินการนิเทศ ดำเนินการตามแผนนิเทศ รวมถึงมีการประเมินผลระบบและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ มีการจัดทำเครื่องมือประเมินผลการนิเทศ และประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

ด้านการแนะแนวการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามและการประเมินผลการแนะแนวการศึกษา รวมถึงครูรับผิดชอบงานแนะแนวส่วนใหญ่มีจำนวนน้อยและมีภาระงานรับผิดชอบเยอะ จึงทำให้การแนะแนวการศึกษาในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้ปัญหาการแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนม์ผศุศม์ พัฒพันธ์ (2557) พบว่า ด้านการแนะแนวการศึกษาอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ ภูวนัย ปัฐพี (2559) พบว่า ด้านการแนะแนวการศึกษา อยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการแนะแนวการศึกษา คือ โรงเรียนควรวางแผนการแนะแนวโดยมีการร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหา ควรให้สถานศึกษามีระบบการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกับร่วมกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อพัฒนากระบวนการให้บริการช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ปรับระบบการแนะแนวให้ครอบคลุม ทั้งการป้องกันการดูแลให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูทุกคน พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลพร คงอินทร์ (2559) เสนอแนะว่า สถานศึกษา ต้องมีครูแนะแนวที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางในการบริหารจัดการและดำเนินงานแนะแนวให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และ สอดคล้องกับแนวคิดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) อธิบายว่า การแนะแนวการศึกษาควรจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยแต่งตั้ง

คณะกรรมการ เน้นแนวภายในสถานศึกษา และวางแผนจัดกิจกรรมเน้นแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา จากนั้นดำเนินการเน้นและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา โดยมีการประสานความร่วมมือกับฝ่ายปกครอง ครูที่ปรึกษาและครูทุกคนเพื่อทำความเข้าใจ และขอความร่วมมือจัดกิจกรรมตามแผน จัดกิจกรรมเน้นแนวทางวิชาการและวิชาชีพตามแผนที่วางไว้ ควรติดตามและประเมินผลระบบและกระบวนการเน้นแนวภายในสถานศึกษา โดยจัดทำเครื่องมือประเมินผลระบบเน้นแนวให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และกิจกรรมเน้นแนว และดำเนินการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และต้องประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ด้านการเน้นแนวกับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายเน้นแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีการรวบรวมข้อมูลสถานศึกษาที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนและเน้นแนวดีเด่น เป็นแบบอย่างได้ หรือการศึกษาคุณภาพสถานศึกษาที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการเน้นแนวดีเด่น และพัฒนาระบบเน้นแนวภายในสถานศึกษาแนวทาง

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การประเมินการประกันคุณภาพภายในและภายนอก ทำให้ครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจอีกทั้งบุคลากรของโรงเรียนที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่ได้ประสานความร่วมมือกับโรงเรียนในการปรับ และพัฒนาระบบประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะทำให้ปัญหาการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูวนัย ปัฐพี (2559) พบว่า ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ โรงเรียนควรมีแผนพัฒนาปรับปรุงการประกันคุณภาพงานวิชาการ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาโดยกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ควรส่งเสริมความร่วมมือให้ทุกคนมีส่วนรับผิดชอบตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ควรจัดระบบสารสนเทศการประกันคุณภาพและนำเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระพงษ์ สืบโสดา (2558) และภูวนัย ปัฐพี (2559) เสนอแนะคล้ายกัน คือ ผู้บริหารควรกำหนดให้มีการจัดทำรายงานการประกันคุณภาพทางการศึกษา รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยสามารถเผยแพร่ต่อหน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ข่าวสารสู่ชุมชน ชุมชนไม่มีการประสานงานกับโรงเรียนเพราะชุมชนต้องทำงานเลี้ยงชีพจึงไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะทำให้ปัญหาการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ดังนี้ งานวิจัยของ ภูวนัย ปัฐพี (2559) พบว่า ปัญหาด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ สอมมาลิม ไชยะลาด (2559) พบว่า ปัญหาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน คือ โรงเรียนควรมีสูนย์บริการทางวิชาการให้แก่ชุมชนเพื่อเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชน ควรจัดนิทรรศการทางวิชาการ โดยความร่วมมือของสถานศึกษากับองค์กรต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของนักเรียน ควรตั้งคณะกรรมการเครือข่ายงานวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้หลากหลายเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอมมาลิม ไชยะลาด (2559) เสนอแนะให้โรงเรียนร่วมมือกับชุมชน ในการปฏิบัติและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนั้น โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ควรประยุกต์ตามแนวทางการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการตามที่ได้อภิปรายข้างต้น และประยุกต์เพิ่มเติมตามแนวปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 ค) โดยโรงเรียนควรกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน และการสำรวจความต้องการการจัดความรู้ให้แก่ชุมชน โดยสถานศึกษาควรตั้งคณะกรรมการเครือข่ายงานวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการสำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน การจัดตั้งศูนย์บริการทางวิชาการ เพื่อให้ความรู้เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น โดยสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน/ การจัดนิทรรศการทางวิชาการ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ หรือประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยจัดบรรยายภาคการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ชุมชนและสังคม ควรจัดโครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการทางวิชาการ ซึ่งสามารถตอบสนองภารกิจการสร้างประโยชน์แก่สังคมโดยสถานศึกษา กับองค์กรต่าง ๆ

มีการร่วมกันส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน เพื่อสามารถปฏิบัติและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น พบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขาดความร่วมมือในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และขาดการวางแผนประสานความร่วมมือการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น จึงทำให้ การสร้างเครือข่ายทางวิชาการไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะทำให้ปัญหาการประสาน ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นของโรงเรียนเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัด ระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ งานวิจัยของ จีระวรรณ มาทวงศ์ (2557) พบว่า การพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน อยู่ใน ระดับมาก และงานวิจัยของ ภูวนัย ปัฐพี (2559) พบว่า ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาอื่น อยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัด ระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการประสาน ความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น คือ โรงเรียนควรสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้โรงเรียนประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรต่าง ๆ ให้ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการและงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ด้าน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้เดินทางไปศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนความรู้ด้านวิชาการ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระพงษ์ สืบโสดา (2558) เสนอแนะว่า ควรให้มีการบริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับ แหล่งวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ๆ งานวิจัยของ ภูวนัย ปัฐพี (2559) เสนอแนะว่า สถานศึกษา ควรประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือ การพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ทั้งนี้หากจะนำไปใช้ เป็นแนวทางได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียน ยังมีการประสานความร่วมมือไม่เพียงพอเกี่ยวกับการช่วยเหลือการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา ของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนางาน จึงทำให้ปัญหาการส่งเสริม สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาของ โรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูวนัย ปัฐพี (2559) พบว่า ด้านการส่งเสริม

และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
อยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัด
ระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการส่งเสริม
สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา คือ
โรงเรียนควรประสานความร่วมมือระหว่างไปยังองค์กรต่าง ๆ ให้มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ
ทางด้านวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนการบริการทางวิชาการ ซึ่งกันและกัน โดยให้บุคลากรที่มี
ความสามารถพิเศษเป็นวิทยากรให้กับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและ สถาบันอื่นที่จัด
การศึกษาเช่นวิทยากรสอนเสริมคอมพิวเตอร์ สอนเสริมสายสามัญแก่การศึกษานอกโรงเรียน
ควรส่งเสริมและเผยแพร่งานวิชาการของสถานศึกษาไปยังหน่วยงาน ต่าง ๆ เช่น สถานศึกษา
ในสังกัด เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่น ๆ เพื่อให้งานทางวิชาการ
มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระพงษ์ สืบ โสดา (2558) เสนอแนะว่า ควรจัดให้มี
การสร้างความรู้ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ
และสถาบันสังคมอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา ส่วนงานวิจัยของ ภูวนัย ปัฐพี (2559) เสนอแนะว่า
สถานศึกษาควรมีนโยบายให้ครูมีการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน
และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง
นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน พบว่า โดยรวม
แตกต่างกัน โดยผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล จากการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง
นิคมพัฒนา จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มี
วุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา
จังหวัดระยอง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิการศึกษา
สูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวม มากกว่า
ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ทั้งนี้เนื่องจาก ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าอาจจะมีความรู้ความเข้าใจ
ในหลักการ และทฤษฎีการบริหารมากกว่าครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จึงมักจะได้รับ
มอบหมายหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของสถานศึกษา เช่น เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระ
การเรียนรู้หรือเป็นหัวหน้างานฝ่ายต่าง ๆ เป็นต้น ทำให้สามารถมองเห็นปัญหาเกี่ยวกับการ
การบริหารงานวิชาการ ได้อย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าผลการทดสอบสมมติฐานนี้

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ครุณี จันทร์แก้ว (2554) พบว่า ครูวิชาการที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี หรือต่ำกว่า และปริญญาโท หรือสูงกว่ามีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ครูวิชาการที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่ามีการรับรู้ต่อการบริหารงานวิชาการแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนสูงกว่าครูวิชาการที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี หรือต่ำกว่า และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุลัดดาวัลย์ อัฐนาค (2559) พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษา แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงาน วิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงแสดงให้เห็นว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ย่อมมองเห็นปัญหาการบริหารงานวิชาการ มากกว่าครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จึงมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการที่มากกว่า ดังนั้น ควรส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกับครูที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ซึ่งความแตกต่างของวุฒิการศึกษานี้จึงทำให้ครูมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การพัฒนา ฝึกอบรมกับครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน จะต้องนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ วางแผนกำลังคนในการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ที่แตกต่างกันด้วยเช่นกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืดพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์การสอนพบว่า โดยรวมแตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืดพัฒนา จังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยรวม มากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ผ่านการจัดการเรียนการสอนและการทำงานในโรงเรียนรวมถึงมีทักษะและ ประสบการณ์ที่ได้รับภายในโรงเรียนมากกว่า มีความเข้าใจในกระบวนการทำงานที่ชัดเจน จึงทำให้มองเห็นปัญหาได้อย่างรอบด้าน ส่งผลให้มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าผลการทดสอบสมมติฐานนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฑูรย์ ไชยชิน (2556) พบว่า ประสบการณ์การสอนของครุรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปมีปัญหา การบริหารงาน วิชาแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน ตั้งแต่ 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี มีความแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการสอน ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และ

ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนม์ผศุตม์ พัฒพันธ์ (2557) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการทั้ง 12 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานของครู โดยรวม และรายด้านของครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้อธิบายว่า ความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนศักยภาพของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า ผ่านการฝึกอบรมบทบาทครูมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า จึงมองเห็นสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมากกว่า เช่นกัน ดังนั้น การฝึกอบรมครู ควรพิจารณาถึงประสบการณ์ที่แตกต่างกันของครู ในการกำหนดเกณฑ์การจูงใจเพิ่มเติม เช่น การจูงใจให้เงินเดือน และค่าตอบแทนกับครูที่มีประสบการณ์หรือทักษะวิชาชีพขั้นสูง ประกอบกับเป็นบุคคลที่เก่ง ดี มีความรู้ สามารถมีบทบาทเพิ่มจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” ให้กับครูด้วย ซึ่งจะช่วยปรับเปลี่ยนบทบาทครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน ให้สามารถพัฒนาอบรมให้เป็นครูยุคใหม่ตามรูปแบบการพัฒนาที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนควรพัฒนาการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญให้การอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครู เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรขั้นพื้นฐาน สามารถปรับขยายหรือสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสามารถจัดแนวทางในการประเมินผลการใช้หลักสูตรที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และสามารถใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจหาทางเลือกทางการเรียนการสอนร่วมกันได้อย่างเหมาะสม
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนควรส่งเสริมขวัญ กำลังใจและยกย่องชมเชยครูที่ประสบความสำเร็จด้านการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนให้ครูมีความเต็มใจที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ และทำให้ครูยินดี เต็มใจ และมีความตั้งใจที่จะพัฒนาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เมื่อมีการนิเทศสามารถนิเทศได้ผลที่ชัดเจน และเป็นไปตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โรงเรียนควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และส่งเสริมให้ครูเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในระเบียบที่ได้้อย่างถูกต้อง

4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนควรกำหนดให้การวิจัย และการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่หลากหลายเป็นนโยบายที่สำคัญของสถานศึกษา และสามารถฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้ เช่น ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นได้ นอกจากนี้ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีการเผยแพร่หรือประกวดผลงานวิจัย/ นวัตกรรมการศึกษาให้กับหน่วยงานอื่น เพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญและตระหนักเป็นภารกิจของการวิจัยและสร้างนวัตกรรมการศึกษาว่าจำเป็นต้องทำควบคู่กับงานสอนอย่างต่อเนื่องตลอดไป

5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี โรงเรียนจำเป็นต้องฝึกอบรมให้ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ โดยสามารถผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้โรงเรียนสามารถนำ Digital technology มาใช้ร่วมด้วย เพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารงานวิชาการ โดยพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการเรียนรู้ของโรงเรียน ที่มีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น

6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ศูนย์สื่อการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษา และในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคม และการจัดหาแหล่งหรือสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนเสริมความรู้ เพื่อนำสู่การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และทำให้โรงเรียน ครู นักเรียน ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ประโยชน์จากการใช้แหล่งเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น

7. ด้านการนิเทศการศึกษา ครูควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการนิเทศการศึกษา โรงเรียน โดยจัดเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย แนวทางการปฏิบัติ เทคนิคและวิธีการนิเทศ และการประสานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน โดยส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดอบรม สาธิตวิธีการสอน เพื่อให้ครูคุ้นเคยกับการสอนในแบบต่าง ๆ และจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่ครู ส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือหรือ

บทความเกี่ยวกับวิชาครูเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน และนำไปใช้พัฒนากระบวนการจัดการเรียน การสอน หรือการกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ครูนำไปใช้เป็น ข้อมูลในการแก้ปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุประสิทธิผลได้

8. ด้านการแนะแนวการศึกษา โรงเรียนควรจัดแนะแนวการศึกษา ที่สามารถเชื่อมโยง กับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอนได้ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการ แนะแนวภายในสถานศึกษา หรือการแต่งตั้งครูแนะแนวที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ในการบริหารจัดการ และดำเนินงานแนะแนวให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร และวางแผนจัดกิจกรรมแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษาเพื่อใช้ ใน การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

9. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนควรกำหนด แนวทางในการจัดทาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด และสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ เป้าหมายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ นอกจากนั้นสถานศึกษาต้องสร้าง ความตระหนัก เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา โดยให้บุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมจัดทำแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาเพื่อการยอมรับและยึดถือปฏิบัติร่วมกันได้ ซึ่งจะนำไปสู่การประกันคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนดได้

10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โรงเรียนควรประยุกต์ตาม แนวทางการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน และการสำรวจความต้องการ การจัดการความรู้ให้แก่ชุมชน โดยสถานศึกษาควรตั้งคณะกรรมการเครือข่ายงานวิชาการเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการสำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน การจัดตั้ง ศูนย์บริการทางวิชาการ เพื่อให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน เข้ามา มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างบุคคล ครอบครัวย ชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งการร่วมส่งเสริมความรู้แก่กัน จะสามารถปฏิบัติและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น โรงเรียน ควรกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อการประสานความร่วมมือ และการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาวิชาการ

กับสถานศึกษาและองค์กรต่าง ๆ ให้ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการและงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ด้าน โดยต้องช่วยเหลือและพัฒนาวิชาการร่วมกันกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากนั้นนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ และการจัดให้มีการบริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้เป็นแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาสู่ประสิทธิภาพได้มากขึ้น

12. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โรงเรียนควรสำรวจและศึกษาความต้องการในการรับการสนับสนุนด้านวิชาการ จากนั้นประสานความร่วมมือระหว่างไปยังองค์กรต่าง ๆ ให้มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือทางด้านวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนการบริการทางวิชาการซึ่งกันและกันตามความต้องการที่ได้รับการสนับสนุน เพื่อให้งานทางวิชาการมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดระยอง
2. ควรศึกษาพัฒนารูปแบบการบริหารงานของวิชาการ ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2547). *การบริหารวิชาการในสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- กรมวิชาการ. (2545). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*
แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *มาตรฐานการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและ
พัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม*
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ก). *คู่มือปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพฯ: องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ข). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ:
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ค). *แนวทางการบริหาร โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ง). *หลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 จ). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม*
(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). *เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน ตาม*
เจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ 2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน แนวทาง
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือครูการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2540). *เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์.
- กิตติพร ปัญญาภิบาล. (2549). *วิจัยเชิงปฏิบัติการ: แนวทางสำหรับครู*. เชียงใหม่: นันทพันธ์ พรินต์ติ้ง.
- กุลชญา เทียงตรง. (2550). *การบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*.
- เกรียงไกร ปรีธรรมมัง. (2551). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาลมิตรสัมพันธ์ วิทยา จังหวัดสระแก้ว ตามทัศนะของนักเรียน. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- ฉันท ชาติทอง. (2550). *เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จันทร์ชลี มาพุทธ. (2556). *เอกสารประกอบการสอน หลักและพื้นฐานการศึกษาขั้นสูง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จำนง พรายเข้มแข. (2545). *เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับการสอนซ่อมเสริมตาม กระบวนการทางวิทยาศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จำริญ เรืองขจร. (2543). *การพัฒนางานแนะแนวในยุคปฏิรูปการศึกษา*. *วารสารวิชาการ*, 3(2), 15-16.
- จิระวรรณ มาทวงศ์. (2557). *สภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ฉัตรชัย ต้นกล้า. (2555). *การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี*. เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/posts/384902>
- ชนม์ผศุทธิ์ พัฒพันธ์. (2557). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา*.

- ชนม์ผศุตม์ พัฒพันธ์. (2557). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2.
งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545). เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15
(พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2544). อยากรู้ในชั้นเรียนแต่เขียนไม่เป็น. กรุงเทพฯ: ดิจิตอลเลิร์นนิ่ง.
- ชารี มณีศรี. (2542). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: บูรพาสาส์น.
- จิตาธิปไตย ไชยชิน. (2556). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน กลุ่มบ่อทอง
2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ครุณี จันท์แก้ว. (2554). การบริหารงานวิชาการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามการรับรู้ของ
ครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดวงกมล สิ้นเพ็ง. (2553). การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ เสียงหวาน. (2557). การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 2 สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิวัดต์ มณีโชติ. (2554). รายงานการวิจัย การพัฒนาสมรรถนะ ตัวชี้วัดและเครื่องมือด้านการวัดและ
ประเมินผลการศึกษาของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ชนวิวัฒน์ เขียวหวาน. (2559). การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเครือข่ายที่ 29
กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่ สำนักงานเขตหลักสี่ สังกัดกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ธีระพงษ์ สืบโสดา. (2558). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นวลจิตต์ ชาวดีกิตติพงศ์. (2545). *การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- นิตยธิดา จันดาสงค์. (2558). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจภรณ์ จิตรู. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราด*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภาพรรณ เสี่ยงวงศ์. (2550). *การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2545). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปัญญา แก้วกียูร. (2545). *การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ปิยนุช ทองพรม. (2550). *ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในเขตอำเภอหนองใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2543). *บทบาทใหม่ของโรงเรียนตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. *วารสารวิชาการ*, 2(10), 7-10.
- พนม ลีมอารีย์. (2548). *การแนะแนวเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2545). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.).
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2544). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2551). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). ม.ป.ท.
- ภรภัทร เอ็งนิรันดร. (2557). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2552). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มนตรี.
- ภวนัย ปัฐพี. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. (2552). *คู่มือการเทียบโอนผลการเรียน (Online)*. ยะลา: กองบริการการศึกษา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนหน่วยที่ 1-7*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- รัชนิย์ สีหะวงษ์. (2558). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัฐวุฒิชัย มาจิตต์ภาสกร. (2552). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน เอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2553). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.

- วราภรณ์ แสงพลสิทธิ์. (2554). รายงานการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอนของครู
 เครื่องช่วยโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. กรุงเทพฯ: โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม.
- วัฒนา โรจน์เจริญชัย. (2553). การบริหารงานวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
 ใน กลุ่มเครื่องช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาเบญจมิตรอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.
 การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
 บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2543). แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: แผนภูมิ.
- วิภา ทองหง่า. (2554). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.
 คุยฉินพนธ์ปรัชญาคุษฉินบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
 มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิไลพร คงอินทร์. (2559). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน
 จุฬารัตนราชวิทยาลัย สตูล (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 27(3),
 1-10.
- เวียงคำ สิงวงสา. (2013). สภาพการบริหารวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมสมบูรณนครหลวง
 เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว.
- ศุทธิณี สุวรรณสร. (2554). การดำเนินงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
 การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสุพรรณบุรี. (2558). หลักการในการวัดผลและประเมินผลทางการ
 ศึกษา. เข้าถึงได้จาก http://www.ispesp.ac.th/learning/websatiti/chapter3/unit3_1_1.
- สมเดช สีแสง. (2546). คู่มือปฏิบัติราชการและเตรียมสอบผู้บริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 6).
 ชัยนาท: ม.ป.ท.
- สมบัวคำ ชุมจันทร์. (2555). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
 มัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42.
 งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
 มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สมาน อ่อนสระ. (2550). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียน สหชาติ เหล็กชาย. (2553). แนวทางการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553. วารสารวิชาการ, 13(3), 72-76.
- สอมมาลิม ไชยะลาด. (2559). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอวังเวียง จังหวัดเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: บั๊กพอยท์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. (2561). แผนการปฏิบัติการประจำปี งบประมาณ 2557. ระยอง: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (2561). แผนการปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2561. ชลบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2543). การบริหาร โรงเรียนตามแนวทางปฏิรูป การศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547 ก). การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547 ข). เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่ง สินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). แนวทางการบริหารหลักสูตรและการเรียน การสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจบริหารและการ จัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตาม กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัด การศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *ภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบ*. เข้าถึงได้จาก http://smart.obec.go.th/web/?module=data_view&id=12th
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. เข้าถึงได้จาก <https://www.obec.go.th/about/%e0%>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2531). *งานบริหารโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *ชุดฝึกอบรมครู: ประมวลสาระ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). *ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เซ็นจูรี.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระยอง. (2559). *สรุปผลข้อมูลผลงานทางการศึกษา ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระยอง ประจำปี 2559*. ระยอง: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระยอง.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2546). *แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). *เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุลัดดาวัลย์ อัฐนาถ. (2559). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย. (2547). *การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- โสภา วงษ์นาคเพชร. (2553). *การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีเขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- หทัย ศิริพิน. (2558). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านกระท่อมล้อม (นคร ราษฎร์ประสิทธิ์)*. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิชา พุ่มพวง. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรทัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ. (2544). *การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เล่ม 2 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อรวรรณ ค่ายอด. (2555). *สมรรถนะครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อำรุง จันทวานิช. (2542). *แนวความคิดประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เอมอร บุรณศักดิ์. (2548). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- เอมอร ผลบุญพ. (2551). *การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Brophy, G. M. (2006). *A study of the process used by academic affairs administrators at participating institutions of higher education to select instructional technology tools for faculty use instruction in undergraduate classes*. West Hartford, CT: University of Hartford Press.

- Brown, J. W., Lewis, R. B., & Harclerod, F. F. (1977). *A-V instruction technology, media and methods*. New York: McGraw-Hill.
- Bruce, A. D., & Cowley, R. A. (1978). *The theory of structurally incommensurate systems*. III. The fluctuation spectrum of incommensurate phases. *Journal of Physics C: Solid State Physics*, 11(17), 3609.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., Ross, G., & Jovita, M. (1998). *Supervision of instruction: A developmental approach* (4th ed.). Needham Heights: Allyn & Bacon.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Harris, B. M. (1973). *Supervision behavior in education* (2nd ed.). Englewood cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Harris, B. M. (1985). *Supervisory behavior in education*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Shertzer, B., & Stone, S. C. (1976). *Fundamentals of guidance and counselling*. Boston: Houghton Mifflin.
- Tanner, D., & Tanner, L. (1980). *Curriculum development theory into practice*. Columbus, OH: Merrill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

สำเนา

ที่ ศธ. ๖๖๒๑.๘/ว.๐๔๔

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำโครงการวิจัย
๒. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย นางสาวสุภารัตน์ คงวัง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส ๕๘๕๒๐๔๕๐ ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.สถาพร พงษ์พิบูล เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ประยูร อิ่มสวาสดี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๕๒
โทรสาร ๐-๓๘๑๔-๕๘๑๑

สำเนา

ที่ ศธ. ๖๖๒๑.๘/ ว.๐๔๕

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน

ด้วย นางสาวสุภารัตน์ คงวัง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส ๕๘๕๒๐๔๕๐ ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.สถาพร พงษ์พิบูล เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ประยูร อิ่มสวาสดี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๕๒

โทรสาร ๐-๓๘๓๔-๕๘๑๑

สำเนา

ที่ ศธ. ๖๖๒๑.๘/ว.๐๔๖

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย นางสาวสุภารัตน์ คงวัง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส ๕๘๕๒๐๔๕๐ ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมน้ำจืดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.สถาพร พงษ์พิบูล เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ประยูร อิ่มสวาสดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๕๒

โทรสาร ๐-๓๘๓๔-๕๘๑๑

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในเขตอำเภอนิคมพัฒนา
จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย มี 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยตอบให้ครบทุกตอนและทุกข้อ
4. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะเก็บไว้เป็นความลับและนำผลมาวิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด
5. ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

นางสาวสุภารัตน์ คงวัง

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน โดยตอบตามความเป็นจริง

1. วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

2. ประสบการณ์การสอน

- ประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี
- ประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2

ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัด
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของท่าน อยู่ระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับปัญหาที่ตรงกับระดับความจริงมากที่สุด เพียงข้อเดียว ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง มีปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง มีปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง มีปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง มีปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	การบริหารงานวิชาการ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ก.	ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร	✓				
ข.	ครูนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างได้			✓		

จากตัวอย่างข้อที่ ก. แสดงว่า ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรมีปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่ ข. แสดงว่า ครูนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างได้มีปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ที่	ปัญหาการบริหารงานวิชาการ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
1.	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551					
2.	การส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
3.	การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ					
4.	การนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา					
5.	การนิเทศหลักสูตรสถานศึกษา					
6.	การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา					
7.	การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา					
8.	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้						
1.	การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้					
2.	การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
3.	การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน					
4.	การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
5.	การนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู					
ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน						
1.	การกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา					

ที่	ปัญหาการบริหารงานวิชาการ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.	การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผล การเรียนรู้ โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง					
3.	การเทียบโอนทางการศึกษาจากสถานศึกษาอื่นตาม แนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด					
4.	การสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้ มาตรฐาน					
5.	การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้ มาตรฐาน					
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
1.	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการวิจัยที่เหมาะสม					
2.	การแสวงหาวิธีการ แนวทาง หรือนวัตกรรม การศึกษาที่หลากหลายในการแก้ปัญหาการเรียน การสอน และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน					
3.	การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาและ พัฒนาการเรียนการสอน					
4.	การเผยแพร่ผลงานการวิจัยการศึกษากับสถานศึกษา องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ					
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี						
1.	การศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการผลิต สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี					
2.	การจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
3.	การประเมินผลสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา					
4.	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา					

ที่	ปัญหาการบริหารงานวิชาการ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้						
1.	การสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา					
2.	การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา					
3.	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา					
4.	การจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้					
5.	การวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้					
6.	การสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา					
ด้านกรนิเทศการศึกษา						
1.	การปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา					
2.	การแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา					
3.	การสำรวจปัญหาและความต้องการนิเทศ					
4.	การจัดทำแผนและปฏิทินการนิเทศ					
5.	การจัดทำเครื่องมือการนิเทศ					
6.	การติดตาม ประเมินผลการนิเทศ					
7.	การสรุปผลการนิเทศ					
8.	การให้คำปรึกษา ช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู					
ด้านการแนะแนวการศึกษา						
1.	การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ					
2.	การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาชีพ					
3.	การติดตามการแนะแนวการศึกษา					
4.	การประเมินผลการแนะแนวการศึกษา					

ที่	ปัญหาการบริหารงานวิชาการ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.	การประสานความร่วมมือการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาอื่น ๆ					
6.	การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาอื่น ๆ					
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา						
1.	การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
2.	การกำหนดเป้าหมายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
3.	การวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
4.	การปรับปรุงระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา					
5.	การพัฒนา ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา					
6.	การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ					
ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน						
1.	การสำรวจความต้องการการจัดความรู้ให้แก่ชุมชน					
2.	การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน					
ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น						
1.	การวางแผนประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น					
2.	การสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
3.	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น					
4.	การช่วยเหลือพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น					

ที่	ปัญหาการบริหารงานวิชาการ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา						
1.	การสำรวจข้อมูลการจัดการศึกษาด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					
2.	ความต้องการในการรับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					
3.	การประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					
4.	การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					
5.	การส่งเสริมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					

ตอนที่ 3

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

จากปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านต่าง ๆ ดังกล่าว ท่านมีแนวทางการพัฒนา
การบริหารงานวิชาการอย่างไร โปรดแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง สังกัดคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

2. ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการวัดผล ประเมินและเทียบโอนผลการเรียน

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

.....

.....

.....

.....

5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

.....

.....

.....

.....

6. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

7. ด้านการนิเทศการศึกษา

.....

.....

.....

.....

8. ด้านการแนะแนวการศึกษา

.....

.....

.....

.....

9. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

.....

.....

.....

.....

11. ด้านการประสานงานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

.....
.....
.....
.....

12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบัน
อื่นที่จัดการศึกษา

.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางที่ 18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)
1.	.47	22.	.38	43.	.35
2.	.40	23.	.37	44.	.20
3.	.38	24.	.37	45.	.38
4.	.50	25.	.35	46.	.37
5.	.44	26.	.33	47.	.39
6.	.35	27.	.42	48.	.39
7.	.47	28.	.22	49.	.23
8.	.39	29.	.25	50.	.47
9.	.32	30.	.32	51.	.40
10.	.23	31.	.39	52.	.38
11.	.33	32.	.30	53.	.50
12.	.33	33.	.39	54.	.44
13.	.39	34.	.37	55.	.35
14.	.41	35.	.47	56.	.47
15.	.29	36.	.31	57.	.39
16.	.34	37.	.23	58.	.32
17.	.22	38.	.31	59.	.23
18.	.32	39.	.29	60.	.33
19.	.26	40.	.27	61.	.33
20.	.31	41.	.41	62.	.39
21.	.35	42.	.54	63.	.41

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .86